

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת כי תצא תש"פ

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטריסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

Visit Our Web Site:

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיזוק פאר די
אידישע שטוב
212-444-9169

קול
ברסלב
212-444-9191

חיזוק יומי

צו באקומען די חיזוק יומי
טעלעפאון מעסידזשינג
347-630-2876
אימעיל
chizikyomi@gmail.com

עירובין. פרק ראשון – מביי שהוא גבוה דף די עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ"
 קמז תוספות

1 **ובלבר** שלא תהא עליונה למעלה מעשרים – פריק הישק (סוכה כבא) פריך תרבי
 2 למאן דאמר כל דיכא בליה ביה חספ לא אחרנין חבטו זמרי ומשני תרבי חבי,
 3 ובלבר שלא תהא עליונה למעלה מעשרים, אלא בתוך עשרים ותחתונה סמוכה לה כפחות
 4 משלשה. וקשה: דאדפרך מרבי יוסי בר יודנה, לטייען מרבגן דליה לזו וארין: ואמר
 5 רבני נחמן: דעמיה דרבנן לאו משום דליה לזו
 6 חבטו זמרי חספא מנפסא לא משום דרבי קורח
 7 אריה לקבא אריה, ופסלי קורה הנפלת ברית
 8 ושתי קורות המתאימות, אפילו כפחות משלשה
 9 – משום דבעי קורה אריה לקבל אריה.

10 **אחנייה** רחבה ובריאה – פירש רבנו שמואל
 11 בן מאיר: איך ממולקת דברי, וקשה
 12 דאו של למחוק כל באב דרואין אלא נראה
 13 שהיה מחפץ דברי רבי יודנה לרבי יואל, ואם תמא
 14 מאי פריך מרבי אילעאי דילמא ברבנן כביאי
 15 להו? ויש לומר דלא מתוקם מליתיה ברבנן,
 16 דהיה ריש ארבעה קאמי, ולחבן דיה שתהא
 17 רחבה נפח, ואפילו אינה בריאה, אלא על כרחך
 18 כרבי יודנה, וסלקא דיעך דקם ליה לרבי
 19 אילעאי דרבי יודנה בעי רחבה ארבעה, אלא אין
 20 צריך שתהא בריאה, ומשני: רחבה ארבעה שאני,
 21 אבל רחבה נפח בעי רבי יודנה שתהא בריאה,
 22 ומשני: קשיא: כיון דגם רבין רבנן מחפץ, היה ליה
 23 למישרי מליתיה ארבע, ולמישרי רחבה
 24 אף על פי שאינה בריאה, במליתיהו דרבנן
 25 ונראה לרבינו תם: דרב יודנה מתיי ליה
 26 אמליתיה דרבנן, ואמר ליה רב אחיבה רחבה
 27 ובריאה, כמו במתניתין, אלא שהתלמוד המתוך
 28 לסדר המראי' וזו ענין שטחיהו, והשתא
 29 פריך תרביי אלעאי, דמשמטא חי כרבנן, ולפי זה
 30 פריך לדיכתי דאין הלכה כרבי דאקמו ליעל
 31 (א,א) אחנייה: צריך למעט, ודמשנה לא נשנית
 32 כמו שהניח, וכאן נשנית כמו שהניח, וכן פסקו
 33 הבאונים, והכי כרסין.

34 **והאיכא** משדו – משמע שהחשבון מוצמם
 35 וכן פריך קורח בואב דבבא חיר (ד,ה)
 36 גבי שטחים שמשדוין באין שטח תורה
 37 מונח – שהיא בחיפה ששה שטחים, ופריך: כיון
 38 דלאעומותו גלגל, נפש ליה משני שטחים וכן
 39 פריך הכי, דמשני בספר דעודה דתחתלו גלגל
 40 ותרין אבתי חרי ברתי ודכי תחב, משמע
 41 דמוצמם לגמרי, וקשיא: דאין החשבון מדוקדק
 42 לפי חכמי התורה.

במה

1 **גמרא** מלבן לז – לקורה טניא, ממרח כביש בשפוע מלא אצבע כמאן ובגודו
 2 מבאן, ונשוחה אותה לקורה, מלבן לשון לבנים, ומעמיד הקורה – אם הניחה
 3 על גבי יתדות – אין צריכין שיהו בריאן לקבל קורה ואריה, אלא לקבל קורה לבר,
 4 דהא לא תהי אריח עלה, ובקורה דהו ארבעין קביעות, כי הדיב דתתיהו היכר מעליא,
 5 אבל מעמדיה לא תלי הדיכרא ברידהו.

6 **גמרא** תפס? תפס ומהצהר בעי! כיון דרחב לקבל
 7 תפס, איךד חצי תפס מלבין ליה במניא,
 8 משהו מתיא גיפא ומשהו מתיא גיפא, וקמיא. אמר
 9 רבה בר רב הונא: קורה שאמרו – צריכה שתהא
 10 בריאה כדי לקבל אריה, ומעמידו קורה אין צריכין
 11 שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריה, וכן הסדא אמר:
 12 איךד זה ואיךד זה צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל
 13 קורה ואריה, אמר רב ששת: הניח קורה על גבי
 14 מבו, ופרס עליה מחצלת, והנייה מן הפרקע שלשה
 15 קורה אין כאן, מחצה אין כאן, קורה אין כאן –
 16 דקורה מביכיא, מחצה אין כאן – דהנייא לה מחצה
 17 שהנייהו במקועין פה, תנו רבנן: קורה היצאה מכותל
 18 זה ואינה נוגעת בכותל זה, וכן שתי קורות אחת יוצאה
 19 מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ואינן נוגעות זו
 20 בזו, פחות משלשה – אין צריך להביא קורה אחרת,
 21 שלשה – צריך להביא קורה אחרת, רבן שמעון בן
 22 גמליאל אומר: פחות מארבע – אין צריך להביא קורה
 23 אחרת, ארבע – צריך להביא קורה אחרת, וכן שתי
 24 קורות המתאימות, לא כיון כדי לקבל אריח ולא כיון
 25 כדי לקבל אריה, אם מקבלות אריח להחבו תפס – אין
 26 צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו – צריך להביא
 27 קורה אחרת, רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם מקבלת
 28 אריח לארבע שלשה – אין צריך להביא קורה אחרת,
 29 ואם לאו – צריך להביא קורה אחרת, היו אחת למעלה
 30 ואחת למטה, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: רואין את
 31 העליונה כאילו היא למטה, ואת התחתונה כאילו היא
 32 למעלה, ובלבר שלא תהא עליונה למעלה מעשרים
 33 אמה ותחתונה למטה מעשרה, אמר אביי: רבי יוסי
 34 ברבי יהודה סבר ליה פאבזה בתרא, ופגלי עליה בתרא,
 35 סבר לה פאבזה בתרא – דאית ליה רואין, ופגלי עליה
 36 בתרא – דאילו רבי יהודה סבר: למעלה מעשרים, ורבי יוסי ברבי יהודה סבר: בתוך
 37 עשרים – אין, למעלה מעשרים – לא. ורבי יהודה אומר: רחבה אף על פי שאינה בריאה, מתני ליה רב יהודה להניא
 38 בר רב קמוה דרבי: רחבה אף על פי שאינה בריאה, אמר ליה: אחנייה רחבה ובריאה, והאמר רבי אילעאי, אמר רבי:
 39 רחבה ארבעה אף על פי שאינה בריאה! רחבה ארבעה שאני. ויתנה של קשו כו"ו, מאי קא משמע לן – דאמרין
 40 רואין, הינוי קרי! מהו דתימא: כמינה – אמרינן, שלא כמינה – לא אמרינן, קא משמע לן, דעקומה רואין אותה כאילו היא
 41 פשוטה, פשיטא! קא משמע לן כדריב יורא; דאמר רבי יורא: היא בתוך תיבוי ועקומותיה חוץ למבוי, היא בתוך עשרים
 42 ועקומותיה למעלה מעשרים, היא למעלה מעשרה ועקומותיה למטה מעשרה, רואין, קל שאילו נגמל עקומותיה ואין בין
 43 זה לזה שלשה – אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו – צריך להביא קורה אחרת, קא נמי פשיטא! היא בתוך מבו
 44 ועקומותיה חוץ למבוי ואצטריכא ליה, מהו דתימא: ליחוש לתימא את לאמשכי בתרה, קא משמע לן, עגולה? מניא
 45 אותה כאילו היא ברוצת, קא הוה למה ליה? סיפא איצטריכא ליה: כל שתי בחיפוי שלשה תפסין יש בו רחב תפס, מניא
 46 הני מילי? אמר רבי יוחנן, אמר קרא: וינעש ליה חים מוצץ גשור פאמה משפתו עד שפתו עגל סביב ותחשו באמה קומתו
 47 וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב, והא איפא שפתו! אמר רב פפא: שפתו שפת פרח שושן פתיב ביה, דתיב: ועגבו
 48 תפס ושפתו דממעשה כוס פרח שושן אלפים בת כילי, והאיפא משהו? פי קא חשיב – מניא קא חשיב, תניא רבי חייא:
 49 ים עששה שלמה הוה מחוץ מאה ותמישים מקוה חררה, מברך, מקוה פקוה הוה – ארבעים סאה, כדתניא: וירחם את בשרו
 50 בביים

51 עשרים – אין, למעלה מעשרים – לא. ורבי יהודה אומר: רחבה אף על פי שאינה בריאה, מתני ליה רב יהודה להניא
 52 בר רב קמוה דרבי: רחבה אף על פי שאינה בריאה, אמר ליה: אחנייה רחבה ובריאה, והאמר רבי אילעאי, אמר רבי:
 53 רחבה ארבעה אף על פי שאינה בריאה! רחבה ארבעה שאני. ויתנה של קשו כו"ו, מאי קא משמע לן – דאמרין
 54 רואין, הינוי קרי! מהו דתימא: כמינה – אמרינן, שלא כמינה – לא אמרינן, קא משמע לן, דעקומה רואין אותה כאילו היא
 55 פשוטה, פשיטא! קא משמע לן כדריב יורא; דאמר רבי יורא: היא בתוך תיבוי ועקומותיה חוץ למבוי, היא בתוך עשרים
 56 ועקומותיה למעלה מעשרים, היא למעלה מעשרה ועקומותיה למטה מעשרה, רואין, קל שאילו נגמל עקומותיה ואין בין
 57 זה לזה שלשה – אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו – צריך להביא קורה אחרת, קא נמי פשיטא! היא בתוך מבו
 58 ועקומותיה חוץ למבוי ואצטריכא ליה, מהו דתימא: ליחוש לתימא את לאמשכי בתרה, קא משמע לן, עגולה? מניא
 59 אותה כאילו היא ברוצת, קא הוה למה ליה? סיפא איצטריכא ליה: כל שתי בחיפוי שלשה תפסין יש בו רחב תפס, מניא
 60 הני מילי? אמר רבי יוחנן, אמר קרא: וינעש ליה חים מוצץ גשור פאמה משפתו עד שפתו עגל סביב ותחשו באמה קומתו
 61 וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב, והא איפא שפתו! אמר רב פפא: שפתו שפת פרח שושן פתיב ביה, דתיב: ועגבו
 62 תפס ושפתו דממעשה כוס פרח שושן אלפים בת כילי, והאיפא משהו? פי קא חשיב – מניא קא חשיב, תניא רבי חייא:
 63 ים עששה שלמה הוה מחוץ מאה ותמישים מקוה חררה, מברך, מקוה פקוה הוה – ארבעים סאה, כדתניא: וירחם את בשרו
 64 בביים

1 כמח מרובע יתר על העגול רביע - מפורש בכיצד מעברין (לקמן נ"ב). שמע מיה
2 גודשא תלתא - אומר רבינו רם: ונפקא מיה לענין מקח וממכר, אם הושת תלת
3 לו סאה גודשה, ואלהן לו כלי המדה.
4 פ"ק חזי - פירש הקונטרס: ובר נהנו בלדו משהו. וכוון ארבע הלכה כרבי יבליח -
5 כל שבין בדילמא. דאפילו רב הונא ר'
6 חזנא דפלו: בלדיה מודה בחילמי, ושירי לעשות
7 מי מלח בשבת בשביל ליתן על עופות עליהן.
8 ואם נתון מלח על עופות ואחר כך נתון משקין
9 עליהם - הוי שירי אפילו לרבי יוסי, ושמעונת
10 ממתיק את המלח. בהרתן בפרק 'שנתנה שריעם'
11 (שבת קמ"ב) ואלו זין מי מלח המתותר - נתון
12 שמן בתחלה לתוך המים או לתוך המלח.
13 תא שמע

1 כמח מרובע יתר על העגול רביע - מפורש בכיצד מעברין (לקמן נ"ב). שמע מיה
2 גודשא תלתא - אומר רבינו רם: ונפקא מיה לענין מקח וממכר, אם הושת תלת
3 לו סאה גודשה, ואלהן לו כלי המדה.
4 פ"ק חזי - פירש הקונטרס: ובר נהנו בלדו משהו. וכוון ארבע הלכה כרבי יבליח -
5 כל שבין בדילמא. דאפילו רב הונא ר'
6 חזנא דפלו: בלדיה מודה בחילמי, ושירי לעשות
7 מי מלח בשבת בשביל ליתן על עופות עליהן.
8 ואם נתון מלח על עופות ואחר כך נתון משקין
9 עליהם - הוי שירי אפילו לרבי יוסי, ושמעונת
10 ממתיק את המלח. בהרתן בפרק 'שנתנה שריעם'
11 (שבת קמ"ב) ואלו זין מי מלח המתותר - נתון
12 שמן בתחלה לתוך המים או לתוך המלח.
13 תא שמע

1 כמח מרובע יתר על העגול רביע - מפורש בכיצד מעברין (לקמן נ"ב). שמע מיה
2 גודשא תלתא - אומר רבינו רם: ונפקא מיה לענין מקח וממכר, אם הושת תלת
3 לו סאה גודשה, ואלהן לו כלי המדה.
4 פ"ק חזי - פירש הקונטרס: ובר נהנו בלדו משהו. וכוון ארבע הלכה כרבי יבליח -
5 כל שבין בדילמא. דאפילו רב הונא ר'
6 חזנא דפלו: בלדיה מודה בחילמי, ושירי לעשות
7 מי מלח בשבת בשביל ליתן על עופות עליהן.
8 ואם נתון מלח על עופות ואחר כך נתון משקין
9 עליהם - הוי שירי אפילו לרבי יוסי, ושמעונת
10 ממתיק את המלח. בהרתן בפרק 'שנתנה שריעם'
11 (שבת קמ"ב) ואלו זין מי מלח המתותר - נתון
12 שמן בתחלה לתוך המים או לתוך המלח.
13 תא שמע

1 כמח מרובע יתר על העגול רביע - מפורש בכיצד מעברין (לקמן נ"ב). שמע מיה
2 גודשא תלתא - אומר רבינו רם: ונפקא מיה לענין מקח וממכר, אם הושת תלת
3 לו סאה גודשה, ואלהן לו כלי המדה.
4 פ"ק חזי - פירש הקונטרס: ובר נהנו בלדו משהו. וכוון ארבע הלכה כרבי יבליח -
5 כל שבין בדילמא. דאפילו רב הונא ר'
6 חזנא דפלו: בלדיה מודה בחילמי, ושירי לעשות
7 מי מלח בשבת בשביל ליתן על עופות עליהן.
8 ואם נתון מלח על עופות ואחר כך נתון משקין
9 עליהם - הוי שירי אפילו לרבי יוסי, ושמעונת
10 ממתיק את המלח. בהרתן בפרק 'שנתנה שריעם'
11 (שבת קמ"ב) ואלו זין מי מלח המתותר - נתון
12 שמן בתחלה לתוך המים או לתוך המלח.
13 תא שמע

1 עשרים והמשה, הני מאה ועשרים והמשה והיו להו? תני רמי בר אבא: ים קשיש שלמה
2 שלש אמות תחנותו ומרובעת עשרים עליונות עגולות. נהי דאיפקא לא קצילא אכרה,
3 ד"שפתו עגול" כתיב, אלא אימא חדא! לא סלקא דעתך, דכתיב: "אלפים בת יביל", בת
4 כמה הוויא - שלש סאין, דכתיב: "מעשר התב מן הפור". דתיהו להו שימא אלפי גרוני.
5 והא פתיב: "מחוק פתים שלשת אלפים!" ההוא לגודשא. אמר אביי, שמע מיה: האי
6 גודשה תלתא הוי. והנן נמי: שיהי תיבה ומגדל, פורת הקש, וכורת הקנים, ובור ספינה
7 אלקמדירת, אף על פי שיש להן שולים והן מחוקות ארבעים סאה גלה, שהן פורים
8 בביש - טהורין, משנתה לתון שאמרו - גובלק עשרה ספחים, ורובן ועובין כל שהיא.
9 רבי יוסי אומר: רהבן שלשה ספחים. גמרא "לתון שאמרו כו". לימא תנן סתמא קרי
10 אליהו, דאמר לתון בעינו? לא, מאי לתון? לתון דעלמא. אי הכי קורה נמי ניתי קורות,
11 ומאי קורות - קורות דעלמא! הכי קאמר: איתן לתון שהלקו רתן רבי אליעזר והקמים
12 - ובהבן עשרה ספחים, והרובן ועובין כל שהיא. וכמה כל שהיא? תני רבי תימא: אפילו
13 כחוט הרפבל. תנא: עשה לו חצי מביי - אין לו אלא חצי מביי. פשיטא אלא אימא:
14 יש לו חצי מביי. הא נמי פשיטא: מהו דתימא: ליחוש דלימא אתי לאישתמושי בקבוליה,
15 קא משמע לן. אמר רבא: עשה להו למבוי והביהו מן התקעקע שלשה, או שהפליגו מן
16 הפותח שלשה - לא עשה ולא כלום. אפילו לרבן שמעון בן גמליאל דאמר אמרין לבד
17 - הני מיילי למעלה; אבל למטה, בין התייא מחיה שהגדוין בוקעין בה - לא קאמר.
18 "רבי יוסי אומר רהבן שלשה ספחים" אמר רב יוסף, אמר רב יהודה, אמר שמואל: אין
19 הלכה כרבי יוסי לא פהילמי ולא בפתון. אמר ליה רב הונא בר חנינא: בהילמי אמרת לן,
20 בפתון לא אמרת לן. מאי שניא בהילמי - דפליגי רבנן עליה, לתון נמי פליגי רבנן עליה,
21 אמר ליה: שמואל לריון, משום דקמי פוותיה. רב רחמימי מתני הכי, אמר רב יהודה
22 בריה דרב שמעאל (רב ישילת) אמר דרב: אין הלכה כרבי יוסי לא בהילמי ולא בפתון.
23 אמר ליה: אמרת? אמר להו: לא. אמר רבא: הגלהים! אמרה, וגמירנא לה מנייה. ומאי
24 טעמא קא חדר ביה - משום דרבי יוסי נימוק עמו. אמר ליה רבא פר רב הן לאבני:
25 הלקתא מאי? אמר ליה: פוק חוי מאי עמא דבר. אימא דמתני לה אהא; השותה מים
26 ליקמא אומר: "שהכל נתנה כדבריו", רבי מרפון אומר: "בורא נפשות רבות וחסרון" על כל
27 מה שבראת אמר ליה רב הן לאבני. הלקתא מאי? אמר ליה: פוק חוי מאי עמא דבר.
28 אומר:
29 הימים. לודשא - בשמדרין ב יבש. שירח - כמין ארגו תלוי בעגלה, למרכב גישח שחבות. מגיל - מנשריט. וביי ספינה אלכמדירת - עושה בה כיער בור, ונתון שם
30 מים מתוקים. מהוין - לפי שגודלים יותר מדיא, ואת חרת כל עליהן. שירי אין מטולטלן מלא דיקין. שון כוריים ביבש - שאדם יכול לודשא. אלמא: גודשא תלתא.
31 ובבלי שגובהו כחצי ארבו ורחבו קאמר, כים. משנתה גמרא לחין דעלמא - אבל מבואות קאי. אי הכי - רישא דקתני 'הקורה שאמרו כו' ליתני נמי 'הקורות שאמר',
32 ואמא: מאי קורת - לחין שנחלקן בתן רבי אליעזר דעלמא - דלרבי אליעזר תרתו, ולרבנן חזא - הוו שערין, ומרשפין. מיתו סתמון לא כמר דיקא
33 ולא כמר דיקא. הסריבל - קרט. לחצי מביי - שהבניס הלחי לפניס הרבה עד חצי ארכו של מביי, כזה. אין לו אלא חצי מביי - שאסור להשתמש אלא מן חציו ולפנים.
34 שי לו - דאין לו לא איצטרך לאשמעין, אלא הוא אהא לאשמעין; דהמני ולפנים מדיא מותר להשתמש. למקח - כגון קורה היורגה מכולתו וזאתה נוגעת במכולת
35 אחוה, דאפילו בה רבן שמעון בן גמליאל רבן גלעלי. הילפי - במסכת שבת. בפרק 'שנתנה שריעין' (ק"ב), הילפי' כשמוציא בעלז. כשם דקאי רבי בוחויה - לעיל.
36 ויהי דתני אדא בר מנימי - רבי היא. וסבר לו כרבי יוסי, כראוקמנא בחצר קטנה שנפרצה לגדולה. נימוק עמו - טעמי ואיתווי מביא לו בכל מקום, במסכת גיטין (ס"א).
37 נמי שבתן של המכנים, וחדו שבחו של רבי יוסי. הילכתא מאי - בלחין. קמא דבר - מה נהנו חכם, ובר נהנו בלדו משהו. לעצמא - אלפוקי מאן דתקדיה אומצא. שהכל
38 נתייה כדברי - לפניו ולאחריו כל רבם. רבי מרפון אומר ורבי מרפון רבות - בורא נפשות רבות. ולא נהריא
39 דאמרין במסכת דב"ק (נ"א). יש טעמן ברכה לפניו אין טעמן ברכה לאחריו. וכוונתן בה ולרבב אפא. דמרבך אמאי בר ולא אמאי ולרבי טרפן מדוביי
40 אמאי. מאי איכא למימר. אלא נראה לי: דרבי טרפן אלפיו קאמר.

1 כמח מרובע יתר על העגול רביע - מפורש בכיצד מעברין (לקמן נ"ב). שמע מיה
2 גודשא תלתא - אומר רבינו רם: ונפקא מיה לענין מקח וממכר, אם הושת תלת
3 לו סאה גודשה, ואלהן לו כלי המדה.
4 פ"ק חזי - פירש הקונטרס: ובר נהנו בלדו משהו. וכוון ארבע הלכה כרבי יבליח -
5 כל שבין בדילמא. דאפילו רב הונא ר'
6 חזנא דפלו: בלדיה מודה בחילמי, ושירי לעשות
7 מי מלח בשבת בשביל ליתן על עופות עליהן.
8 ואם נתון מלח על עופות ואחר כך נתון משקין
9 עליהם - הוי שירי אפילו לרבי יוסי, ושמעונת
10 ממתיק את המלח. בהרתן בפרק 'שנתנה שריעם'
11 (שבת קמ"ב) ואלו זין מי מלח המתותר - נתון
12 שמן בתחלה לתוך המים או לתוך המלח.
13 תא שמע

עירובין. פרק ראשון – מביי שהוא גבוה דף טו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קנא רש"י

1 **העומר מאליו** – שלא דרובקע ש לשם חוק מבו, דלא הומינוהו לכך. **היבא דלא**
 2 **מכביני עליה מאתמול** – שיהיה שם לך אתר, ונפל בשבת. **לאשתמושי באילן** –
 3 **ויעלה ויתלוש ביום טוב.** הדין – בפסי ביראות, הניא ברקע שני. **חצית הקנים** –
 4 **קנים מחזירים.** חצית שהיו נטועים סבדור מחציה. **דיומב** – מפרש ברקע שני. דיו
 5 **עמודין** – עמוד אתר נראה כשנים. **שעשאו**
 6 **במרחק** והנטה אתר ממחיצותיו לדרום ואחד
 7 **למעב.** דבי בניי ארבעה דיומדין לארבע
 8 **הפיאות** – יש לכל מחציה שתי אמות עומד,
 9 **אמה מוכן ואמה מאבן.** **ברבקה מינה** –

10 **ברקע שני (ט.ט.) המסך** – נופו נוטה סמוך
 11 **לארץ.** ראש חוקה בפתח משלש לרובה
 12 **ועיקר** – במקום שחותר באילן, נקבה
 13 **עשרה.** אין משלשין בו – אם היה הקפה
 14 **יותר מבית סאתים** בחצר המשכן, ושערו זה
 15 **לזה תבנים** לכל דיקה המתוקן ושערו זה
 16 **לכל צרכו.** כגון למכור פירות שאין בה שתי ערב
 17 **בדאי פירקא (ט.ט.)** ולחוקק שלא הויק
 18 **לדירה** ברקע שני (כרא), **הבא נמי,** אי
 19 **בעומד מאליו** מוקמה לה שפיר בו – הואיל
 20 **ולאו דלכך** עבדיא, יהבו ביה רבנן האי
 21 **שיעורא.** משום דהוי דירה שתשמישה לאורי
 22 – לעולם שנטע מתחילה לכך, והדיק ליה
 23 **הוא,** אבל דירה זו אינה עושה לצורך תוכה
 24 **אלא לצורך אתר שחציה לה.** לרור שם
 25 **שומרי השדות,** ועושהו להציל מן החמה,
 26 **ואין משלשין** בדירה זו אלא בית סאתים.
 27 **בדחנאי** ברקע שני (כב.כ), כלל אמר רבי
 28 **שעמון** בן אלעזר: כל איר ששתמשו לדירה –
 29 **כגון דיר וסדר ומקעה וזמר,** ואפילו כורס
 30 **כורס** – מותר. וכל דירה שתשמישה לאורי,
 31 **כגון ברוגנין** בשביתה, בית סאתים – מותר.
 32 **ותר מבית סאתים** – אסור, כלא דירה הוא.
 33 **דעל כרחו** דירא ד.ש. **שבת בלא** – קוש
 34 **עליו**, דקמה שם ביהתנה. **נבזה עשרה** –
 35 **דארמינן:** גוד אסיק מחיצותיו כל סביבותיו.
 36 **דדיר אתר** מוקף. **ובן נקע** – אחד מנקיק
 37 **הסלעים.** והוא מארבע אמות עד בית סאתים
 38 – הואיל ושבת באורי מחיצותיו נעשית
 39 **ביתו.** וכולו מארבע אמותיו הוא. **הלכך**
 40 **מחלק את כולו** חצוה לו אלפים אמה. אבל
 41 **אי היה טפ** מבית סאתים – אין מחיצותיו
 42 **מועלות לו.** שהדיק שאינו עשוי לדירה אינו
 43 **מועיל אלא** לבית סאתים, **דלכך** נקט מארבע
 44 **אמות** ואילך, דאם היה פחות מארבע אמות
 45 – מאי מחלק את כולו איבא? **ומחיצותיו** אינו
 46 **מחזיק בלא** מחיצה נמי, מקום לכל מאי
 47 **ארבע אמות,** ברקע שני דהויאודור (עירובין)
 48 **גא.ג.** וישבולות סקיפות אותה – שהיה
 49 **גבולה סביב** מלקטור, ושבלים גבוהין עשרה
 50 **סקטין.** **הל נקע מאי** איבא לביסר? – מיתת
 51 **עולם** קו. **היציאות** מן הגדי – זו למעלה מה.
 52 **לביסר בנייטא** – שאם ירצה לעשות מחציה
 53 **במחלה** לא כחולתו שכנגדו יתקשר באבנים
 54 **האלו,** שכן הרב הנבאין לעשות. **ובענין אתר**
 55 **אינו יכול** לרבע בנין חדש בבנין קשי. **לסמוך**
 56 **אויקלא** – דקל היה עומד אצל חתם המבנה.
 57 **הא** מסכיני חוי לוי – אלמנא: הלכה כבאבי.

1 **העומר מאליו** – שלא דרובקע ש לשם חוק מבו, דלא הומינוהו לכך. **היבא דלא**
 2 **מכביני עליה מאתמול** – שיהיה שם לך אתר, ונפל בשבת. **לאשתמושי באילן** –
 3 **ויעלה ויתלוש ביום טוב.** הדין – בפסי ביראות, הניא ברקע שני. **חצית הקנים** –
 4 **קנים מחזירים.** חצית שהיו נטועים סבדור מחציה. **דיומב** – מפרש ברקע שני. דיו
 5 **עמודין** – עמוד אתר נראה כשנים. **שעשאו**
 6 **במרחק** והנטה אתר ממחיצותיו לדרום ואחד
 7 **למעב.** דבי בניי ארבעה דיומדין לארבע
 8 **הפיאות** – יש לכל מחציה שתי אמות עומד,
 9 **אמה מוכן ואמה מאבן.** **ברבקה מינה** –
 10 **ברקע שני (ט.ט.) המסך** – נופו נוטה סמוך
 11 **לארץ.** ראש חוקה בפתח משלש לרובה
 12 **ועיקר** – במקום שחותר באילן, נקבה
 13 **עשרה.** אין משלשין בו – אם היה הקפה
 14 **יותר מבית סאתים** בחצר המשכן, ושערו זה
 15 **לזה תבנים** לכל דיקה המתוקן ושערו זה
 16 **לכל צרכו.** כגון למכור פירות שאין בה שתי ערב
 17 **בדאי פירקא (ט.ט.)** ולחוקק שלא הויק
 18 **לדירה** ברקע שני (כרא), **הבא נמי,** אי
 19 **בעומד מאליו** מוקמה לה שפיר בו – הואיל
 20 **ולאו דלכך** עבדיא, יהבו ביה רבנן האי
 21 **שיעורא.** משום דהוי דירה שתשמישה לאורי
 22 – לעולם שנטע מתחילה לכך, והדיק ליה
 23 **הוא,** אבל דירה זו אינה עושה לצורך תוכה
 24 **אלא לצורך אתר שחציה לה.** לרור שם
 25 **שומרי השדות,** ועושהו להציל מן החמה,
 26 **ואין משלשין** בדירה זו אלא בית סאתים.
 27 **בדחנאי** ברקע שני (כב.כ), כלל אמר רבי
 28 **שעמון** בן אלעזר: כל איר ששתמשו לדירה –
 29 **כגון דיר וסדר ומקעה וזמר,** ואפילו כורס
 30 **כורס** – מותר. וכל דירה שתשמישה לאורי,
 31 **כגון ברוגנין** בשביתה, בית סאתים – מותר.
 32 **ותר מבית סאתים** – אסור, כלא דירה הוא.
 33 **דעל כרחו** דירא ד.ש. **שבת בלא** – קוש
 34 **עליו**, דקמה שם ביהתנה. **נבזה עשרה** –
 35 **דארמינן:** גוד אסיק מחיצותיו כל סביבותיו.
 36 **דדיר אתר** מוקף. **ובן נקע** – אחד מנקיק
 37 **הסלעים.** והוא מארבע אמות עד בית סאתים
 38 – הואיל ושבת באורי מחיצותיו נעשית
 39 **ביתו.** וכולו מארבע אמותיו הוא. **הלכך**
 40 **מחלק את כולו** חצוה לו אלפים אמה. אבל
 41 **אי היה טפ** מבית סאתים – אין מחיצותיו
 42 **מועלות לו.** שהדיק שאינו עשוי לדירה אינו
 43 **מועיל אלא** לבית סאתים, **דלכך** נקט מארבע
 44 **אמות** ואילך, דאם היה פחות מארבע אמות
 45 – מאי מחלק את כולו איבא? **ומחיצותיו** אינו
 46 **מחזיק בלא** מחיצה נמי, מקום לכל מאי
 47 **ארבע אמות,** ברקע שני דהויאודור (עירובין)
 48 **גא.ג.** וישבולות סקיפות אותה – שהיה
 49 **גבולה סביב** מלקטור, ושבלים גבוהין עשרה
 50 **סקטין.** **הל נקע מאי** איבא לביסר? – מיתת
 51 **עולם** קו. **היציאות** מן הגדי – זו למעלה מה.
 52 **לביסר בנייטא** – שאם ירצה לעשות מחציה
 53 **במחלה** לא כחולתו שכנגדו יתקשר באבנים
 54 **האלו,** שכן הרב הנבאין לעשות. **ובענין אתר**
 55 **אינו יכול** לרבע בנין חדש בבנין קשי. **לסמוך**
 56 **אויקלא** – דקל היה עומד אצל חתם המבנה.
 57 **הא** מסכיני חוי לוי – אלמנא: הלכה כבאבי.

1 **ליבא** בירלא מסכיני עליה פליגי – ואבוי דשרי קשיא ליה אתר עובדא דרב לא סמך אריקלא. ואנן קים לן הליכא כביי בלוח העומד מאליו. ומיתרי לן סלקא דעתך –
 2 דודאי די מסכיני עליה פליגי, אבל לא מסכיני – דברי הכל אינו לוח, כהואה עובדא אריקלא דרב. **ברקא** – היצת, דהוה כי בר הבן – והיה עמוד הסומך את היציע עמו
 3 בראש מבו, אורי – ואפליגי בת, בל כולי שמיא – אבוי שר למסמך עוליה, ורבא אסר. אלמנא: ברמב"ם עוליה פליגי. וחלבתא כבאבי אמה. וזו אית אתר ממילע קים' סלמכ
 4 כבאבי. **משנה** ויפמנא משום גולל – אם עשאו גולל לקבר טמא לעולם כאחל כמת עצמו. ואפילו נטל משם. דהניא ברקע 'בהמה המקשה' (חולין ע"א), וכל אשר יגע
 5 על פני השדה' לרבות גולל ודומק.

קנב עירובין. פרק ראשון – מביי שהוא גבוה דף טו עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 תלמוד וזכב לה מכל מקום – ואם תאמר: ואינא "זכב לה" – כלל, "ספר" –
2 פטר, אין בכלל אלא מה שבפרט: ספר, אין, מדי אוריגן – לאו יש לומר:
3 "זנת בידה" חור ובלל. אף על גב דלא מייתי בביריאתי אלא כלאא קמא – אין לחוש,
4 רבאי: גונאי אביי בקדושין פרק קמא (א.ב.ב.) דקמינ בביריאתי: אין לי אלא מרצע, הסול
5 והסירא ענין תלמוד לומר: "ולקחת" – וזכב לה – זכב לה ספר ביריות", "ספר" משמע קלף, כרתיבין: ואני תובע על הספר
6 התקן ביה, ומשמע בטר הכי דגמל ופטר ובלל
7 דרשי: דקאמר "זנתא באונא" – חור ובלל
8 מה ספר דבר שאין בו רוח חיים. בפרק "בבל" –
9 מערבין (לקמן כ.ו.) גבי מעשר שני ובבבן
10 ובאנן: נקט דעל פרי מפרי וגדולי קרקע.
11 ובפרק קמא דסוכה (יא.ב.) גבי הניעה נקט: מה
12 הנייה דבר שאינו מקבל שומא גדולו מן הארץ
13 – הדל לפי מה שדומה לחכמים.
14 ורבנן: היא זכב לה מאי עבדי – אף על גב
15 דאיצטריך למדרש: "וזכב לה" –
16 לשמה, וזכב לה חייבין. וזאת הדין: וזכב לה חייב
17 להלמגוש (גישן נישן מוא), "זכב לה" ולא לה
18 להתרה – התם דרשי מילה "זכבת" דהבא.
19 בבתיבה – מתרשת ולא בכסף – הן דרשי
20 לא אתאי אלא לרובא, אבל לאביי
21 נפק איהו אלא בפרק קמא דקדושין (ח.א. טסביא)
22 דאין טענה נעשה קטנה, ומכל מקום, לאביי
23 נמי איצטריך "זכב" – בכתיבה מתרשת ולא
24 בתליעה. וזו דרשי לה בריש קדושין (ג.ב.)
25 דאניו יוצאה חלמיש מר ספר ברית –
26 הויה דרשי כרבי וסי הגלילי, כדברשע הבא.
27 וקט לה – משום דהויה דרשי פשוטה שני, וכן
28 דרך תלמוד. כדאשכחן בחבולין" (בבא קמא
29 פ.א.) וזמית קרא דרבינויה בת אביה: ליב
30 חבלה. ובריש קדושין (ג.ב.) קאמר בדבחה נדרים
31 הוא כרתיב, ובריש פרק "אחר דני ממונה"
32 (פסחים יד.ב.) דרשי דרתיב נדרים כסא
33 מביים בראיתא, וזו דרשי כרתיב – גבי בית
34 מודע קטן (ח.א.) ושכח דרשי דרבא דרשי
35 התם כרתיבין "לי" ולא רואי.
36 על גנת שלא תלבי לבית אבין – תימה דזא
37 אם מת אביה לא חשיב תו בית אביה,
38 כדנתיב גורמים ב"רשבתי" (מו.א.) קמ"ב ב"ר
39 שאני נכנס, קדי שני ליקח. תו מאו טעם לביי
40 – מיד מותו: דיש לומר דבית אביה קריים כל
41 יוצאי חלציו, כרתיבין בתמך (בראשית לח.) "שני"
42 אלמנה בית אביה אף על גב דקראי מוכח
43 שבכר מן שם.
44 ורבי וסי הגלילי נמרת ביריות. קשה לרביט
45 דהוה רביטין בריש "ומרש" (פ.ב.)
46 קאמר על יצחק דרבי אלעזר בן עזריה דרבי
47 ביריות לא דרשי, ורבי וסי הגלילי הוא בכלל
48 הנהו רבנן ויש לומר: היתם קאמר ללא דרשי
49 להדיא דרשה, ולא עבי למרזו ללא דרשי ליה
50 כלא.
51 פרוין בעומד – כנאן משמע דאפשר לעצמם.
52 כדפירשתי לעיל, ומפרש פטי חולצין
53 (ל.ח.) דהבן דקרא דריתת אמר: פטי ליתום –
54 וזה פירש למיתו וזה פירש לחיים. ואם אי אפשר
55 לעצמם – אמאי איצטריך למשיטין מוסקיא
56 הייתי אוסי, ליגמא מנהו אמר וחדר ליתיהו הוא
57 ליה יוצא דופן אין לדיקדק דשבקינן לקרא
58 ודרדיק, ואיצטריך, שאם יבא איליתו ואמאי, ויש
59 להביא ראיה מפרק "בהמה המוקשה" (חולין נ"א.) גבי בעיא דהלכו באיביים אורי הורב,
60 דמוקל לה כן שיצא חציו ברוב אבר, ואם אי אפשר לעצמם – מאי קמביע ליה? ממה
61 נפשט טען קבריה, שאם אנא רובי.
62 רש"י גריס דהא אפשר לעצמם. פירושו: כיון דאפשר לעצמם. ומבטוח דקמי – כיוצא בהנס,
63 ותימה:

עירובין. פרק ראשון – מביי שהוא גבוה דף טז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קמא רשי"

1 דאין הו' סוגיית התלמוד, דמשני במעריף ואינו תושב על קשייתו, ועוד קשה דפירש
2 ברבאם א' היו נתונים שתי נותני טרי, ואיכא סבך כשרי פסי. ובפרק קמא דסוכה (טז) תן
3 גבי העשה סוכה תחת האילן; אם היה הסוכן תרבה קתו, או שקצנן – ששירו, ומוקי
4 לה בגמרא כשבתן. ופירש הקונטרס: ופירש הקונטרס: ופירש הקונטרס: ופירש הקונטרס:
5 עשה: דהוה הוא דאמוראי מוקי אילבא דבאר.
6 דאמר פרוץ בעומד אסור, דלא קיימא לן הכי.
7 ועוד: דלא פרוץ בסוכו כי מוקי בני בריא, ובגמ' ובגמ'
8 כ"ב שרייא, ודא אפשר לצמצום – והתם כלל
9 לשניי לרובא כי הבא, ונראה כגירסת רביע
10 תנא, ורבי: ודא אי אפשר לצמצום, שיתם
11 כל האויר תנא שאין בעומד מרובה על האויר
12 ועל הפסול, או אפילו הכשר, ופריך לכולי
13 עלמא, ומשני רבי אמי, במעריף, שבדאי יתסום
14 כל האויר, ורבי אמי אפילו כשר שאינו
15 מעריף, אף היו נתונים שתי נותני טרי – ו
16 נסחם כל האויר. אבל אין לפרש דרוקא כעין
17 זה אנוני לרובא, ולא במעריף, וגזר דילמא לא
18 עדיף, דבכל הספרים גרסונו בפרק קמא דסוכה
19 **מאריבע** עד עשר גרסונו – ולא גרסונו עד
20 ארבע אמור. **אימא** סיפא כל
21 שהוא שלשה ומשלשה ועד ארבע – סיפא
22 גופה היה יכול להקשות דלא אתיא כרבנן,
23 כגמרא התלמוד מרלאת מתיר עומד שלשה
24 בדיבור, וכרבן שמעון בן גמליאל נמי לא אתיא.
25 מדאמר "ועריך שלא יתן בין זה לזה כמלאו"
26 ולרבן שמעון בן גמליאל אפילו יותר ממלאו אין
27 בכל כולם, כדן דליכא ארבעה – כלבד דמי.
28 אלא כן דין התלמוד, שמשולח קישא בריבא
29 כשיכול, וכבאי ונותא איכא פרק "כירה" (ט"ז),
30 גבי שתי הדימוי שבח.
31 והלכתא

1 עניינן – כי תחתו אתה הגמול, בדמרגמין (בראשית לא) "כבר הגמול" בעבטא
2 דגמלא, ש"ליפין" – שואבות, קליות – קלתי ירוקות, נמצאת אתה אויב בו' –
3 רישא במסכת כלאים (פרק ד משנה ו) וזנין לה, כל שהוא פחות מג' – כל גדר
4 העשוי בדיקה ועומד פחות מרובה שלשה, צריך שלא יתן זה לזה שלשה כ"ר
5 שלא יוקענה תרי בבת ראש – כלומר
6 להדיא, בלא עיבוב, דקדוקה גדי מבטל לה
7 מותרת לבד, ואם אין בין זה לזה שלשה –
8 אפילו פרוץ מרובה על העומד, כגון קניס על
9 שתי אבבעות וירוח שני טפוחים בין זה לזה –
10 כשר, דכל ריח פחות משלשה אמרינו לבד, ו
11 וכולו היה עומד, ומשלשה ועד ארבע –
12 ולא כגמ' דאפילו כבולל, צריך שלא יתן בין זה
13 לזה כמלאו – וכל כנה דלא היו כמלאו,
14 אף על פי דלא היה ריח שלשה – כל דרעמד
15 רבה עליו כלא למימד אתי אוריא דלא
16 גיטא והדיא גיטא ומבטל ליה, דהוה ליה
17 פתחים, ואם היה פרוץ בו' – לקמן בתריץ
18 לה אם היה פרוץ כעומד היה ליה למיתני
19 אף כגמ' דאפילו אסור – לרועה, דלא אלים
20 עומד פחות מדי' למישרי כגמרו ודכא ופרוץ
21 רבה ועוד, ועוד עשר – ועשר בכלל, אבל
22 יותר מעשר כגון עומד עשר שניש או חמשה
23 עשר – לא מצי למיתני שיעור פירצתו
24 כמלאו, דאפילו צריך כמלאו, דלאיכא פירצה
25 יותר מעשרה מותרת כולו, כדתיני סיפא, כגמ'
26 העומד מותר – והואיל והדיקה חשוב הוא
27 והוא הדין אם היה פרוץ מרובה, ולקמן
28 מתירן, ליה הרי קא שלש מרות, במורה
29 ראשונה דקניס פתחים משלשה – אף
30 פרוץ כמלאו, כיון דמלאו לא היה פירצה
31 על השלשה, ואפילו איתור כמלאו לא קפרינן,
32 עד דאיכא פירצה שלשה, ובגמ' שניה
33 פרוץ כמלאו, דהא איכא שיעור פירצה
34 למיחזי קרוי אורי, ואני אורי מרובה ומבטל
35 לעומד, דאפילו כגמרו איתו מותר, ובמדה
36 קלישתא דאיכא עומד חשוב – אורי,
37 מבטל כל לגמרי, ומתיר מיהא כגמרה, ואם
38 היה עומד מרובה בו' – אבולא, קאי ואפילו
39 אנומד משלשה ועד ארבעה דהא קתני בה
40 נמי צריך שלא יתן בין זה לזה כמלאו, הא
41 בעיר כמלאו – שרי, נפריצה ביתך מעשר
42 אסור – ואפילו כולו עומד, ויהו שני קניס
43 הדוקינן – ומשופין כדקרי, נעוצין בארץ,
44 ועשה לך פנה לקועה למעלה מהן לזה,
45 אפילו כיון מעשר אמות מותר – גזירה
46 הפחת מתיבה משלשה כלאים אף ליתור מעשר, ו
47 מלאו נכנס ויוצא – והכי משמע ברייתא:
48 כל שהוא עומד ומשלשה ועד ארבעה –
49 צריך שלא יתן בין זה לזה כמלאו נכנס ויוצא, שלא יתן פרוץ כעומד נכנס ויוצא, והיה לזה פרוץ מרובה, ואם היה פרוץ מרובה על העומד – אף כגמ' העומד אסור, והואיל והוקף דבר שאינו חשוב, שאין בו רוחב ארבעה, אידי דתנא רישא פרוץ מרובה על העומד – אסור, דלא סגי דלא קתני לה לגלויי אמלאו דלאו מעצמם קאמר, דקא משמע לן אי העומד – מותר אף כגמ' העומד, תנא סיפא עומד מרובה על הפרוץ – אף על פי דלא אצטרף ליה, דהא גמורה שבעת מנה דאפילו שני עומד מפרק שרי, דמתנא ליה שלא היה פרוץ כעומד, והרביעין ליה בכנסו ויוצא, אי בצמצום – שרי, וכל שכן עומד מרובה על הפרוץ, אלא משום רישא תנא סיפא, ואלו משום למודק מיהא לא פרוץ אסור, וישא ליה דבת לא קשיא אידי ודא עומד מרובה על הפרוץ – אסור, דלא סגי דלא קתני לה, דקא משמע לן אי הפרוץ אסור, הני נמי רישא פרוץ מרובה על העומד – אף על פי דלא אצטרף ליה, דהא אפילו כעומד נמי אסור, בשלמא ליה כמ' – דאמר פרוץ כעומד מותר, משום הכי דאורייתא – שלשה בהדי פרוץ משלשה ולמיתני כל שהוא פחות משלשה ושלשה – צריך שלא יתן בין זה לזה שלשה, דלא מצי למימד צריך שלא יתן בין זה לזה שלשה כ"ר דרעמד משלשה – אלא איפתן לן אי פרוץ נמי שלשה דהא פרוץ כעומד מותר, ומשום הכי אפסקיה לאתניהי בגי פחות מארבעה למיתנא ביה כמלאו, ולידיו משמע כגמ' ויוצא, אלא ליה הונא – דאמר פרוץ כעומד אסור, אפילו כגמ' העומד, לעירב – שלשה בהדי פחות משלשה וליתני: צריך שלא יתן בין זה לזה שלשה טפוחים, משום דלא דמי (ספולא פחות משלשה וספולא דשלשה טפוחה) – לא הוי מצי למיתני בפרוץ מרובה על העומד, דכל כנה דלא הוי פרוץ שלשה אף על פי דרעמד טפח פחותים – כשר, ובגמ' טפח פרוץ שלשה ודבריו מקרי פרוץ, שרי, כמלאו דסיפא – דהיא עומד שלשה – לא מופסל מעל גדי דרעמד דאי היה עומד מרובה לא היה חיישין לגדי אלא משום מאי מפסיל בפרוץ שלשה – משום דהוי פרוץ כעומד ותנא לאגמורי מדות דמוחציה קאתי, ומכי מצי לחדושי טעמיה ולמתליה כספולא חריצני – תניהי, פחות משלשה מני רבנן היא – מדקא מפליגי בן פחות משלשה שלשה – שמוע מניה רבנן דהא, ומדלגי מני בן פחות משלשה שלשה, **אימא סיפא** כל שהוא שלשה ומשלשה ועד ארבעה – מדקא מפליגי בן פחות מארבעה לרברכה דקאמר, פחות מארבעה אם פרוץ יתר עליו – אף כגמ' העומד אסור, ארבעה עופה קתני סיפא דמתיר כגמרו, אף על פי דג דפרוץ יתר עליו, שמוע מניה: רבן שמעון בן גמליאל דאי.

עירובין. פרק ראשון - מביי שהוא גבוה דף טז עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

1 והלכתא כרב פפא - אין לחמוה דרבא קיימאן לן פרוץ כיסוד מותר. ובפרק שני דחילין
(בטא) מסיק לכולי עמא חמיה עלמא חמיה על עשר אמות - אתאן לרבן שמעון
2 דתנור, רבי מביי לא מיתין לה. ושמוי ש' לחלק בין חמוצה לאיסור ושומא.
3 'א' מוקי לה ב' רבינא ויהי ליה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות - ולא היה ליה
4 עמוד - משום אריא דהאי גיסא

5 והדאי גיסא ומבטל ליה לעילא. וקשה להוסיף
6 מוקצה דאמרי בעבדי פחות מ' ובטל משנה
7 ופחות משלשה רוחי וחבל משנה ופחות משלשה
8 וחבל חצי טפה ומשנה, ולמה לו שבוי יתר על
9 טפחו ושמוא בעינן זה אתי למשעי.
10 עירב

11 מהסיפא רבן שמעון ג' גמליאל רישא נרן שמעון ג' גמליאל
12 גמליאל אמרין לבדו - הני מילי למעלה, אבל למטה היה ליה כמחיצה שהגדיים פוקעין בה -
13 לא אמרין לבדו. תא שמע: דגמנות הללו שרובן פתחים ותולדות - מותר, ובלבד שיהיה עומד
14 מרובה על הפרוץ: שרובן סלקא דעתיה? אלא: שרוביה בהן פתחים ותולדות מותר, ובלבד
15 שיהא עומד מרובה על הפרוץ. הא פפרין - אסור! תיובתא דרב פפא - תיובתא. והילכתא
16 מותרת דרב פפא. תיובתא והילכתא? אין, משום דתיקא מתניתין בנותיה, דתנן: לא יהיו
17 פרוצות יתירות על הבנין. הא פפין - מותר. משנה מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה
18 למעלה מזה, ובלבד שלא יהו בין חבל לתיבוי שלשה מפתחים. שעור חבלים ועובין - יתר על
19 טפה, כדי שיהא חבל עשרה טפחים. מקיפין בקנים, ובלבד שלא יהא בין קנה לתיבוי שלשה
20 מפתחים. בשיירא דברו, דברי רבי יהודה. והכמים אמרים: לא דברו בשיירא, אלא בהוזה. כל
21 מחיצה שאנה של שתי ושל ערב - אינה מחיצה, דברי רבי יוסי ברבי יהודה. והכמים אמרים:
22 אחר משהי גדרים. גמרא אמר רב הונאה, אמר רב חיי, אמרו עומד מרובה על הפרוץ
23 בשתי - יהי עומד. כתיב רב המנוא: בערב מאי? אמר אביי, תא שמע: שעור חבלים ועובין
24 יתר על מפת, שיהו חבל עשרה מפתחים. ואי אתא - למה לו יתר על טפח? ליעבד פחות
25 משלשה והכל משהו, פחות משלשה והכל משהו, פחות מארבעה והכל משהו ותיסברא,
26 הא פחות מארבעה היכא מוקים ליה? אי מוקים ליה תתאי - היה ליה כמחיצה שהגדיים
27 פוקעין בה, אי מוקים ליה עילאי - אתי אריא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה. אי מוקים
28 ליה כמצינע - היה ליה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות. שמעת מינה: עומד מרובה על
29 הפרוץ משתי רוחות יהי עומד! אלא רב המנוא הכי קא מיבעיא ליה: גנון דאיתיה מחיצת
30 דהוי בעהה ומשהו, ותקן בה שלשה זשכב בה ארבעה ומשהו, ואקמיה בפחות משלשה.
31 רב אשי אמר: מחיצה תלויה איבעיא ליה, כדבעא מיניה רבי מבלא מרב: מחיצה תלויה מהו
32 בשתי בחורבה? אמר ליה: אין מחיצה תלויה מותרת אלא בפנים, קל הוא שהקלו חכמים
33 בשתי. 'מקיפין בקנים וכי': מותר, אין, חילוק. לא, והתנאי, רבי יהודה אומר: כל מחיצות
34 שבת לא התירו לחדוד יותר מבית סאתים: כדאמר רב נתן, ואיתמא רב ביבי בר אבוי:
35 לא נצרכא אלא לימן לחן כל צרפן, תאמי: לימן לחן כל צרפן, היכא איתמר דרב נתן
36 ואיתמא רב ביבי בר אבוי - אהא דתנן: כל מחיצה שאניה של שתי וערב - אינה מחיצה,
37 דברי רבי יוסי ברבי יהודה. ומי אמר רבי יוסי ברבי יהודה הכי? והתנאי: אהד יתוד ואהד
38 שריא להכלים, ומה בין יתוד לשריא? יתד - נותנין לו בית סאתים, שנים - נותנין להם
39 בית סאתים, שלשה - נעשו שריא, ונותנין להן בית שש, דברי רבי יוסי ברבי יהודה. והכמים
40 אמרים: אהד יתוד ואהד שריא נותנין להן כל צרפן, ובלבד שלא יהא בית סאתים פניו. אמר
41 רב הונאה: ואיתמא רב ביבי בר אבוי: לא נצרכא אלא לימן לחן כל צרפן, דרש רב נתן משום
42 רבינו שמאל: יתד נותנין לו בית סאתים, ושנים נותנין להן בית סאתים, שלשה - נעשו
43 שריא, ונותנין להן בית שש. שקבך רבן א - בעדת רבי רבי יהודה? יתד אוקים רב נתן
44 אמורא עליה ודרש: דברים שאמרתם לנפיקם מעות הן צדי, פרם קד אמרו: יתד - נותנין לו
45 בית סאתים, שנים - נותנין להן בית סאתים, שלשה - נעשו שריא, ונותנין להן כל צרפן.
46 רישא

1 אתאן לרבן שמעון בן גמליאל וכ' - כלומר: עד ארבעה אלא ארבעה בכלל. דהא
2 תנא בבא אחרית: כל שהוא ארבעה ומאריעה עד עשר אמות - אתאן לרבן שמעון
3 בן גמליאל, דקא מפליג נמי בן פחות מארבעה לארבעה. וביי רוסין: דאי רבנן
4 משלשה ועד ארבעה שלשה וארבעה חד הוא - משלשה ועד ארבעה בתמימה היכי
5 מפליג ארבעה משלשה רבנא עד ו' א"כ
6 בכלל, דתני סיפא כל שהוא ארבעה וכו' -
7 לה רבנן שלשה וארבעה חד הוא. הני מילי
8 למעלה - כעין קודם. משנה משהו
9 שלשה חבלים - אשיירא שחנתה בבקעה
10 קאי. זה למעלה פחות - על גבי יתירות סביב.
11 מן התחתון לקרע פחות משלשה רוחי כולו
12 עומד, ובלבד דמי, וממנו לאמנעי פחות
13 משלשה - יתד ששה עמוד פחות שתי
14 משתיין בשני האוירין. ומאמנעי לעילין
15 פחות משלשה - הרי בשלשה אוירין השעה
16 עומד, פחות שלשה משתיין. שיעור עובי
17 החבלים יותר על גפא - שלשה משתיין
18 כדי שיהו חבל עשרה טפחים. ומקיפין בקנים
19 - נעוצים ועומדים - זו היא מחיצה של
20 שתי. אבל של חבלים היא מחיצה של ערב.
21 בשיירא דברו - הקילו אצלן, שאין צריך
22 אלא או שתי או ערב, שתי - כגון ערב.
23 - כגון חבלים. אבל ליתוד לא הקילו על
24 שיהא זה שתי וערב. כל מחיצה שאינה כזו
25 - רבי יוסי פליג עליה דאבא דמיתנין
26 וקאמר דאפילו לשיירא בעינן שתי וערב.
27 אחר משני דברים - או שתי או ערב.
28 נגמר דאי אפילו עומד מרובה על הפרוץ
29 בשתי יהי עומד - אף על גב דאבא פרוצות
30 כדנזק לעיל: ולא יהי פרוצות יתירות על
31 הבנין, וסתם כלי בהמה של שתי הוא, שעומד
32 על גבי קרקע, בערב מאי - מחבלים
33 דמיתנין ליכא למילף הכשירה, דהתם כולו
34 עומד אחר, ובלבד דמי, ליעבד - אורי
35 האדא פחות משלשה, ובטל משהו, וכן שני
36 רדוי להו ששה עמוד, והאורי השלשי פחות
37 משלשה חבל משהו, ותיבתיא פירע
38 ארבעה ועומד של ששה. והתנאים פוקעין
39 בה - אפילו למעלה ממנו עומד ששור
40 טפחים שלמינן, קאי קיימא לן מחיצה תלויה
41 אינה מותרת, עילאי - באורי השלשי שהוא
42 עליון, אתי אריא - דתנן החבל ולקרקע.
43 והדאי גיסא - שממנו ולאמנעי דהוי נמי
44 אורי, כיון דהוי יתד משלשה - ומבטל ליה
45 לחבל, ואין כאן אלא ששה חתונות. ואי
46 מוקי לה באמנעי - אין כאן בעמד מרובה
47 על הפרוץ אלא אם כן מצפן שתי רוחות
48 לבטלו. אלא - כיון דלא משכחתי להו
49 המנוא הכי קמבעיא ליה. ושקב בה ארבעה
50 - שלמינן למעלה, ומשדו למטה. ואוקמיה
51 ליה צרן גנון דמשדו פחות משלשה טפוח
52 לקרקע. ודחשתי הוה ליה עומד מרובה על
53 הפרוץ מחת אחר. ואריא דהאי גיסא דהאי
54 גיסא - נמי ליכא למימר, והואיל ועומד
55 מרובה על האורי דתמימה מעלילא - מחיצה
56 תלויה מביעיא ליה - מיתבול ששור
57 שהגבויה מן הקרקע שלשה או יותר.
58 מביעיא ליה לרב המנוא אי מבטל לעומד הפרוץ שמתחתיו והואיל פחות ממנו, או לא. אלא כמים -
59 מתפתח (עירובין פ"ב). כל מחיצות שבת - בהרן מחיצות רעועות שוק דרשתי או דערב קאמר, שהתורים רובים על ידי הרוק. לא תהיה ליתוד - לא הקפן בהן יותר
60 מבית סאתים. ואף על גב שהוקף ליתוד, שהרי לזרז בהן בלילי שבת הקיפום מערב שבת, הא בית סאתים מיהא שרי. לית לחן כל צרפן - דהא דקאמר רבי יהודה בשיירא
61 דברו ולא לחדוד ליתן לו כל צרכו - בתרן מחיצות קאמר, אבל בית סאתים - דאי ויתבין ליה, והואיל ליתוד קרפיה, ובהא שריא קרפיה - דיתבין להו כל צרכן, לחבלים
62 - מותר בהדיק חבלים, אף על פי שאין כאן אלא ערב. נותנין לו בית סאתים - במה דרבינו. שיהא אלא בית סאתים פניו - שלא
63 יקפף יותר מכדי צרכן בית סאתים. לית לחן כל צרפן - הא דקאמר רבי יוסי דמתיני דאיתיה מחיצה - אינה מחיצה ולא לבית סאתים פניו, ולבית
64 שש לשיירא.

עירובין. פרק ראשון – מבוי שהוא גבוה דף זי עמוד א – מתוך מהדורות "אבן ישראל – חטיבולזקי" קמחה

תוספות

1 **ע"ב** דרך הפתח – נראה לרבינו יצחק הדיבא כרב הונא, דשבת האויל והותרה הותרה.
 2 והניא כותיה בפרק "הדר" (עירובין ע"ב) על שוהר למקטע שבת כו. ואין לומר
 3 דרבי יצחק עימי הברייתא אליבא דרבי יהודה – דהא מוקף נפשיה אפילו כרבי יהודה
 4 בשמעתין. ואביי נמי סבירא ליה הכי בפרק "כל גנות" (עירובין ע"ב). ומיהו, היבא דליהוה
 5 למחצית – אטור, כדמסיק הכא: אמא רבא
 6 **רשאי רבי יוסי כרבי יהודה** – דקאמר יודד בית סאתים, דאי רבנן – אפילו ליהוד
 7 כל צרכו היבנין. אין משום דקאי אבזה בשבתיה – גבי יודד קאמר רבי יהודה נמי
 8 דאין תנחין לו אלא בית סאתים, מברחית שתי או ערב. שלשה בחמש אסורין –
 9 כלומר, עומים שלשה אנשים אסורין ברחוש סאתין, אפילו עומים שמתורין אפילו
 10 שבע. **הוצרכו לשלש והקיפו שלשע** – שתי
 11 בלא ערב, מתורין דליבא בית סאתים פני.
 12 לא הוצרכו אלא ליה והקיפו ליה אפילו ביה
 13 נמי אסורין – ההשתא לא מהני מדידות.
 14 הואיל והוקפו לבית סאתים יותר מבדי צרכן.
 15 מאי לאו פניו אבזה – כגון שלשה שהקפו
 16 שמונה סאתים, דכי יחבת לכל דוד בית סאתים
 17 אכתי פשו להו בית סאתים פניו אבזה בעלים,
 18 אבל שבע – דאי רבי יחבת בית סאתים לכל
 19 דוד לא שני עליה אלא דוד בית סאה בלא
 20 בעלים, אבל פניו סתמים – כלומר, שיש בין
 21 המחצית פניו סתמים פניו, שלא היו צריכין
 22 לו. ואף על גב דאיתנה שלשה, אמא אין צריכין
 23 אלא לבית סאתים והקיפו ארבע סאתין – נמי
 24 גבתי מחצית. ופת אחרי מון – כיום השבת.
 25 ויתוספו עליו מון, כשבת, שבת גורמת –
 26 שלשה ומת אחרי מון, הואיל וגורמת שבת
 27 היתר – מתורין השנים אפילו לרבי יהודה.
 28 שנים והקיפו יותר מבית סאתים אם על פי
 29 גתוספוס פניו אבזה – אסורין לכל
 30 יהודה, הואיל וכשכנסה שבת גרמה
 31 לאסור. דירויני גורשין – שלשה ומת אחד
 32 מן, דרבינו יודין – אסורין אם הקיפו יותר
 33 מבית סאתים. ענינים ותוספו עליהן –
 34 מתורין, דאיבא דירויני. עירב דרך הפתח
 35 ונסתם הפתח – אם היו שתי חצרות הפתח,
 36 ביניהם דירויני דרך הפתח ונסתם הפתח, אם
 37 אם היו שתי גזירות הפתח ביניהם דירויני על
 38 דעת הפתח ועבישי נסתם בשבת, ששפלה
 39 כגודו מפתח – מן שי מיר לאשתמהו
 40 דרך שאר חלונות הפתחות מארבעה סאתין
 41 אריות לעירוב. כדאמרינן בפרק "הלך"
 42 (עירובין ע"א). הני שפירצה – שבת.
 43 משני ורוחיה – מפרש פתח "כל גנות"
 44 (שם ע"ב). מאי ענינא נקט משני ורוחיה.
 45 שאלה קרות או לחו – בשבת, מתורין
 46 הותרה. רבי יוסי אומר אם מתורין ב' –
 47 ומפרשין בפרק "כל גנות" (שם ע"א). אסורין
 48 יוסי לעירוב, דהכי קאמר, כשם ארבעים
 49 לעתיד לבא כן אסורין לאותה שבת, אלמא
 50 לא אמרינן הואיל והותרה הותרה כרבי
 51 יצחק. היינו תנא קמא – רבנן קמא, דאמר
 52 דלא רבי שישירא אלא בחבורה, ולעולם ח' אסורין
 53 נמי מותר. איבא כנייהו יודד ביישוב –
 54 דתנא קמא דקאמר לא דברו בשירא אלא
 55 בחבורה, ולעולם יודד נמי מותר – יודד וימיא
 56 דשירא, דבדרך ולא ביישוב. הואיל והכל
 57 לעשות מחצה והננת, ורבנן בריאי –
 58 אמילתיה דרבי יוסי כרבי יהודה קא מרדה,
 59 דקאמר שירא אינה מחצה לא בדרך ולא
 60 ביישוב, ואמר ליה רבנן, אחד משני דברים,
 61 או שתי או ערב מחצה היא, אחד יודד ואחד רבים, בין בדרך בין ביישוב. **משנה** כמחנה – הורצת למחמה. מביאין עצים – ואין תושבין לגול. ומלעיר – עירובי
 62 חצירות. אם הקיפו אלו ואלו מחציה ספקת ביניהם, וש שם פתח – אין צריכין לערב. מרמא למלחמת הישות – סתם מלחמת רשות. ממלחמת הישות עירובי
 63 היתה מלחמת מצוה. **עצים יבישם** – וכל שכן לחם. עשרה תנאים – בבא קמא בפרק "מורבו" (א.א). שיהו מרעין מחורשין – שידא כל אדם מוליק בחמותיו לרעת בער
 64 על חברו, ולא יקפיד בעל הער, משום דלאו לקפידה קאי. **הבא בחלושין** – אף על פי שתלשום הבעלים לצרכן לחסוק, וש בהם משום גול אצל אחרים – מותר לאנשי
 65 מנתה. מת מוצה קונה מקופו – אחד מעשרה תנאי שדהנה הישוע הוא.

1 **רשאי רבי יוסי כרבי יהודה** – דקאמר יודד בית סאתים, דאי רבנן – אפילו ליהוד
 2 כל צרכו היבנין. אין משום דקאי אבזה בשבתיה – גבי יודד קאמר רבי יהודה נמי
 3 דאין תנחין לו אלא בית סאתים, מברחית שתי או ערב. שלשה בחמש אסורין –
 4 כלומר, עומים שלשה אנשים אסורין ברחוש סאתין, אפילו עומים שמתורין אפילו
 5 שבע. **הוצרכו לשלש והקיפו שלשע** – שתי
 6 בלא ערב, מתורין דליבא בית סאתים פני.
 7 לא הוצרכו אלא ליה והקיפו ליה אפילו ביה
 8 נמי אסורין – ההשתא לא מהני מדידות.
 9 הואיל והוקפו לבית סאתים יותר מבדי צרכן.
 10 מאי לאו פניו אבזה – כגון שלשה שהקפו
 11 שמונה סאתים, דכי יחבת לכל דוד בית סאתים
 12 אכתי פשו להו בית סאתים פניו אבזה בעלים,
 13 אבל שבע – דאי רבי יחבת בית סאתים לכל
 14 דוד לא שני עליה אלא דוד בית סאה בלא
 15 בעלים, אבל פניו סתמים – כלומר, שיש בין
 16 המחצית פניו סתמים פניו, שלא היו צריכין
 17 לו. ואף על גב דאיתנה שלשה, אמא אין צריכין
 18 אלא לבית סאתים והקיפו ארבע סאתין – נמי
 19 גבתי מחצית. ופת אחרי מון – כיום השבת.
 20 ויתוספו עליו מון, כשבת, שבת גורמת –
 21 שלשה ומת אחרי מון, הואיל וגורמת שבת
 22 היתר – מתורין השנים אפילו לרבי יהודה.
 23 שנים והקיפו יותר מבית סאתים אם על פי
 24 גתוספוס פניו אבזה – אסורין לכל
 25 יהודה, הואיל וכשכנסה שבת גרמה
 26 לאסור. דירויני גורשין – שלשה ומת אחד
 27 מן, דרבינו יודין – אסורין אם הקיפו יותר
 28 מבית סאתים. ענינים ותוספו עליהן –
 29 מתורין, דאיבא דירויני. עירב דרך הפתח
 30 ונסתם הפתח – אם היו שתי חצרות הפתח,
 31 ביניהם דירויני דרך הפתח ונסתם הפתח, אם
 32 אם היו שתי גזירות הפתח ביניהם דירויני על
 33 דעת הפתח ועבישי נסתם בשבת, ששפלה
 34 כגודו מפתח – מן שי מיר לאשתמהו
 35 דרך שאר חלונות הפתחות מארבעה סאתין
 36 אריות לעירוב. כדאמרינן בפרק "הלך"
 37 (עירובין ע"א). הני שפירצה – שבת.
 38 משני ורוחיה – מפרש פתח "כל גנות"
 39 (שם ע"ב). מאי ענינא נקט משני ורוחיה.
 40 שאלה קרות או לחו – בשבת, מתורין
 41 הותרה. רבי יוסי אומר אם מתורין ב' –
 42 ומפרשין בפרק "כל גנות" (שם ע"א). אסורין
 43 יוסי לעירוב, דהכי קאמר, כשם ארבעים
 44 לעתיד לבא כן אסורין לאותה שבת, אלמא
 45 לא אמרינן הואיל והותרה הותרה כרבי
 46 יצחק. היינו תנא קמא – רבנן קמא, דאמר
 47 דלא רבי שישירא אלא בחבורה, ולעולם ח' אסורין
 48 נמי מותר. איבא כנייהו יודד ביישוב –
 49 דתנא קמא דקאמר לא דברו בשירא אלא
 50 בחבורה, ולעולם יודד נמי מותר – יודד וימיא
 51 דשירא, דבדרך ולא ביישוב. הואיל והכל
 52 לעשות מחצה והננת, ורבנן בריאי –
 53 אמילתיה דרבי יוסי כרבי יהודה קא מרדה,
 54 דקאמר שירא אינה מחצה לא בדרך ולא
 55 ביישוב, ואמר ליה רבנן, אחד משני דברים,
 56 או שתי או ערב מחצה היא, אחד יודד ואחד רבים, בין בדרך בין ביישוב. **משנה** כמחנה – הורצת למחמה. מביאין עצים – ואין תושבין לגול. ומלעיר – עירובי
 57 חצירות. אם הקיפו אלו ואלו מחציה ספקת ביניהם, וש שם פתח – אין צריכין לערב. מרמא למלחמת הישות – סתם מלחמת רשות. ממלחמת הישות עירובי
 58 היתה מלחמת מצוה. **עצים יבישם** – וכל שכן לחם. עשרה תנאים – בבא קמא בפרק "מורבו" (א.א). שיהו מרעין מחורשין – שידא כל אדם מוליק בחמותיו לרעת בער
 59 על חברו, ולא יקפיד בעל הער, משום דלאו לקפידה קאי. **הבא בחלושין** – אף על פי שתלשום הבעלים לצרכן לחסוק, וש בהם משום גול אצל אחרים – מותר לאנשי
 60 מנתה. מת מוצה קונה מקופו – אחד מעשרה תנאי שדהנה הישוע הוא.

1 להרחיק כל שהוא - כל כמ שכלכו לעשות הדיק גדלו. ובלבד שירכב בפסין -
2 דכל כמה דמרחיק מנוב - מגדול רוח שבין דיומד לריומד. וצריך לרובות בפסין
3 עד שלא יזא בין פשוט לפשוט, ובין פשוט לדיומד ויתר מעשר אמות לרבי אמאי,
4 ומשל עשרה אמה ועלש לרבי ייחדה. לנינה ולקפחא - שאין הקפין לייחד.
5 וקפחא - הדיק גדול חוץ לעיר להבנים עט

6 עינים לאצור. אבל אם היה דיר - של
7 ברובו, ששנין שדווח. היום כאן דווחו הם
8 כדי להמנהג ארמין שלחית אום - חתמי
9 של עיר. מוקצה - רחבה שאחורי הבתים.
10 וחצר - שלפני הבתים. דכל הני הקפין
11 ליריה הוא. והני פסי ביראות נמי, והנישל
12 ומימון ראיין שולחית אום - עומד
13 ביריה מעלייתא הוא. גמרא חללים לשייבא
14 - כדנתן בפרק אום (עירובין ט"ז) מקפין
15 שלשה חללים. ובלבד כדלא עמד גמרא. ט"ז
16 לשייבא - לא דהוי פרוץ מרובה, ולא הותר
17 אלא לבור שבו בחמת עולי רגלים,
18 כדמפרש לקמן. גום - מיס מנוסין, ועבדי
19 דפסקי, ומשום דכי אסר תניא. דומנן דפסקי
20 מא ובטל מרצות. ולא הותרו פסי ביראות
21 אלא מפני ממוקח של בחמת עולי רגלים.
22 בא - מיס חיים. ובראיא דמתינתן, מרלא
23 קתני בורות - במיס חיים קאמר. בור הרבים
24 - אי פסקי מא בבורי אחרדי, אלא מוטלי
25 התם. בא הודיח - דלא פסקי מאי. לביבא
26 לא - ואפילו דרביס. פנוסין דלא פסיקא
27 ליה - דאיכא בור הרבים דמתינן, ואיכא בור
28 דידר דלא מתינן - לא קתני. ואילו חזי
29 ביראות קתני - דמשמע דהו דור רבסות
30 וידחי. ביראות דקלמא - אבל ביראות קאי
31 ולשלם דרביס. התיינין - מיני תבנים ערות.
32 כדאמר במבטח ברכות (מ"ג). פסוין - מן
33 הדמאי, דכיון דרעות הן - לא חס עלייהו עם
34 הארץ, עתיקן. חוין מן הירופיא - שהונו
35 חשוב. דיו פירות - טוענין שתי פנוסין
36 בשנה. אחור וקדם צרתי - מלפנים
37 ומאחור צרתי לי צרות פנים. הגלע - בין
38 לרב בין לשמאלו שצדדין, כמו 'וצלע' ו'צלע'
39 הנשכן לשמאל (שמות כו). פירצא - חילוק
40 לשנים, שדיח זכר מכאן ונקבה מכאן. וזב -
41 היה לו לאור הראשון, ונטלו ממנו, וברא את
42 חתה. מאי ביראות וקדם צרתי - דמשמע שתי
43 צורות. מאדם כד בחמה - אדם וזכר
44 כפדונות תחילה. דכי רטינין היינו דכתיב
45 וייצר בתרין יודין - דמשמע שתי צורות. אוי
46 לי יוצר - ששמעניו אמ אעשה רצון יוצרי.
47 או לי מוציר - אם אעשה רצון יוצרי. וזכ
48 ונקבה בראם - משמע: מתחילה ביראותו
49 היה רבו ונקבה זכר מצד זה ונקבה מצד זה.
50 ברא אותי - משמע חו. ויבן - משמע
51 שהיה מחוסרת בנין. מאי יבן - בנה
52 ועמדת היתה. שקולעה - קליעת שער.
אוצר

1 **להרחיק כל שהוא, ובלבד שירכב בפסין. רבי יהודה**
2 **אומר: עד בית סאתים. אמרו לו: לא אמרו בית סאתים**
3 **אלא לנינה ולקפחא. אבל אם היה דיר או סהר או**
4 **מוקצה או חצר - אפילו בית המשת ברוין אפילו בית**
5 **שירבה בפסין. גמרא למא מתניתין דלא פהנגיא,**
6 **דתניא: עושיין פסין לבור ותכלין לשייבא. ותניא אמר:**
7 **תכלין לבור, אבל לא פסין. אפילו חתני, חתניא, בור**
8 **לחוד באר לחוד. איכא דאמרי: מרלא קתני מתינתן אומר**
9 **עושיין תכלין לבור ופסין לבאר - מכלל מתינתן לא**
10 **שנא בור ולא שנא באר תכלין - או, פסין - לא.**
11 **למא מתניתין דלא פהנגיא! אפילו תימא תנייא, למא**
12 **דקאמר תנא קמא קא מהדר ליה. למא מתניתין דלא**
13 **כרבי עקיבא, דתני: אחד באר הרבים ובור הרבים ובאר**
14 **החוד - עושיין להן פסין, אבל בור החוד עושיין לו**
15 **מחיצה גבוה עשרה מפהסין, דברי רבי עקיבא. ואילו**
16 **התני לביראות, לביראות, או, לבורות - לא.**
17 **אפילו תימא רבי עקיבא, באר מיס חיים דלמקסא פה**
18 **לא, לא שניא דרבים ולא שנא לחוד, קתני, בור מכוונסין,**
19 **דלא פסיקא ליה - לא קתני. למא מתניתין דלא כרבי**
20 **יהודה בן בבא, דתני רבי יהודה בן בבא אומר: אין**
21 **עושיין פסין אלא לבאר הרבים בלבד. ואילו תנא קתני**
22 **לביראות, לא שנא דרבים ולא שנא לחוד! אפילו**
23 **תימא רבי יהודה בן בבא, מאי ביראות - ביראות**
24 **דלמא. מאי דיומדיין? אמר רבי ירמיה בן אלעזר:**
25 **דיו עמודין, ד'ו' למ' ורדה שבעל חוב וז"ת 'תק' לקל**
26 **במדי' פס' שלש' סימן, תנן התם, בני יהודה אומר: לא**
27 **השתית פסוין חוין מן הירופיא. מאי דיומדיין? אמר**
28 **עולא: אילן העושה דיו פירות בשנה. אמר רבי ירמיה**
29 **בן אלעזר: דיו פרצוף פנים היה לו לאדם הראשון,**
30 **שנאמר: 'אחור וקדם צרתי'. כתיב: 'ובן ה' אלהים**
31 **את הצלע וגו'', רב השמואל: חד אמר: פרצוף וחד**
32 **אמר: וזב. בשלמא למאן דאמר פרצוף - היינו דכתיב:**
33 **'אחור וקדם צרתי', אלא למאן דאמר וזב - מאי**
34 **'אחור וקדם צרתי? פרצונו. וקדם לפורענות. בשלמא אחור למעשה בראשית - דלא**
35 **רבי אמי: אחור למעשה שבתא, אלא וקדם לפורענות מאי היא? אילמא משום קללה - הא בתחילה**
36 **אכרי עד מגלי שבתא, אלא וקדם לפורענות מאי היא? אילמא משום קללה - הא בתחילה**
37 **תקלל נחש, ולכפוף תקללה הוה, ולכפוף תקללה אדם! אלא למפול: דכתיב: 'וימח את**
38 **כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה וגו''. בשלמא למאן דאמר פרצוף - היינו**

1 **קמט**
2 **אפילו עשרה ברוין מותר - פירש הקונטרס. והני פסי ביראות נמי, והנישל**
3 **לשתיית אום - תשעש ירדה מעלייתא היא. ואין להקשות אם כן, אמאי אמר**
4 **בגמרא מתניתין ולא כרבי עקיבא מרלא קתני בורות. דילמא נקט ביראות - דאפילו עשרה**
5 **ברוין שרי. ויהי לומר: דמתניתין קתני ירדה היא, ולא שרי אפילו בבאר אלא בית סאתים.**
6 **וכן תאמר: ומאי שנא בני שירא דבר רבנן**
7 **שלא יזא בית סאתים פניו, והבא גבי פסין**
8 **דגריעי עמי מחללים בורא בגמרא, לא**
9 **דגבי שירא. והואיל ונעשה לצורך שעה - לא**
10 **יהי חשיב מוקף ליריה כמו פסין, או ימי גזי עולי**
11 **רגלים הקילו, והחשיבו פסין כמו מחיצה גמורה.**
12 **בגמרא שיקולו לענין פרצוף מרובה על העמוד.**
13 **ומכל מקום, עריך לפרש כפירוש הקונטרס**
14 **הדריש פסין מוקפין ליריה דהו כפי שיתא אום**
15 **דח' שרי, ואי לא תימא וזב - תקשה מתינתן**
16 **לרב דונא כרבי עינאי, דבעי למימר בפרק 'הדר'**
17 **(עירובין ס"ג) דמחיצה שאינה חופפת ליריה -**
18 **לא שמה מחיצה. דפרץ לרבי יוחנן, דאמר**
19 **מחיצה היא, אלא שמוחזרת דיוקין. כור, לחוד**
20 **ובאר לחוד - דמקשה נמי היה ידוע שיש חילוק**
21 **בין בור לבאר, דמתניתין היא, אלא שיהי**
22 **מחיצה גבוה מרלא פירש בגמולתיה. ופסין**
23 **לבאר - מכלל דלא מפליג. כמו שמדקדק**
24 **בסמוך. והוא חזק דהוה מצו למימר מתניתין**
25 **דלא כהנא קמא. דבמתניתין קתני דווקא באר**
26 **ולא בור.**

27 **בור לחוד - פירש רש"י בור מיס מכוונסין.**
28 **דבעי דפסקי. ואף על גב דלמקסא פה**
29 **קאמר טעמי דבעתי מן חיים, מכוונסין ובעתי**
30 **מדי דחוי לאום - האי טעמא לא שיקי אלא**
31 **לרבי יוחזר בן בבא, דאמר אין עשיין פסין אלא**
32 **כדי מוקף הרבים לבד. וטעמא פירש דבעי מדי דחוי**
33 **לאום. דאי משום דלא פסין - אפילו בור רבים**
34 **נמי, דאין לרשע דילמא פסין. אבל שאר אנשים**
35 **טעמייהו משום דלא פסקי, דאין מדי דחוי**
36 **לאום - אפילו בור רביע נמי דחוי**
37 **בשבתא למאן דאמר פירצוף הינו כו -**
38 **מכאן היה מקשה רבינו יוחנן בן מאיר על פירש**
39 **הקונטרס: 'פירש ברש תבנות (ת"א) שני**
40 **יציאות הוה. ולכן בריך שתיס 'יוצר האדם'**
41 **ראשי יצר' - דהיי מנאן דאמר וזב, ועד. דבתי**
42 **דאמר קתני. דמכיל עלמא תורא חזר ויצר את**
43 **מר סבה בור מחושב אוליתן, חזר ויצר סבה**
44 **משעה אוליתן והיית מכאן דאמר וזב. דאליכא**
45 **דידיה דרשני תהוה קריא כרבי אבהו. לכן נראה**
46 **דשתי יציאות היא - היית מכאן דאמר פירצוף.**
ד

39 **דכתיב: 'וייצר' תרין יודין. אלא למאן דאמר וזב - מאי**
40 **לי מיוצרי. בשלמא למאן דאמר פרצוף - היינו דכתיב: 'וכר ונקבה בראם'?**
41 **אבדו, דרבי אבהו רמי, כתיב: 'וכר ונקבה בראם', וכתיב: '(כ) בצלם אלהים ברא אותה' - פתחלה עלתה כפחושקה לבראות**
42 **שנינה, ולכפוף לא בברא אלא אחר. בשלמא למאן דאמר פרצוף - היינו דכתיב: 'ויסגור בשר תחתיה'.**
43 **'ויסגור בשר תחתיה' אמר רב וביד, ואיתמא רבי ירמיה, ואיתמא רב נתנן בר יצחק: לא נצרכה אלא למקום חתך. בשלמא למאן**
44 **דאמר וזב - היינו דכתיב: 'ובן ה' אלהים' - מלמד שקליעת הקדוש ברוך הוא לתיה והביאה לאדם הראשון, שכן בכרבי הים קורין לקליעתא**
45 **בגינתא. דבר אחר: 'ובן ה' אלהים', אמר רב חסדא, ואמר לה כמתניתא תנא: מלמד שבגאות הקדוש ברוך הוא לתיה ככניין**
46 **אוצר**

1 יד ליד לא יקרה רע — לא חיינו קרא דרדישי בסוטה (ד.ב.) לדין נסות היות דתתה דריש
 2 מקרא ד'תועבת ה' כל גבה ליד ליד וגו', וקרא דהבא היינו "יד ליד לא יקרה רע
 3 חרע צדיקים נמלט".
 4 **מתקוף** רה רב נתמן בר ינחש — מכאן משמע דרב נתמן בר ינחש לאו היינו בר נתמן
 5 סתמא. **ולא** אחורי בית הבטנת

6 בשעה שהעובר מתפללין — בתוספתא ובגמלה 1
 7 ופרק ג' תניא: אין פותחין בני כניסות בלא 2
 8 מלוואה, שכן מניע בששקן שבא ובכבודו 3
 9 'והזנינים לפני העושן קדמה וגו' מורה וגו'. 4
 10 ונראה לעובר את הנא דשכינה בעיראל, והיו 5
 11 משתחיים למעבר אל התיב ארץ ישראל ובת 6
 12 המקדש במערב, בההיא דרבי הושעיא ב"ר 7
 13 (המפולג) והתפללו דרך ארצם, ותיבוי 8
 14 ונדאל ו: 'וכיון פתוח ליה בעלייתה נגד 9
 15 ירושלים', והשתא לכאורה נראה דאחורי בית 10
 16 הבטנת היינו לצד הארץ, ומיזה, אין נראה 11
 17 (דכסף פרק קמא דברכות ד"ו ג.א.) אמרין: 12
 18 הווא גביא דהוא מפלג אחורי כי בנישואא, אמר 13
 19 ליה אלודו: כדו בר קימת קמי מרך. פירוש 14
 20 כשתי רשויות, וקאמי לא שני אלא לדא קא 21
 21 מודר אפיה לצד בנישואא, אבל מודר אפיה לבי 22
 22 בנישואא — לית לן בה, ואם היה עומד לצד 23
 23 הארץ — כל שכן ראי מודר אפילו לבי בנישואא 24
 24 דמחו כשני רשויות, השבוע משתחיים למודר 25
 25 והוא משתחיים למעבר, ועד, דאמר התם: 16
 26 'הרואה (א.א.א.) אסור לו לארם לעבור אחורי 17
 27 בית הבטנת בשעה שהעובר מתפללין, אלא אמרן 18
 28 אלא לויכא פתחא אחרינא, אבל איכא פיתחא 19
 29 אחרינא — לית לן בה, אם כן משמע: לפי ששבר 20
 30 לפני פתחא ואינו נכנס, ונראה דאחורי בית 21
 31 הבטנת היינו לצד פתח בית הבטנת, וקודא 22
 32 אפיה ליה שווא אחורי הניב.

33 **מרווין** כות — היינו אילן של זית, והוא מר- 34
 34 אילן נמי מקרי זית, דכתיב (שמות 35
 35 טו'): 'וזרעה זה עץ, וזרעהו זה זית, שאין קר פד 36
 36 באילנות כמות זית.
 37 **כל** הנשמה — פירש רבינו הגאון: צדיק היה 38
 38 הנשמה ברדש. **תנברכו** שכינה, והא 39
 39 דאמר ובתורת למעבר, פיר בתווקתא, 'שמענו 40
 40 עליה אריכים' שוו היא מדה טובה, שאינה 41
 41 טועת פירות בשעה שאין שריון בה — באו היו 42
 42 בני יהודה שכינה, ולא שאינה ממיצאה כל כך 43
 43 כמו כשהם עליה.

1 **איצי** רחב מלמטה וקצר מלמעלה — שאם היה רחב מלמעלה, כשהוא מולאו
 2 מכביד משאוי הפירות על הכתלים, ומשה אותם. רחבה מלמטה — חלל בית הרום
 3 שלה. שושבית — שנשתדל בחיובו, לשמוחו ולהתעסק בצרכי סודתו חופה, שני
 4 — מולך, ואפילו היא אשתו — שהוא גנאי לו, ודוממה לו על הנשר — והיא מהלכת
 5 לפניו. 'שילקנה לצדיק' — ועיבור לפניה.

6 **גנדי** — דהמילא למנא, ומסתכל בשרשה, 1
 7 ובאשת איש קאמר. הימנא — גמנה. ר' ליד 2
 8 ללעל — המרצה מיד ליה, אפילו הוא במשה 3
 9 שקבל תורה מיד הקבית הלל לידו. עם הארץ 4
 10 היה — דלא גמר דרך ארץ דמתניתין דקתני 5
 11 לעל: לא יחלך אדם אפילו אחר אשתו. 6
 12 אלקנה — נביא היה, כתבניא סדר עולם: 7
 13 'ויבא איש האלונים אל עלי' — זה אלקנה. 8
 14 שפרה ביבאים נקראו 'איש האלונים' הוא 9
 15 אשר ממה. וליכא מלישמי עמי הארץ הוא, 10
 16 ולכא דקאמר רב נתמן — דהאי 'אחרי' 11
 17 אחרי משש קאמר. בי רב — לא אחרי שקרוין 12
 18 — ולא אחרי בית רבן. ולא אחרי אשה — 13
 19 אשת איש. ולא אחרי עבודה זרה — שמא 14
 20 ימשך אחריה. ובתיב 'ורחוק מעליה דרבי', 15
 21 ואמרין (עבודה זרה י"א): 'אין דאפיקרוסות. 16
 22 ולא אחורין בית הבטנת בשעה שהעובר 17
 23 מתפללין — שרנאה בכופר, שעומד מאחריה 18
 24 אינו נכנס, גנדי' — שיבט מאה ושלשים 19
 25 שנה ועוד, מפני שגער בו הקדוש ברוך הוא, 20
 26 דכתיב 'המן העץ וגו' וקללו. וזוי תנאה — 21
 27 תורות, ומתרגמין דרין (שבת ג.), ככתב 22
 28 וזע דהוא לאנטיב — נעשה שידן ורחוק 23
 29 ולולין מיני מוחיק. אטייבס מקצת בשבו בו 24
 30 — כלומר: דרך ארץ הוא, שאף על פי שאדם 25
 31 משב את חברו, שלא בפניו דרביה, אין 26
 32 מרבה בשבחו לפניו, מפני שרנאה במחוקין. 27
 33 **גפניו** — כתיב 'צדיק' שלא בגפניו — כתיב 28
 34 'צדיק תמים', מרף כפיה — דאמר פיה. 29
 35 בקישה שיראה זית ורף שלה — והיני מוח, 30
 36 כשר רום — נח, ולא אמר איה אלוה עושי 31
 37 — לא הוצרך להתאונן ולומר איה עושי 32
 38 והריני דכתיב מי שנותן ומזרות של תורה 33
 39 בלילה, ולחכי כתיב לילה — שחוקל שגמט 34
 40 מרוחק, מיוס שרבי בית המקדש — ופסקו 35
 41 הנהניס מלברך בשם המפורש, כדאמר ביאן 36
 42 'דורשין' שדו מברכין בשם המפורש. וזו 37
 43 ליעולם ששתמש בשם שתי אותיות — בין 38
 44 לשב לבפניו, בין לברך אש את חבירו, 39
 45 דכתיב 'כל תנשמה תחלל יד'. כלומר: זה 40
 46 השם שכל הנשמה בולה ראיא להשתמש בו 41
 47 מכלל דהשם כן ארבע אותיות ושם המפורש 42
 48 — לא לכל הנשמה נתיח, אלא לכהנים בלבד. 43
 49 דכתיב (דברים י') 'לברך שבמי', ובתיב 44
 50 (במדר י') 'ישמו את שמי' — המיוחד לי. 45
 51 נתקלו שכינה — מקללה למוש קולו. נתיבוי 46
 52 בשכינה — מקללה למוש שפתו. 47
 53 הולכות החיות רעות, ומזיקות מקומות 48
 54 הסמוכות לה. דאי לרשע ואי לשכיני וסבה 49
 55 נהבו.

56 **ושלשים** שנה, והעלה ורין תאנים על בשרו מאה ושלשים שנה? כי קאמרין התוא — בשבכת
 57 ורע דרזא לאוניה, ואמר רבי רימיה בן אלקנה: מקצת בשחו של אדם אומרים בפניו, וכפול שלא
 58 בפניו. מקצת בשחו בפניו — דכתיב: "כי אותך ראיתי צדיק לפני בידך תהי", כפול שלא בפניו —
 59 דכתיב: "נה איש צדיק מרמה היה בדוחותיו". ואמר רבי רימיה בן אלקנה: מאי דכתיב: "הנהגה
 60 עלה זית מרף בפניו", ואל יהו מתקוין בדבש ותליון ביד שור; רבנו של עולם, יהו מוונתי מרווין
 61 פניה ומסורין בידך, ואל יהו מתקוין בדבש ותליון ביד שור; רבנו של עולם, מרף כתיב בתם
 62 "המרפני לחם חוקי". ואמר רבי רימיה בן אלקנה: כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה — שבו
 63 אינו נחרב, שנאמר: "ולא אמר איה אלוה עושי נותן ומירות בלילה". ואמר רבי רימיה בן אלקנה:
 64 מיום שחרב בית המקדש דיו לעולם ששתמש בשתי אותיות, שנאמר: "כל הנשמה תחלל יה
 65 הלילה". ואמר רבי רימיה בן אלקנה: נתקלה כל — נתקלה שכינה, נתקלה שומרון — נתברכו שכינה,
 66 דכתיב: "ושמתי למוש קיפור ואנמי מים" נתקלה שומרון נתברכו שכינה — דכתיב: "ושמתי שומרון לעי תשועה
 67 למצוי

1 [פושעני ישראל אין אור שולטת בון קל חומר ממזבח הורב - תימה דבמסכת בינה
 2 (בזא) עבד קל חומר מסלמנורא. דלמדי חכמים אין אור שולטת בון מקל
 3 וחומר ויש לומר: דפושעי ישראל פידים מוחרין, ואלו תלמידי חכמים כלל וכלל לא.
 4 בר מבר וכו' - לא שפיעי משכתיב ב' הורב"ב (בבא מציעא נחב.) בני דשעיה הדין לגידים
 5 ואני עילא בשקליב ריב. ליה אורא רחא
 6 חשיב החם מפשעי ישראל גנפן הדגוקין בר
 7 דאין עולין - לפי ששניים בברייתא. ואף על גב ד
 8 דמלבין פני חברי חשיב ליה ותני ליה במסכת
 9 אבות - מכל מקום אשמעין דמנכס שחי
 10 מלבין, אף על גב דרש ביה בשמיח.
 11

12 **דילמא** הינו דרושלים - כדכתיב: (יהושע
 13 טז) "זיא נג' ונה נג' יושעים". ואל
 14 נגסין הינו דמדי. **באר** שחת כדכתיב: כי
 15 לא תעובד עמלך לשאלו לא שחתן חסידך לראות
 16 שחתי - ודחיני באר שחת, ומכאן קרא רח
 17 מצי לאתויי דשמו שאול, הוא ולא מייחז קרא:
 18 "ואתה אליהם תורידם לבאר שחת" - ודאי
 19 קרא כקבר כתיב. בדומכס ספא דקרא: "איש
 20 דמיס ומרמה לא יחזו יושעם".
 21 **וצלמות** דכתיב יושבי חשך וצלמות - האי
 22 קרא בתהלים כתיב, גבי ארבעה עיבין לדודות.
 23 נראה כשפלין דרסי "במסר אלף ולא אשוב אל
 24 ארץ חשך וצלמות" (אוב' א, אה) "והחית" גרס,
 25 ד"החית" כתיב בחזקא לא, כשדראה
 26 הקדוש ברוך הוא שכל העולם יורדים לגיהנם
 27 כתיב שם "אל ארץ חתית".
 28 **הואיבא** הפחה - תימה ליה חשב בעלוקת
 29 ורבינו חם מפרשי: בעלוקת שם חכב
 30 כמו לאיתא. וזו תומק ליה במסכת עבודה
 31 זזה (א.ו.) גינתים - היינו מושב דכתיב בתורה
 32 "שאל ויעזר רחם". ומיחו, קשה דרבנסיקחא לא
 33 חשיב ליה בשמות גינתים, וכל שלשה דברים
 34 וארבעה דברים הכתובים באותו ספר לא חשיב
 35 בעלוקה. ואף על גב דלא חשיב נמי יקא - היי
 36 מושב דשבת הוי בכלל נאור. ודפישי נמי יסוד
 37 בשם גינתים כולל "אין חר עוף הקר דבהבחי
 38 תגרותו לא היו בכל. ודקלא פירוש הקנטרס
 39 פירש ב"ר יעקב חסין" (ירושלמי גמא.) בין
 40 תגרותו הרי הוא כגולה ליוחסין. ובפרקין (בבב.)
 41 נמי אמרין: בכל גמי מקיף לה פרט מחד גיסא
 42 ודגלת מחד גיסא.

שחן

1 למפני כרם - ודחו שביעה, ושבו הוא וכל שנותרת לטובה. חב - עץ, שפחתו פוי
 2 שלא יכול לדבר. לך דומיה - הכל שותקין בגנך. שדומה עליו בו' - נדחו לו יסורין
 3 שמקבלו מאהבה. ולך ישובל נדר - אותה דומיה שהוא דומה ביסורין. דומה לו
 4 כשעל נדר. פעין ישתחוו - במקעל של שתיין נקב שבנבין המזבח שנישק הדין של
 5 פסלים יורד לתוכו כל השנה. בארמיון

6 ב'לולב וערבה' (סוכה מטא.) **הפושעני** בי' 1
 7 דעיי, ואפילו בשעת תולעתם ואושם. **דאם** 2
 8 בן - ודאי דרש לקש בפושעי ישראל מוק' 3
 9 לה להאי קרא, דכתיב "זאעם לא תכבד", 4
 10 קשיא דידיה אידויה, דהשכב ערלתו ודומה לו 5
 11 מכירו שהוא ירוד. דמשיב ערלתו ודומה לו 6
 12 כמי שאינו נימול. **המוציא והמעלה** 7
 13 "המוציא אתכם מארץ מצרים" (ויקרא כב.) 8
 14 וכן "ומעלה אתכם מארץ מצרים" (שם יא.) 9
 15 **דפשיע** - בתיבום. כפפן שאול - יונה ב' 10
 16 אמתי קאמר ליה. בדי רבן יוחנן בן ובא - 11
 17 ברייתא שנסדרה בבית מדרשו בעין סתופתא 12
 18 שסודר רבי חיאי ורבי אשעאי. ציני - 13
 19 דקלים. כשרין - ללולב. שיש היין - הוא 14
 20 רשע לטובע בו. ובלעז פניק, וסחם טסו הינו 21
 21 שראוי לבנין. שחת ובאר שחת - חדא 22
 22 מילתא איהו על גבי פסקי חנם - עריות. הפחה 23
 23 - גינתם. דכתיב בהנא קרא "מדותה אש 24
 24 ועצם הרובה. בית שאן פיתחו - שפירוחו 25
 25 מתוקן מכל ארץ ישראל. משתבח בפירות 26
 26 דעבר ימינא - משתבח בפירות של עבר 27
 27 הנרה פרת בדדומו. רבקה נכנסת וביקק 28
 28 **ויצאת** - ולא פרה נכנסת פרה וצאת. דאם 29
 29 כן לא הוו לוח קשורות. כמה ראשה ורובה 30
 30 של פרה - שנתנו בחכמים שיעור להרחיק 31
 31 פסין מן הדור שיעור רחוקין כדי ראשה ורובה, 32
 32 כדורגן במגותיקן.

שחן

24 מה מנבח הנהב שאין עליו אלא פעווי דינר ונה עמיד כפיה שנים ולא שלקח בו האר,
 25 פושעי ישראל שפליאין מצות פרמון, שנאמר: "בפלה הרמון רקתך", ואמר רבי שמעון בן
 26 לקיש" אל תיקרן "רקתך" אלא "רקתך", שאפילו ריקניו שפד מליאין מצות פרמון - על אחת
 27 כפף אכרה, אלא היא דכתיב: "עוקבי בעמק הכנף" - והוא דמחייבי התאי שעתא בגינתים,
 28 ואתי ומוכרם אבינו ומפסק להו, ומוקבל להו, בר משיארלא שבא על הגוייה דמשיכה ערלתו ולא
 29 מבשך ליה. מתקור לה רב כהנא: השתא דאמרתי "הפושענים" דפשיעי ואלו, אלא מעתה
 30 דכתיב: "המוציא והמעלה" דמפיק ומפיק הוא?! אלא דאמיק ואפיק, הכי נמי דפשיעי הוא.

31 ואמר רבי ירמיהו בר אלקינור: שלשה פתחים יש לגינתם, אחד כפודר, ואחד כים, ואחד בירושלים. כפודר, דכתיב: "וירדו הם וכל
 32 אשר להם חיים שאוליה". כים, דכתיב: "מבטן שאול שועתי שמעת קולי". בירושלים, דכתיב: "נאם ה' אשר אור לו בעיני ותנור
 33 לו בירושלים". ותנא דבי רבי יעמאל: "אשר אור לו בעיני" - זו גינתם, "ותנור לו בירושלים" - זו פתחה של גינתם. ותו ליבא?
 34 והאמר רבי מרינו, אמר רבי יהושע בן לוי, ואמרי לה תנא רבה בר מרינו פדכי רבי יוחנן בן זבאי: שתי תמרות יש בגי בן גוים
 35 ועולה עשן מבניהן, וזו היא ששנינו ציני הר תפרול פשרות, וזו היא פתחה של גינתם? דילמא היינו בירושלים. אמר רבי יהושע בן
 36 לוי: שכעה שמות יש לגינתם, ואלו הן: שאול אברון, ובאר שחת, ובזר שאון, ומיט תנון, וצלמנות, וארץ התחמית. שאול רבי דכתיב:
 37 "מבטן שאול שועתי שמעת קולי" - אברון - דכתיב: "המסופר כפדך חסדך אמניתך באבריון" - באר שחת - דכתיב: "כי לא תעובד
 38 נפש לשאלו לא חתן חסדך לראות שחת". ובזר שאון ומיט תנון - דכתיב: "ועלגו מבזר שאון ממיט תנון". וצלמנות - דכתיב:
 39 "ואשבי חושך וצלמנות" - וארץ התחמית - גמרא הוא. ותו ליבא? והאיכא גינתם? גיא שעמוקה בגינתם שהכל יורד לה על עמקי
 40 הגם. והאיכא "תפתחה" דכתיב: "כי ערוך מאתמול תפתח! והוא - שכל התפתחה כצדו יפול שם. גן עדן, אמר ריש לקיש: אם
 41 בארץ ישראל הוא - בית שאן פתחו, ואם בערבא - בית גרם פתחו, ואם בין הנדרות הוא - דומקסניו פתחו. כבכל אפיי משתבח
 42 בפרי דבעבר ימינא, רבא משתבח בפרי דהרפניא. "ובניהן כמלאו שתי וכו'". פשיטא, פיון דתנא ליה דקשורות הוו אגן דיעניו דלא
 43 הוו מוקיות! מנה דתיבא: קשורות פעין קשורות, אבל ממש לא, קא משמע לן "ולא מוקיות", אחת נכנסת ואחת ויצאת". תנא:
 44 רבקה נכנסת ורבקה ויצאת. תנו רבנן: כמה ראשה ורובה של פרה - שתי אמות. וכמה עוקייה של פרה - אמה ועשני שליש אמה,
 שחן

1 שהן כעשר אמות - לא שיק דמיטרפ מנינא אטא לאשמענין, בדריק בפרק קמא
2 דקדושין (זא) - כיון דלא השמעניו מנין פרות.

3 **בבב** שתיים עשרה כולו עלמא כולו פליגי - הנה מינז למנטק בבוב אמת עשרה ושליש
4 ומשהו, ולא דק, **רב** פריאח לא שמיע ליה - והא דמשני אבייחא

5 יתרות על שלש עשרה - היינו בטר דשפתה.

6 **ואם** איתא זו היא מחיצה וזו היא מחיצה
7 מביע ליה - קשה דהאכ פשיטא ליה דהארבת
8 דיומוין עדיפ מפשוטין, לעיל אלאכא דרבי
9 מאיר משמע ליה איפכא: ויש לומר: לדעיל בעי
10 הכי, וכי נמי נאריך בדיומוין - יהיה פרוץ
11 מרובה. דאז פשוטין עדיפ דהאכ היכר ספי.
12 אבל הובא איירי ברחב היבוב, שאם דארינן
13 הדיומוין יהיה עומד מרובה. בדקונוני אא אמת
14 מדה ברדה וסתר ומקוצת. שאפילו בית י ברין
15 או יותר מותר. לכך פריך שפיר זו מחיצה וזו
16 מחיצה מביע ליה.

דהדוחן

17 **פשוטין**. ורב פפא מאי קא משמע לך? תנינא! רב פפא פרויחא לא שמיע ליה, וקא משמע
18 לן פרויחא. ארי"ך יות"ל בת"ל חיצית חציר שביש"ה סימן. בעא מנייה אפי מרבה: הארדי
19 בדיומוין בשעור פשוטין, לרבי מאיר מהו? אמר ליה: תניתנה, ובלבד שיירבה בפסין. מא
20 לאו דמארדי בדיומוין? לא. דמפיש ועבדי פשוטין. אי הכי, האי "ובלבד שיירבה בפסין", "עד
21 שיירבה פסין" מביע ליה! תני: עד שיירבה פסין. איפא דארמי, אמר ליה: תניתנה, ובלבד
22 שיירבה בפסין, מאי לאו דמפיש ועבדי פשוטין? לא, דמארדי בדיומוין. וכן נמי מסתברא,
23 מקותני "ובלבד שיירבה בפסין" - שמע מנייה. בעא מנייה אפי מרבה: ויתר מילי עשרה
24 אמה שליש עשרה מהו? פשוטין עבד או בדיומוין מארדי? אמר ליה: תניתנה, כמה
25 הן מקורבין - פרי ראשה ורובה של פרה, וכמה פרויחוין - אפילו כור ואפילו כוריים, רבי
26 יהודה אומר: בית סאתים - מוקר, ויתר מבית סאתים - אסור. אמרו לו לרבי יהודה: אי
27 אמה מוקד בריר וסתר ומוקצה וחרצו אפילו בת חמשת כורים ואפילו בת עשרה כורים
28 שמוקצה? אמר להן: זו מחיצה, ואילו פסין. ואם איתא - זו מחיצה וזו היא מחיצה מיבעי
29 ליהו הכי קאמר: זו תורת מחיצה עליה, ופרצותיה בעשר, ואילו תורת פסין עליה, ופרצותיה
30 בשלש עשרה אמה ושליש. בעא מנייה אפי מרבה: תל התללקט עשרה מתוך ארבע גידון
31 משום דיומד, או אינו גידון משום דיומד? אמר ליה: תניתנה, רבי שמעון בן אלקנה אומר:
32 היתה שם אבן מרובעת, רואין, כל שאילו תחלק ויש בה אמה לשן ואמה לקאן - גידון
33 משום דיומד, אלא - אינו גידון משום דיומד. רבי שמעון אל כגו של רבי יוחנן בן ברוקה
34 אמר: היתה שם אבן עגולה, רואין, כל שאילו תחלק ויש בה אמה לקאן ואמה לקאן
35 גידון משום דיומד, ואם לאו - אינו גידון משום דיומד. כמאי קא מפליגי? כר סבר:
36 רואין אמרנו, תרי רואין - לא אמרנו, וקר סבר: אפילו תרי רואין נמי אמרנו. בעא מנייה
37 אפי מרבה: חיצית הקנים, קנה קנה פחות משלשה גידון משום דיומד או לא? אמר ליה:
38 תניתנה, היה שם אילן או גדר או חיצית הקנים - גידון משום דיומד. מאי לאו קנה קנה פחות
39 משלשהו, לא גדרירא דקני. אי הכי היינו אילן! ואלא מאי - קנה קנה פחות משלשהו, היינו
40 גדרו אלא מאי אית לך למימר - תרי גונוי גדר, הקא נמי: תרי גונוי אילן. איפא דארמי:
41 גדרירא דקני קא מיבעיא ליה, גדרירא דקני מאי? אמר ליה: תניתנה, היתה שם גדר או
42 אילן או חיצית הקנים - גידון משום דיומד, מאי לאו גדרירא דקני? לא, קנה קנה פחות
43 משלשהו. אי הכי, היינו גדרו! ואלא מאי - גדרירא דקני, היינו אילן! אלא מאי אית לך למימר
44 חר

1 שהן כעשר - אמות. ששה בקר. ולקמן פריך: מאי בעשה? דא עשר מבנותן. הן.
2 כשלש עשרה וארבע עשרה - שמונה בקר וצאו מכלל שלש עשרה, ולכלל ארבע
3 עשרה לא באו. דשלש עשרה אמה ושליש הן. בבוב רחב שמונה - אפילו לרבי
4 מאיר לא בעינן פשוטין, וכי מרוחק כדי ראשה ורובה, דהיינו שתי אמות לכל רוח
5 - נמצא החלל ששן שכן שתי המחיצות שתיים
6 עשרה אמה, והפסין רחבן אמה לכל רוח זה
7 כגור זה - נמצא בין ספי לפי שירי פחות
8 עשר אמות, ורבי מאיר דכתי שרי. שבו
9 שתיים עשרה - דכי מרוחק שתי אמות מכאן
10 וכנגדם מכאן שני חלל המחיצה שש עשרה
11 אמה ומתן שתי אמות עשרה, הרי בין זה לזה
12 ארבע עשרה פרוץ - וכולו היא לא שרי רבי
13 יהודה, ובעינן פשוטין לכל צד, דמכל צד ועד
14 איבא ארבע עשרה אמה. ולקמן מפרש
15 דרבי מאיר משוי ליה. תנינא - לדרב פפא
16 במתניתין דקתני לרבי מאיר ששה בקר.
17 ולרבי יהודה שמונה בקר וממלא שמעתינן
18 דרבי מאיר שרי בהבדלת עשר, ורבי יהודה
19 כר בהבדלת שלש עשרה אמה ושליש, וכי
20 קבעי רבי מאיר פשוטין - ויתור מעשר
21 קבעי רב פפא חך מרבה: והנא שיעורא
22 דאמר רבי יוחנן לא שמיע ליה. ובמתניתין
23 פריש ליה, ואתא רב פפא לפרושי לך
24 במתניתין דשיעורא דרבי מאיר עשר אמות.
25 דרבי יהודה שלש עשרה אמה ושליש,
26 והסכים רב פפא מדעתו למה ששנינו
27 בהרבה דראשה ורובה שתי אמות ועבידה
28 במיתתו שליש אמה. הארדי בדיומוין -
29 יתר מנאמה לכל צד. וזו שתעמידי רוח
30 שבניחם על עשר אמות. סתו - דווקא
31 פשוטין קאמר, דכיון דהררחין יותר משעור
32 בתמיס בעינן דהכי בני בני, ולא סגי
33 בהארבת דיומוין. אלא מרוחק פורתא מן
34 הפס ונתון שם פשוט. כון לארין גיסא. משום
35 לדלויה הכירא. או ידלמנא. כיון דסוק סוף
36 עשר רוח הוא דאיכא - או ידמסר. לרבי
37 יהודה - דלא אדכר פשוטין. הי עדיפא ליה.
38 פשוטין עדיפי ליה ומרוחקין מן הדיומוין
39 ששלש עשרה אמה למיניה הכירא בני בני.
40 ולא סגי בהארבת דיומוין, או הארכת
41 דיומוין עדיפא דלא לית איראד דהאי גיסא
42 דהדאי גיסא ולבטלה. במת חן מקורבין -
43 לבור. אפילו כור - ובלבד שירבה בפסין.
44 ויתר מבית סאתים אסור - שזה שיעור היקף
45 דרם של בילה. זו מחיצה - שלמיחא לרבי
46 ואילו פסין הן - ובין כל אחד ואחד שלש
47 עשרה אמות, ואין עומד אלא ספא אמה בין כל
48 עשרה שיריה שלש עשרה אמה: אלמנא: לרבי
49 יהודה פשוטין עביד, דאי בדיומוין מאריך -
50 אמת מחיצה היא. ופיריחת - אוסרת ביתר
51 מנשה. ואילו תורת פסין ליתון - וש שלש
52 עשרה אמה בין הארכת לאהרכת. הלכך,
53 ביותר מבית סאתים - לא אית מחיצה. תל
54 המתלקט עשרה - טפחים. מתוך ארבע - אמות תל משופע אבל מדרונו וקוף, קודם שישמשן ארבע אמות עלה ותללקט גובוהו עשרה טפחים וקיימא אז לתל הללווקי
55 במסכת שבת (ק.א) ולענין שבת דהי שעות היחיד, והא מאי א קאי בנקום אחד מן הדיומוין מי הוי בדיומו או לא? ולהכי נקט מתוך ארבע - שאם היה מדרונו משופע
56 יפה ואינו מתלקט לגובה עשרה עד שישמשן יתר מארבע אמות. ואפילו עלה גובוהו לשפע לעשר אמות - ארנט סמכתא היא. מרובעת - אמה על אמה, ואינה מחוסרת
57 אלא חלקיה שתיים עשרה ורובעה מרובה. דופן לכאן דופן לכאן, עגול - מחוסרת חקיקה לחוק ולשול ביטות עגול ולחשות אומצעה לפיאוריה תחת מרובעת.
58 ועוד היא מחוסרת חלקיה. אמרנו נמי תרי רואין - לרבי שמענאל. ולת נמי באבן עגולה דמי. לנאט קמא לא אמרנו תרי רואין. חיצית קנים - שעשאה לנאט חרובות.
59 דיומד. גדרירא דקני - קנים מחוברין הרבה בעין אחד סמוך לארץ, ומלמעלה הן מתפרשין. תרי גונוי אילן - אשמעינן אילן שלם דאיכא למימר ויחלק ויחלק, ואשמעינן
60 דאי אף על גב דליבא למימר דכתי שרי, והאילו ותחתיו אחד הוא בדיומו, אבל קנה - פחות משלשה - לא. מאי לאו גדרירא דקני - ושמע מניה, דאף על גב דא עובי
61 ארבעה גובוהו עשרה - אמרנו רואין. אי קנה קנה פחות משלשה - דעשוי בדיומד ממש, ובלא רואין איבא תוקן מעליא.
62

עירובין. פרק שני - עושין פסין דף כ עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

1 דהררין וערבן - ודכיו פרושה: שתיס אסרות אפילו עירבו, ואם עירבו בו, ודיעבו כלומר,
 2 דהררין וערבן, ומותרו כשעירבו.
 3 **מחיצה** אין כאן - אף על גב דאביי אית ליה שבת הוואיל הותרה הותרה - מודה
 4 דכא, משום דליכא מחיצות.
 5 **כ** אימור דרב נתנן אמוד אימור - דהא

6 דאמרינן בשבת בפרק 'הוריקין' (קא"ב)
 7 ספיעות שנתקשרו מערב שבת הותרו, וחזרו
 8 ונתקשרו, כן שנגנן ובין מותרין לבין משתנין בין
 9 אנוסין - חזרו להיתר הראשון. במיד לא חזרו
 10 לגמרי להיתר הראשון לטלטל, אלא חזרו רשות
 11 היחוד דאורייתא. אין נמי - לא קאי אמוד.
 12 **קא** משמע לו כאן וסביאי ליה - ומיהו לרב
 13 יוחנן דהא אין כאלא סביאי ליה, כדאמרינן
 14 לקמן. **לא** יעמוד אדם - בפרק בתרא (ע"טא)
 15 מוקף לו חפצים היתריין לו, ויגזרין דלמט
 16 יכנס אצלו. וקסאי: דחייפק ליה דקא מעיל
 17 משות דרביס לרשות היחיד, כן משתין ורק
 18 מנשות דרביס לרשות היחיד דאמרינן לקמן
 19 ורשי' תירץ לקמן: דלא דמי למשתין ורק
 20 דשנתה עבדי עקידה ונתנה בחד רשותא.
 21 דמשתין עבד בתוך פיו שהוא מקום פטור. ואף על
 22 גב דהורחין ונבלעין - אין לרשע הויאל ונתן
 23 במקום פטור. ואף על גב דבמקום שאין בו ארביס
 24 על ארבע (אמותר) אמרינן ובלבד שלא יחליפו -
 25 הנהו גוזרין דילמא אתי לאפוקי ביהויא, אבל
 26 דבא - אי אפשר כלל שלא יתרו מעט בפיו
 27 קודם שיכילעם, אבל משתין ורק - לא חשיב
 28 פדן מקום פטור, כיון דפדן גופו לן במקום אחד.
 29 ולפי זה הוה מותר להוציא אשכז מרשות רביס
 30 ולרובק, כיון דפדן במקום אחד ודן מקום פטור.
 31 והא דנבעיא לן בפרק בתרא (ע"טא) הוא ברשות
 32 היחיד וכן נשעיהו ברשות רביס מזה השי
 33 משום דמי גרליס מדי כשעקרעו מנופו שוב אין
 34 נחיס פדי האמה, אבל מפרק קמא דשבת (ג"ב)
 35 קסאי: דאמרינן תהא: ארביסא, ממשחיתה אבי
 36 (שידור) ליה אתי ליהי חובב תהא - לא קסבינן,
 37 והשתא. והא אתי ליהי חובב תהא: והויאל ונתן
 38 בידו שהוא מקום פטור ויש לומר: דלא חשיב
 39 דהתחב במקום פטור אלא כדבר שהוא נטל
 40 ממשקמו, אבל הנהו שדבלי טו מאלין - לא
 41 חשיב תהא במקום פטור. ולפי זה אסור להוציא
 42 ראשו ברשות רביס ולרובק, ואם האמה: אבתי
 43 אפשר דלא אתי ליהי חובב תהא כגון שיתן מיד
 44 זאת אתי אחרתו ויש לומר: אידיד כשדבקטן,
 45 דלא יוכל להכניס בו שתי ידיו, ועוד רתיא
 46 לפרשי: דלא דמי למשתין ורק, דהכא כשכילעם
 47 מדי חשיבי כחוק, אף על גב דאנעם נחיס ער
 48 שיגיעו למעיו - משום דנבטלי אגב גופו, והוי
 49 עקידה ונתנה בחד רשותא. ורבי נמי אמר רבא
 50 בפרק 'המזיא' (שבת פ"א): הויא שתי אוהוית
 51 ונתנן כשזאו מאלין - כן, דתביחין זו היא
 52 דתתקן, ותיא נמי שפיר מתיחין דאמרו לו בני
 53 אוכל אבילה אחת בו, רבי מאיד אומר: אם היה
 54 שבת הוציא בפיו - חייב. והשתא היכי חשיב
 55 דהוצא בחדו דתך הא בעידתא דמתייבי עליהו
 56 ודיעבו בשעת התח גרן אבתי לו מחייבי התוצאה ער שיתרו בנעוץ אלא, אהוציא בני
 57 מחייבי משעת בליעתה, דחשיבי כבונת.

1 **אמר** ליה מותר - דהוא ליכא דירוד בין הפסין דלסור עליהו, דליהו מוציא
 2 מרשותו לרשות חבריו. **שהים מאי** - שהים זו אצל זו. ומחיצה ביניהן, ושתייהן ראשן
 3 בין הפסין. **אמר** - לטלטל מתוכן לבין הפסין, כדמפרש טעמא רב הונא. **ואפילו**
 4 **עירבו** - דרך הפחת שבמחיצה ביניהן, והשתא חזא יניחו ולא אסורן אחרדי -
 5 אסרות לטלטל מתוכן לבין הפסין, גזירה

6 שזאו יאמרו עירבו מוטיל בין הפסין לשפתן
 7 חצירות יחד. שהוצאה אותן מטלטלין מתוכן
 8 לבין הפסין, לא יעו דש פחת ביניהן, וסביר
 9 האי דלא אסורן אחרדי בתוך בין הפסין,
 10 כשאר לא חצרו הפתוחות למבוי אחד
 11 שאסור להוציא למבוי אלא אם כן נשתתפו
 12 - הכי נמי משום דנתנו עירובין בין הפסין,
 13 לשפתן ולפתח שאר מבוי. והוא למשינו נמי
 14 להכניס ולהוציא מבין הפסין לחצרות כ"ח
 15 ליכא פחת ביניהן, והכי עירוב ביניהן
 16 החצרות דרך בין הפסין. והואו האי לא
 17 מתיי: דכי תקינו רבנן שיתופי ממואת -
 18 במבוי סתום תקון, וארבוכו יותר על רחבם, והו
 19 מפולש לארבעה עדיין. עירבו מותרין -
 20 דכיון דעלבו דרך פתח שבניהן, וחד רשותא
 21 הוא - דלא אסורן אחרדי, לחד גזירה לא
 22 חישתין, הורחין וערבין - שפירצה ביניהן
 23 פירצה גדולה כסופה, שגליה לכל שישות
 24 אחת היא. ויבשו מים בשבת מהו - לטלטל
 25 בין הפסין. ממי אמרינן שבת הוואיל הותרה
 26 הותרה, או דילמא כיון דהיתר פסין אינו אלא
 27 משום מים, והוי יבשו - ואסור, ואכל פסין
 28 ביראתא קא. כוליה עושין מחיצה - כלומר:
 29 כלום הותרה מחיצה כזו אלא משום מים.
 30 יבשו מים בשבת - וחזרו ובאו נשעים בו
 31 כיום, מאלי ממי אמרינן: חזרו פסין להיתר
 32 הראשון לטלטל מתוכן, מיני דפר - רביה
 33 שדחה רבו. ובאו מים בשבת לא קמבעיא לי
 34 דמותר, דהא קיימא לן כל מחיצה נדעשתה
 35 בשבת שהיא מחיצה. לא שני - דנשתה
 36 מחיצה. אלא לירוק - שהזורק מרשות
 37 הרבים לתוכה חייב, דמדאורייתא דהא
 38 מחיצה אמריא אבל לטלטל אסור - דרבנן גזרו
 39 עליה. **אמור** אימור - וקנסא קנסוה. **אמר**
 40 שנגב - מותר. והא נדעשתה מאלה - כל
 41 שכן דמותר. הוורק - מרשות הרבים לבין
 42 הפסין של ביראות. חייב - תהא, דרשות
 43 היחיד מעלייתא הוא. **אי** לאו מחיצה -
 44 מדאורייתא היא. לשויה מיהא רשות היחיד
 45 לצדדין, דאתי דרביס רביס למלאות - מחיצה
 46 מרשות היחיד לרשות הרבים משום חזוק.
 47 כעין פסי ביראות - ואין שם ביה ממשקתן -
 48 שאין שם דרך אלא בין הפסין - וסילקנה
 49 לצדדין, דאתי דרביס רביס ומבטלי מחיצות.
 50 כאן הווריעין - חכמים כגזרו גדול כן של
 51 מחיצות, דלא מבטלי מים ומבטלי בקיעת רביס
 52 מותר להקריבו כו' - מפרשנן ליה לביה.
 53 מתניתין בריש פירוקן. **אילא** אם כן חכמים
 54 ראשו ורובו - דחדישין שזאו מישך גופו
 55 למקום רגליה, ורתיא חבלי עמו.

וכן

1 וכי לא נקט לה מי שרי - פקט דאן או סמייה הלחמה; לדליל קאמר הובא נקטא אמר
2 ולא נקט לה - לא תבעי לך דבעינן ראשה ורובה. וחסותא פריי מי שרי? ויהי לומר:
3 לא משום דפשיטא ליה קאמר הכי, אלא אפילו אם תימני לומר דשרי - לא שרי אלא
4 בראשה ורובה.

5 והתניא לא ימלא - גבי פסי ביראות מתיא.
6 ומשמע דקאי אמתניתין, ואף על גב
7 דאיכא ראשה ורובה. ועל כרחיך בירא נקט לה
8 איירי, דאי בדיקטא לא איירי - אם מן מה הועיל
9 ראשה ורובה של פרה?

10 אמר אביי הבא איבוס העומד ברשות הרבים
11 - פירוש: שברבמה אכלת מן האיבוס
12 ברשות הרבים אכל הפסין. וקא מפיק מעל ליה
13 ימלא דלי וחינו על ראש האיבוס האתנו בית.
14 דילמא חזי לראש האיבוס שברשות הרבים
15 נתקלקל, ויך שם ענן הדלי ומפיק מרשות היחיד
16 לרשות הרבים. אלא שופך לפניה, רבי נמי חזי
17 לראש האיבוס שנתקלקל ואכל לרסה - האי
18 ליה ליה מרדי בדידה. דהא כשופך הניח הדלי
19 בין הפסין. ויבטח שם דוק ומפיק לרשות הרבים
20 עומדת בבית. ויש פסיים שכתוב בהן, וכן ירסת
21 רבינו גמאל: דלמא חזי לאיבוס דמקלקל, ומפיק
22 ליה לרזליה בהדיה. פירוש: שלא יוכל לרזח
23 הדלי בראש האיבוס שבין הפסין, ומפיק לה
24 לרזליה. דרי האיבוס, דעומד ארס ביראות
25 הרבים ומטלטל ברשות היחיד, ויחי ליה לרשות

26 גיסא דמקלקל ומנח ליה, וקא מפיק ליה מרשות
27 היחיד לרשות הרבים. ומנח ליה - פירוש: על
28 ארבע ברשות הרבים, עד דמתקן ליה לאיבוס.
29 אוכסין אלא אוכסין לאו וקא, אלא כלומר
30 מלעשין - דתנן פריק בהראש דשבת
31 (קנה.ב) אין אוכסין דא נתמל אלא מלעשין.
32 מרדי

33 דסני לה בראשה ורובה, אלא פי תיבעי לך דנקט מנא ולא נקט לה, מאי? אמר ליה:
34 תניתיה, ובלבד שתתא פרה ראשה ורובה מכפפים ושותה. מאי לאו דנקט מנא ולא נקט
35 לה? לא, דנקט מנא ונקט לה. והכי נמי מסתברא, דאי נקט מנא ולא נקט לה מי שרי?
36 והתניא: לא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמה, אבל ממלא ושותה שותה מאליה!
37 הא אימרה עליה, אמר אביי: הכא אבוס העומד ברשות הרבים גבוה עליה ומפיק ורוחב
38 ארבעה, ויך שם ענן הדלי ומפיק מרשות הרבים לרשות הרבים. ויחיד לרשות הרבים
39 ליה לרזליה וקא מפיק מרשות הרבים לרשות הרבים. וכי האי גוונא מי מתייב?
40 והאמר רב ספרא, אמר רבי אמי, אמר רבי יוחנן: המפנה הפציו מוית לזוית נמלך עליה ורוציאן - פגור, שלא היתה
41 עקרה משעה עקרה ראשונה לבד! אלא ומנין דמתקן ליה ותרד מעייל ליה, וקא מעייל מרשות הרבים לרשות
42 היחיד. איפא דאמר: גבי אדם - הא קאמרין דסני ליה בראשו ורובו. גבי פרה מי סני לה בראשה ורובה,
43 או לא? היכא דנקט מנא ונקט לה - לא תיבעי לך

44 דסני לה בראשה ורובה, אלא פי תיבעי לך דנקט מנא ולא נקט לה, מאי? אמר ליה:
45 תניתיה, ובלבד שתתא פרה ראשה ורובה מכפפים ושותה. מאי לאו דנקט מנא ולא נקט
46 לה? לא, דנקט מנא ונקט לה. והכי נמי מסתברא, דאי נקט מנא ולא נקט לה מי שרי?
47 והתניא: לא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמה, אבל ממלא ושותה שותה מאליה!
48 הא אימרה עליה, אמר אביי: הכא אבוס העומד ברשות הרבים גבוה עליה ומפיק ורוחב
49 ארבעה, ויך שם ענן הדלי ומפיק מרשות הרבים לרשות הרבים. ויחיד לרשות הרבים
50 ליה לרזליה וקא מפיק מרשות הרבים לרשות הרבים. וכי האי גוונא מי מתייב?
51 והאמר רב ספרא, אמר רבי אמי, אמר רבי יוחנן: המפנה הפציו מוית לזוית נמלך עליה ורוציאן - פגור,
52 שלא היתה עקרה משעה ראשונה לבד! אלא ומנין דמתקן ליה ותרד מעייל ליה, וקא מעייל ליה
53 מרשות הרבים לרשות הרבים. ויחיד לרשות הרבים לרשות הרבים. וכי האי גוונא מי מתייב?
54 והאמר רב ספרא, אמר רבי אמי, אמר רבי יוחנן: המפנה הפציו מוית לזוית נמלך עליה ורוציאן - פגור,
55 שלא היתה עקרה משעה ראשונה לבד! אלא ומנין דמתקן ליה ותרד מעייל ליה, וקא מעייל ליה
56 מרשות הרבים לרשות הרבים. ויחיד לרשות הרבים לרשות הרבים. וכי האי גוונא מי מתייב?
57 והאמר רב ספרא, אמר רבי אמי, אמר רבי יוחנן: המפנה הפציו מוית לזוית נמלך עליה ורוציאן - פגור,
58 שלא היתה עקרה משעה ראשונה לבד! אלא ומנין דמתקן ליה ותרד מעייל ליה, וקא מעייל ליה
59 מרשות הרבים לרשות הרבים. ויחיד לרשות הרבים לרשות הרבים. וכי האי גוונא מי מתייב?
60 והאמר רב ספרא, אמר רבי אמי, אמר רבי יוחנן: המפנה הפציו מוית לזוית נמלך עליה ורוציאן - פגור,
61 שלא היתה עקרה משעה ראשונה לבד! אלא ומנין דמתקן ליה ותרד מעייל ליה, וקא מעייל ליה
62 מרשות הרבים לרשות הרבים. ויחיד לרשות הרבים לרשות הרבים. וכי האי גוונא מי מתייב?

63 פנים? דהא מספקא לך דרדמא מתניתין בדיקט לה הוא. אוכסין אותה מכפפים - שבת קנה.ב) שתוחב לה מספוא הרבה על כרחיה בבית
64 הבלעה. וחר מרדי אכלתה. עד שנעשה איבוס בעיניה כשנויאו למרבר, ומתיירא שלא תמצא מאכל. והא איבוס כמאן דנקט מנא ונקט לה הוא - שאם אני אבוס
65 בעצורא איני יכול לחתוב, וכא בעי ראשו ורובו. ותפשטו בעיא קמייתא דלישנא קמא. מרדי גבי חרדי תני ליה - דתנא בהמה לא תנא מגל, ומאי ברמה - גמול: אימרה נמי
66 לא גרסינן. צוארו אויך - ואף על גב דרזח גופו מכפפים, אם ותקפו ועיקר צוארו יגיע עד רשות הרבים. בהמה עולי גרלים - אבל אדם, אפילו עולי גרלים - לא הותר
67 לדלות ולשתות, שיכול ליכנס לפניו ולשתות.

1 וכן בנת - מפרש בפרק בתרא (ג.צג.) לענין מעשה, לכל בבהם שהוא בנת - שוחין
2 בכל מעשה עד הנה, אבל להוציא מן הנת - שתיית קבע הוא. ועל הנה, אפילו
3 מוטו בתוכו והוא לה קבע - לא תשיב ליה קבע התם. גבי בהמה - המשקה
4 בהמות ברשות היחיד, והיא עומדת ברשות הרבים, מהו. היכא דנקט מנא - שהיא
5 שוחה בו ולא נקט - לצוארה באפס, שלא

6 תוכל לעקם ראשה בחיך. לא תיבעי לך -
7 דהיא אישיתן ששמו נתקב את ראשה, ו
8 תוליד את הכלי אחריה. וכי לא נקט לה מי
9 שרי - לאחור הכלי בפסי ביראות, ואף על גב
10 דעשוין בחוקין שהפירה ראשה ורובה בפנים.
11 לא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמה -
12 ואינו חבלי בידו בעוד שהיא שוחה. ולקמן
13 בברייתא בשמעתין הוא גבי פסי ביראות, ועל
14 כרחיך בירא נקט לה חזא. דאי נקט לה הוא
15 ואפילו הכי אסור - למה דעריכו ראשה
16 ורובה בפנים? אלא פשיטא בדלא נקט לה,
17 ומתניתין דשרי - בדנקט לה וקתני: ראשה
18 ורובה מכפפים. הא אוכסין עלה בו -
19 כלומר: כי בעינן ראשה ורובה - בירא נקט
20 לה, וכי הוה ראשה ורובה - שרי. וברייתא
21 דקתני לא ימלא ויתן הוא עצמו לבהמה -
22 הוא תרצה אביי לקמן דלא כבהמה עומדת
23 ברשות הרבים וראשה ורובה בין הפסין
24 עסקין, אלא בהמה עומדת בין תולדות
25 פתוחות לרשות הרבים, אוכסין מתוקן לה
26 לפניו ברשות הרבים גבוה עשרה רוחב
27 ארבעה דהיי שותה היחיד. ונתון לה שם שכן
28 מסופא מרשות היחיד. וראש האיבוס נכנס
29 לבין הפסין, ואשמעינן דלן מילא מן הוכר
30 ויבשה הדלי על ראש האיבוס ויך דרך
31 גישה הרבים, ויטלטל הדלי על האיבוס לפני
32 ברמה. ואף על גב דקיימא לך עומד אדם
33 ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד
34 בהימצא הפסין (עירובין טז.ב) - הבא
35 אסור. ולישנא - כי בני לאנור דלי על ראש
36 האיבוס, חזי ליה לאיבוס דמקלקל בראשו
37 שברשות הרבים, ומשיב ירדו ליה לרזליה
38 בהדיה, ואויל לתקוניה וקא מפיק מבין הפסין
39 לרשות הרבים. הלכך לא יניחו ויטלטלו,
40 אלא שופך על האיבוס והמים הולכין עד
41 דתהמה מאליו. וכי האי גוונא מי מתייב -
42 כי עקר מרשות היחיד ארעא לאנוריה
43 ברשות היחיד, ואיניש ואפיקה לרשות
44 הרבים, מי מתייב מדאריותא, דליגור רבנן
45 דביבא אפיקה, משום דלא לית לחכי, אבל
46 היתה עקרה בו - ונבשח מלאכת משחבת
47 אסרה ותרדה. שתוכין לכך אלא שנגזר
48 בשבת, כסבור שהיה חזא לא מלאכה זו
49 מותרת. אבל כי לא תתוכן - פטור ממוטא.
50 וכיון דאי נמי אתי לידך כר ליבא דחובא
51 אריותא - לא אויבע לך למינור היתירא
52 משום אה וחדרי פשיטא ליה - דלולא
53 לאיבוס לבתר דתקדיה, וקא עקר ליה מרשות
54 הרבים ארעא לאנור ברשות היחיד. אל
55 תיבעי לך דמי בראשה ורובה - דהא
56 ומתניתין היא בדנקט מנא. דאי לאו דנקט
57 מנא קמייה - למה דעריכו ראשה ורובה
58 פנים? דהא מספקא לך דרדמא מתניתין בדיקט לה הוא. אוכסין אותה מכפפים - שבת קנה.ב) שתוחב לה מספוא הרבה על כרחיה בבית
59 הבלעה. וחר מרדי אכלתה. עד שנעשה איבוס בעיניה כשנויאו למרבר, ומתיירא שלא תמצא מאכל. והא איבוס כמאן דנקט מנא ונקט לה הוא - שאם אני אבוס
60 בעצורא איני יכול לחתוב, וכא בעי ראשו ורובו. ותפשטו בעיא קמייתא דלישנא קמא. מרדי גבי חרדי תני ליה - דתנא בהמה לא תנא מגל, ומאי ברמה - גמול: אימרה נמי
61 לא גרסינן. צוארו אויך - ואף על גב דרזח גופו מכפפים, אם ותקפו ועיקר צוארו יגיע עד רשות הרבים. בהמה עולי גרלים - אבל אדם, אפילו עולי גרלים - לא הותר
62 לדלות ולשתות, שיכול ליכנס לפניו ולשתות.

תני, תשעה באב שחל להיות ערב שבת, אוכל אפילו ביצה אחת ושונה אפילו בום אחד, כדי שלא יבנם לשבת מעונתה, דברי ר' יודה. רבי יוסי אומר, מתענה ומשלים.

ר' זעורה בשם רב יהודה, ר' בא ר' אימי בר יהונקאל בשם רב, הלכה כמי שהוא אומר מתענה ומשלים. ולמה לא אומר הלכה כר' יוסה? אית תנני תני ומחלף דברי חכמים.

ר' זעורה בשם רב הונת, ואפילו יחיד שגזר על עצמו תענית בערב שבת מתענה ומשלים. כהדא, ר' ביבי הוה יתיב קומי ר' יסא, בעא מילף מיניה הדין עובדא. אומר ליה נימטי בייתא ציבחה? אומר ליה רומשא הוא? אומר ליה אית בתענה? אומר ליה אית תורמוסין. אומר ליה ומשלימין כר' יוסי:

הדרן עלך פירק סדר תעניות ביצד

הלכה א מתני' סדר תעניות האלו האמור, ברכיעה הראשונה. אבל צמחים ששנו, מתריעין עליהן מיד. וכן שפסקו גשמים מגשם לגשם ארבעים יום, מתריעין עליהן, מפני שהיא מכת בצורת:

גמרא אי זהו מיד שלחן? רב אומר, שני וחמישי ושני. שנו בשיני, מהו להתריע עליהן בחמישי? ר' זעורה שמע לה מן הדא (דניאל י) ויאמר אלי אל תירא דניאל, כי מן היום הראשון אשר נתתה את לבך להבין ולהתענות לפני ה' אלהיך נשמעו דבריך, כבר נשמעו דבריה. וכאן מכיזב שנתנו בית דין נפשן לעשות, כמי שעשו.

תני, בשם שמתריעין עליהן בשאר ימי שבוע, כך מתריעין עליהן בשביעית – מפני פרנסת אחרים. מהו מפני פרנסת אחרים? חברייא אמרי מפני פרנסת גוויים, ר' זעירא אומר מפני פרנסת

[דף י"ד ע"א]

חשודים.

אתייה דר' זעורה ברבי, ודחברייא בר' פינחס בן יאיר. דר' זעורה ברבי, חד ספר הוה חשיד על פירות שמיטתא, איתוניה גבי רבי. אומר לון ומה יעביד עליבא? ובגין חיינו הוא עבד. ודחברייא בר' פינחס בן יאיר, רבי בעא מישרי שמיטתא. סלק ר' פינחס בן יאיר לגביה, אומר ליה מה עיבורייא עבידין? אומר ליה עולשין יפות! ומה עיבורייא עבידין? אומר ליה עולשין יפות! ידע רבי דלית הוא מסבמא עימיה.

אמר ליה, מישגת, רבי מיכאל עימן פטל ציבחד יומא דין, אמר ליה איין. מי נחת, קמא מולוונה דרבי קימן. אמר כל אילין יהודאי זיינני? איפשר דלא חמי סבר אפויי מן בדין. שמעון קלה, אזולין ואמרון לרבי. שלח רבי בעי מפייסתיה. מטון ביה גבי קרתיה, אמר בני קרתי קורבין לי! נחתון בני קרתיה ואקפון עלוי, אמרון לון רבי דו בעי מפייסתיה, שבקניה ואזולין לון. אמר בני דיילי קורבין לי! נחתת אישתא מן שמיא ואקפת עלוי. חורון ואמרון לרבי, אמר הואיל ולא זכינן מישבוע מיניה בעלקמא הדין, ניזכי ונשבוע מיניה לעלקמא דאתי:

הלכה ב מתני' ירדו לצמחים אכל לא לאילן, לאילן אכל לא לצמחים, לזה ולזה אכל לא לבורות לשיחין ומערות, מתריעין עליהן מיד:

גמרא ירדו לצמחים אכל לא לאילן, ציבחד ציבחד. לאילן אכל לא לצמחים, סגין סגין:

לזה ולזה, אכל לא לבורות לשיחין ומערות. מתריעין עליהן מיד: תני מתריעין על האילן בפרם הפסת, לבורות לשיחין ולמערות בפרם העצרת. מעתה אפילו יותר מיכן! יותר מיכן מעשה ניסים, ואין מתריעין על מעשה ניסים:

ר' ברכיה ר' חלבו פפא בשם ר' לעזר, פעמים שהגשמים יורדין בזכות אדם אחד, בזכות עשב אחד, בזכות שדה אחד. ושלשתן בפסוק אחד, (זכריה ו) 'ומטר גשם ותן להם, לאיש עשב בשדה'. 'לאיש' אכל לא לאנשים. 'לעשב' אכל לא לעשבים. 'בשדה' אכל לא בשדות:

[דף י"ד ע"ב]

הלכה ג מתני' וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים, בכתוב (עמוס ד) 'והמטרתי על עיר אחת, ועל עיר אחת לא אמטיר. חלקה אחת תימטר, וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש', אותה העיר מתענה ומתרעת וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות. ר' עקיבה אומר מתריעות אכל לא מתענות:

גמרא אמר ר' סימון, כתיב 'והמטרתי על עיר אחת, ועל עיר אחת לא אמטיר. חלקה אחת תימטר, וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש', וכוותה דחלקא עבדא.

מפני ארבעה דברים יורדין מלמעלה. מפני בעלי זרוע, ומפני סללים הרעים, ושיהא העליון שותה בנמוה, ושיהו הפל תולין עיניהם אל השמים.

בזכות שלשה דברים הגשמים יורדין. בזכות הארץ, בזכות ההקדש, בזכות היסורים. ושלשתן בפסוק אחד (איוב לו) 'אם לשכט אם לארצו אם להקדש ומציאנו'.

בעון ארבעה דברים הגשמים נעצרין. בעון עובדי עבודה זרה, ומגלי עריות, ושופכי דמים, ופוסקין ברבים ואינן נותנין. בעון עובדי עבודה זרה מניין? (דברים יא) 'השמרו לכם פן יפתה לבבכם ופרתם ועבדתם אלהים אחרים' וגו'. מה פתיב בתריה (שם) 'ותרה אף ה' ככם ועצר את השמים ולא יהיה מטר'. בעון מגלי עריות מניין? (ירמיה ג) 'ותחניפי ארץ בנותיה וברעתיה'. מהו ענשו של דבר? 'ויפגעו רביבים ומלקוש לא יהי'. בעון שופכי דמים מניין? (במדבר לה) 'כי הדם הוא יחניף את הארץ', פי הדם הוא יחן אף על הארץ. בעון פוסקין ברבים ואינן נותנין מניין? (משלי כה) 'נשיאים וריה וגשם אינו, איש מתהלל במתת שקר'.

המשה שמות נקראו לו, איד, עב, ענו, נשיא, חויו. איד מניין? (בראשית כ) 'ואד יעלה מן הארץ'. עב, שהוא מעבה את הרקיע (שמות יט) 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן'. ענו, שהוא עושה את הבריות ענוים אלו לאלו. נשיא, שהוא עושה בעלי בתים בנשיאים, 'מעלה נשיאים מקצה הארץ'. חויו, שהוא עושה את הרקיע חיונות חיונות (זכריה י) 'וי עושה חויוס'.

וכל סביבותיה מתענות ולא מתרעות, שכן מצאנו ביום הכיפורים מתעניין אבל לא מתרעין: רבי עקיבה אומר מתרעות אבל לא מתענות, שכן מצאנו בראש השנה מתרעין אבל לא מתעניין:

הלכה ד מתני' וכן עיר שיש בה דבר או מפולת, אותה העיר מתענה ומתרעת, וכל סביבותיה מתענות ולא מתרעות. ר' עקיבה אומר מתרעות ולא מתענות:

גמרא מותנא הוה בציפורין, לא הוה עליל גו אשקקה דהוה ר' חנינה שרי בגייה, והוון ציפוראי אמרין, מה ההו, סבא בינכי ויתב שלם הוא ושכונתיה, ומדינתא אזלא בבאישות! עאל ואמר קומיהוון, ומרי אחד היה בדורו ונפלו מישראל עשרים וארבעה אלה, ואנו כפוח ומרי יש בדורינו, ואתם מתרעמין?!

חד זמן צרכון מייעבד תעניתא, ולא נחת מיטרא. עבד ר' יהושע תעניתא בדרומא, ונחת מטרא. והוון ציפוראי אמרין, ר' יהושע בן לוי מחית מיטרא לדרומאי,

[דף ט"ז ע"א]

ורבי חנינה עצר מיא מן ציפוראי. צרכון מיעבד זמן תינינות, שלח ואיתי לר' יהושע בן לוי, אמר ליה מישיגה מרי מופיק עיפון להתענות, נפקון תריהון לתעניתא ולא נחת מיטרא. עאל ואמר קומיהון, לא רבי יהושע בן לוי מהות מיטרא לדרומאי, ולא ר' חנינה עצר מיטרא מן ציפוראי. אלא דרומאי ליבהון רפיה ושמעין מילה דאורייתא ומתבנעין, וציפוראי ליבהון קשי ושמעין מילה דאורייתא ולא מתבנעין. מי עליל, תלה עיניו, והמא אירא שייף. אמר עד פדון הכין? מיד נחת מיטרא. ונדר על גרמיה דלא למיעבד בן תוכן. אמר מה אנא מימור למרי הובא דלא יגבי הוביה?

רבי זעורה בשם ר' חנינה, מה יעשו גדולי הדור? ואין הציפור נידון אלא אחר רובו! שבן מצאנו שכל שלשים ושמונה שנים שהיו ישראל במגורים, לא היה מדבר עם משה, שנאמר (דברים כ) 'ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב המחנה'. מה בתיב בתריה (שם) 'ינדבר ה' אלי לאמר'.

ר' יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי, מה יעשו גדולי הדור? ואין הציפור נידון אלא אחר רובו! שבן מצאנו שאילו לא שאמרו ישראל בהר הפרמל (מלכים א יח) 'וי הוא האלהים', לא ירדה האש מן השמים ושרפה את הקרבנות.

רבי יהושע בן יאיר בשם רבי פינחס בן יאיר, שלשה ברא הקדוש ברוך הוא ותהא שברא, ואילו הן, בשדים וישמעאלים ויצר הרע. בשדים (ישעיה כג) 'הן ארץ בשדים זה העם לא היה, הלוא לא היה. וישמעאלים (איוב יב) 'ישליו אהלים לשודדים ובטוחות למרגיזי אל לאשר הביא אלות בידו'. ויצר הרע (מיכה ד) 'כיום ההוא נאם ה' אספה הצוליעה, והנדהה אקבצה, ואשר הרעותי. ר' ברכיה, רבי אבא בר כהנא, רבי יהושע בן יאיר בשם רבי פינחס בן יאיר, הרי הוא כאילו הרעותי.

רבי יעזר עבד תעניתא ולא איתנתת מיטרא, עבד ר' עקיבה תענית ונתת מיטרא. עאל ואמר קומיהון, אמשול לכם משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שתי בנות, אחת הצופה ואחת בשירה. אימת דהות בעייתא החיה הציפתא עלת קומי, הנה אמר יבון לה מה דהיא בעייתא ותיזיל לה. ואימת דהות החיה בשירתא עלת קומי, הנה מאריה רוחיה מתחפד מישמוע שועתה. ואית שרי מימור בן? אלא שלא לחלל שם שמים בי ר' אליעזר.

ר' אחא עבד תלת גשרה תעניין ולא נחת מיטרא. מי עליל, פגע ביה חד פותיי, אמר ליה רבי רבי, עצור גולתך מן מיטרא. אמר ליה, היינו דההוא גברא, שמויא מיעבד ניסין ושתא מצלקא, וההוא

גברא לית הוא מיהי. ועבדון שמיא ניסין ואצלחת שתא. ומית ההוא כותיאי. והוון כל עמא אמרין, איתון חמון פורין דשמש:

וקל סביבותיה מתענות ולא מתריעות. שפן מצאנו ביום הכיפורים מתענין ולא מתריעין: ר' עקיבה אומר מתריעים אבל לא מתענין. שפן מצאנו בראש השנה מתריעין ולא מתענין:

הלכה ה מתני' איהו דבר? עיר המוציאה חמש מאות רגלי, יצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה:

גמרא אמר רבי לוי, פתיב (דברים כח) 'ידבק ה' בך את הדבר', לאשה הזאת שהיא מדבקת שלשה פגרים זה אחר זה. הא עבידא (אינו)

[דף ט"ז ע"ב]

יותר מיפן צריכה שיעור אחר? נישמעניה מן תדא, אפילו עיר גדולה כאנמוכיא ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה. תדא אמרה יותר מיפן [אינה] צריכה שיעור אחר.

פתים שאמרו, פריאים, אבל לא מרועעים. ודכותה בחורים אבל לא זקנים. תני אסברה כל שהיא. שנים בדבר ואחד באסברה? איתא חמי, אסברה כל שהיא, ואת אמר הכין?! לכן צריכה, כשהתריעו על האסברה והלכה לה, ואחר כך מתו שנים בדבר ואחד באסברה:

הלכה ו מתני' על אלו מתריעין בכל מקום, על השדפון, ועל הנקון, ועל הארבה, ועל הנחיל, ועל תיה רעה, ועל החרב, מתריעין עליהן מפני שהיא מכה מהלכת:

גמרא ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי בן הנינה, מתריעין על פרגיא של פשתן. מאי טעמא (ירמיה ה) 'שמה ושעורה נהייתה בארץ'.

ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן, מתריעין על השרב. מאי טעמא (איוב ל) 'קודר הילכתי בלא חמה, קמתי בקהל אשוע'.

אמר ר' לעזר, אוקיר לאסיה עד דלא תצטריד ליה. מה טעמא (שם לו) 'תיערוהו שועה לא כצר וכל מאמצי כח'.

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. ר' יוחנן אמר, אם סדרתה תפילה לא יהא לך צרי עין מלמעלה, אלא חבל יהו מאמצין בך, שנאמר וכל מאמצי בתי. ורבי שמעון בן לקיש אמר, אם סדרתה תפילה לא תהא מיצר פיה, אלא (תהלים פא) 'תרחב פיה ואמלאהו'.

לא סוף דבר ארבה, אלא אפילו פגף, ולמה נקרא שמו חסיל? שהוא חסל את חבל. ולמה נקרא שמו גובי? דו גבי דינא דמריה.

לא סוף דבר תיה רעה, אלא אפילו בהמה רעה. כבד היו שנים בארץ ישראל חמור נושך וממית, שור נושך וממית.

לא סוף דבר הרב של מלקמה, אלא אפילו הרב של שלום. שכבר עשת רושם בימי יאשיהו:

הלכה ז מתני' מעשה שירדו זקנים מירושלם לעריהם, ונזרו תענית על שנראה במלוא פי תנור שדפון

[דף ט"ז ע"א]

באשקלון. ועוד נזרו תענית למחר על שאכלו זאיבים שני תינוקות בעבר תרדן. ר' יוסי אמר, לא על שאכלו אלא על שנראו:

גמרא תדא דאת אמר במכונם. אכל במפוזר, אפילו פרא מיבן.

אמר ר' מנא, נראו רצין אחריהן. אמר ר' יוסה בי ר' בון, נראו במקום שאין ראוי להם:

הלכה ח מתני' ועל אלו מתריעין בשבת, על עיר שהקיפוה גוים או נהר, ועל הספינה המיטרפת בים. ר' יוסי אמר לעזרה אכל לא לצעקה. שמעון התומני אמר אף על הדבר, ולא הודו לו חכמים:

גמרא רב אמר, ענני ה' ענני. מתניתא פליגא על רב, ר' יוסי אמר לעזרה אכל לא לצעקה, והא תנייא קדמייא סבר מימר אפילו לצעקה?

לוי בן סיס, באו הגויסות לעירו. נטל ספר תורה ועלה לראש הגג, אמר, רבון העולמים, אין בפולית תדא מילה מן הדין ספר אורייתא – ייעלון לון, ואין לא – ייעלון לון. מייד איתבעון ולא אשתכחון. תלמידיה עבד בן, ובשת ידיה ואילון לון. תלמיד תלמידיה עבד בן, לא ובשת ידיה ולא אילון לון. לומר, שאין שומה נפגע, ולא בשר המת מרגיש באזמל:

הלכה ט מתני' על כל צרה שלא תבוא על הציבור, מתריעין עליה, חוין מרוב גשמים. מעשה שאמרו לחוני המעגל התפלל שיירדו גשמים, אמר להן צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימקו, והתפלל ולא ירדו גשמים.

עג עוגה, ועמד בתוכה, ואמר, רבונזו של עולם, בניד שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניה, נשבע אני בשמו הגדול שאיני זו מיפן עד שתרחם על בניד. התחילו הגשמים מנמפין, אמר לא כד שאלתי אלא גשמי בורות שיהיו ומערות. ירדו בזעף, אמר לא כד שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה. ירדו כתיקנז, עד שעלו ישראל מירושלם לחר הבית מפני הגשמים. אמרו לו בשם שנתפללת עליהם שיירדו, כד התפלל שילכו להם. אמר להן צאו וראו אם נמחית אכן הפועים:

גמרא ר' יונה, שמעון בר בא, בשם ר' יוחנן, דבר שאיפשר לך לומר עליו דיי, היא ברכה. רבי ברכיה ר' חלפו רב אבא בר עילאי בשם רב, עד שיבולו שפתותיכם מלומר דיינו ברכה דיינו ברכה:

[דף ט"ז ע"ב]

מעשה שאמרו לחוני המעגל התפלל שיירדו גשמים, אמר להן צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימקו: הדיא אמרה ערב פסחים היה. ותני כז, בעשרין ביה צמוז כל עמא למיטרא ונתת לזן:

ונתפלל ולא ירדו גשמים: אמר רבי יוסי בי רבי בון, שלא בא בעגה.

אמר ר' יודן גיריאי, הדין חוני המעגל בר פריה דחוני המעגל הוה. סמיך להרבן בית מוקדשא, נפק למורא לגבי פעליי, עד דו תפוז, נחת מיטרא, עאל ליה למערתא. מן יתיב גם ודמד ליה, ועבד שמיע בשניתיה שובעין שנין, עד דהרב בית מוקדשא ואיתבני זמן תינינות. לסוף שובעין שנין איתער מן שנתיה, נפק ליה מן מערתא וחמא עלמא מחלף, זווני דתוות פרמין עבידא זייתין. זווני דתוות זייתין עבידא זרעו. שאל ליה למדינתא, אמר לזן מה קלא בעלקמא? אמרון ליה ולית את ידע מה קלא בעלקמא? אמר לזן לא. אמרון ליה, מאן את? אמר לזן חוני המעגל. אמרון ליה שמענן דתוה עליל לעזרה והיא מנתרה. עאל וננתרה, וקרא על גרמיה (תהלים קכו) 'בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים':

התחילו הגשמים מנמפין, אמרו לא באו אילו אלא להתיר נדרו של זה: אמר לא כד שאלתי אלא גשמי בורות שיהיו ומערות, ירדו בזעף: תני שמואל, כמפי הנוד:

אָמַר, לֹא כִּד שְׂאֵלְתִי, אֵלָּא גְשָׁמֵי רְצוֹן בְּרַכָּה וְנִדְבָה, יִרְדּוּ בְּתִיקְנָן עַד שְׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִירוּשְׁלָם לְהַר הַבַּיִת מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים: הֲדָא אָמְרָה הַר הַבַּיִת מְקוּרָה הִיא, וְתַנִּי כּוּ, אִסְמִיּוּ לְפָנִים מִסְמִיּוּ הִיא:

אָמְרוּ לוֹ, כְּשֵׁם שְׁנִתְפַּלְלָת עֲלֵיהֶן שִׁירְדוּ, בְּךָ הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם שִׁילְכוּ לָהֶם, אָמַר לְהֵן צָאוּ וּרְאוּ אִם נִמְחִית אֲבָן הַטּוֹעִים: מַה עֵיסְקָה דְהָדָא אֲבָן הַטּוֹעִים? אֵלָּא כֹּל מֵאֵן דְּהוּהּ מוֹבַד מִיֵּלָה הוּהּ נִסְבַּ לָּהּ מִן תַּמְּוֵן, וְכֹל מֵאֵן דְּהוּהּ מִשְׁבַּח מִיֵּלָה הוּהּ מִיֵּיבַל לָהּ לְתַמְּוֵן.

אָמַר לְהֵן, כְּשֵׁם שְׂאֵי אִיפְשָׁר לְאֲבָן הַזֹּאת לְהִימָחוּת מִן הָעוֹלָם, בְּךָ אִי אִפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל עַל הַגְּשָׁמִים שִׁילְכוּ לָהֶם, אֵלָּא צָאוּ וְהִכִּיאוּ לִי פֶרֶךְ הַיְדִיּוֹת, וְיִצְאוּ וְהִכִּיאוּ לּוֹ פֶרֶךְ הַיְדִיּוֹת, וְסַמְד שְׂתֵי יְדֵי וְאָמַר, רַבּוּנֵי, הַבֵּאתָה רְעָה עַל בְּנֵיךָ וְלֹא יִכְלוּ לְעִמּוּד בְּהַ. הַבֵּאתָה מוֹבָה עַל בְּנֵיךָ וְלֹא יִכְלוּ לְעִמּוּד בְּהַ. אֵלָּא יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שְׂתִבִּיא רְוּוּחָהּ, מִיַּד נְשָׁבָה הַרוּחַ וְנִתְפָּזְרוּ הָעֵבִים, וְנִרְחַח הַחֲמָה וְנִתְנַגְּבָה הָאֲרִיזָה, וְיִצְאוּ וּמִצְאוּ מִדְּבַר מְלָא כְּמַהִים.

שְׂאֵלוּ אֶת ר' אֶלְעִזָּר, מֵאִימְתִי מִתְפַּלְלִין עַל הַגְּשָׁמִים שִׁילְכוּ לָהֶם? אָמַר לְהֵן, כְּדִי שִׁיחָא אָדָם עוֹמֵד בְּקֶרֶן הָעוֹפֵל וּמִשְׁשָׁקֶךָ אֶת רַגְלֵיךָ בְּנַחַל קֶדְרוֹן, אֲכַל בְּטוּחִים אָנוּ בְּכַעַל הַרְחָמִים שְׂאִינוּ מִכִּיָּא מִבּוּל לְעוֹלָם. מַה טַּעֲמָא (ישעיה נד) 'כִּי מִי נַח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מִעֲבוּר מִי נַח עוֹד עַל הָאֲרִיזָה':

הַלְכָה י מִתַּנִּי' שְׁלַח לּוֹ שְׁמִעוּן בְּן שְׁמִיחָא וְאָמַר לּוֹ צְרִיף אַתָּה לְנִדּוּת, אֲכַל מַה אֶעֱשֶׂה לָּךְ וְאַתָּה מִתְחַטֵּא לְפָנֵי הַמְּקוֹם בְּבֵן שְׁהוּא מִתְחַטֵּא לְאֲבִי וְעוֹשֶׂה לּוֹ רְצוֹנוֹ, וְעֵלִיד הַכְּתוּב אוֹמַר (משלי כג) 'יִשְׁמַח אֲבִיךָ וְתִגַּל וְתִגַּל יוֹלְדְתֶךָ':

גַּמְרָא שְׂאִילוּ נְנִירָה גְזִירָה כְּשֵׁם שְׁנִנְזָרָה בִּימֵי אֱלִיהוּ, לֹא נִמְצְאָתָה מִכִּיָּא אֶת הַרְבִּים לִידֵי הַיְלּוּל הַזֶּשֶׁם? שְׁכַל הַמִּכִּיָּא אֶת הַרְבִּים לִידֵי הַיְלּוּל הַזֶּשֶׁם צְרִיף נִידוּי.

תַּמְּוֵן תַּנִּינָן, שְׁלַח לּוֹ רַבִּן גְּמִלְיָאֵל, אִם מְעַכְבַּ אַתָּה אֶת הַרְבִּים נִמְצְאָתָה [מִכְשִׁילָן לְעֵתִיד לְבוֹא] מִכִּיָּא מִבּוּל לְעוֹלָם, לֹא נִמְצְאָתָה מְעַכְבַּ רַבִּים מִלְעֲשׂוֹת מִצְוָה? וְכֹל הַמְּעַכְבַּ רַבִּים מִלְעֲשׂוֹת מִצְוָה צְרִיף נִידוּי.

וְאָמַר לוֹ, וְאִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַטֵּל גְזִירְתוֹ מִפְּנֵי גְזִירְתוֹ שֶׁל צְדִיק? אָמַר לוֹ הוּ, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַטֵּל גְזִירְתוֹ מִפְּנֵי גְזִירְתוֹ שֶׁל צְדִיק, וְאִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַטֵּל גְזִירְתוֹ שֶׁל צְדִיק מִפְּנֵי גְזִירְתוֹ שֶׁל צְדִיק חֲבִירוֹ.

אֲכַל מַה אֶעֱשֶׂה לָּךְ, וְאַתָּה מִתְחַטֵּא לְפָנֵי הַמְּקוֹם בְּבֵן שְׁהוּא מִתְחַטֵּא עַל אֲבִי וְהוּא עוֹשֶׂה לּוֹ רְצוֹנוֹ. ר' בְּרַכְיָה ר' אָבָא בַר כְּהֵנָא ר' זְעוּרָה בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה, וְאִית דְּאֲמְרִין לָהּ בְּשֵׁם רַב הַסְדָּא, וְאִית דְּאֲמְרִין

לה בשם רב מתנה, (איוב כב) 'יתגזר אומר ויגם לך'. מה תלמוד לומר 'לך'? אלא אפילו הוא אומר הכין ואת אומר הכין, דידך קיימא ודידי לא קיימא. (שם) 'על דרכיך נגה אור', אומר ר' תייה בר בא, זו ירדת גשמים (שם לו) 'אף ברי יסורית עב ופיין ענן אורי'.

(שם כב) 'כי השפילו ותאמר גוה'.

[דף י"ז ע"א]

אני אמרתי להשפילן ואתה אמרת לנאותן, דידך קיימא ודידי לא קיימא. 'ישח עינים יושיע', אני אמרתי לשהות עיניהן פרעה, ואתה אמרת להושיען, דידך קיימא ודידי לא קיימא. אני אמרתי (שם) 'מלט אי נקי', ואתה אמרת ימלט אף על פי שאינו נקי, דידך קיימא ודידי לא קיימא. מהו (שם) ונמלט בכור כפיד? בכרירות כפיד, בזכות מצות ומעשים טובים שהיו בידך מראשיתך.

עליך הכתוב אומר (משלי כג) 'ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך'. מה תלמוד לומר 'יולדתך? ר' מנא אומר אומתך. ר' יוסה בי ר' בון אומר שענתך. ורבנן אמרי בשם שהוא מקללה בכפליים, כך הוא משמחה בכפליים. ומניין שהוא מקללה בכפליים, שנאמר (משלי יז) 'פעם לאביו בן כסיל ומימר יולדתו'. (שם י) 'בן חכם ישמח אב, ובן כסיל תוגת אמו', מהו 'תוגת אמו'? אומר ר' לודא לישן גימטריזן הוא, אפרא בעייניי אפיה. ומניין שהוא משמחה בכפליים? 'ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך'.

הלכה יא מתני' היו מתענין, וירדו להן גשמים קודם להנין החמה – לא ישלימו. אחר הנין החמה – ישלימו. ר' אליעזר אומר קודם להצות – לא ישלימו, לאחר הצות – ישלימו. מעשה שגזרו תענית בלוד וירדו להן גשמים קודם להצות, אומר להן ר' מרפון צאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב, ויצאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב, וקאו בין הערבים וקראו הלל הגדול:

גמרא היו מתענין, וירדו להן גשמים קודם להנין החמה – לא ישלימו. שנאמר (ישעיה סה) 'והיה מרם וקראו ואני אענה': לאחר הנין החמה – ישלימו (שם) 'עוד הם מדברים ואני אשמע'. או הלף? אומר ר' תנחומא ותני בן, אין ענייה אלא סמך לקריאה, ואין קריאה אלא סמך לענייה.

ביומוי דר' יודן גזרין תענית ונחת מיטרא. ברומשא סלק ר' מנא לגביה, אומר ליה בגין דאנא צחי, מהו דנישתני? אומר ליה אוריף שמו ומלכו להשלים.

ר' אחא ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה, אסור להתענות עד שש שעות בשבת. אמר ר' יוסי בי ר' בון, מתניתא אמרה בן, קודם לחצות – לא ישלימו, עד פדון צפרא. לאחר חצות – ישלימו, בכר עבר רובו של יום בקדושה.

רבן יוחנן בן זבדי פד הוה בעי ייחות מיטרא, הוה אמר לספריה קום לך קופי היכלא, בגין דרבי בעי מספרא ולית כהיליה מצמער, מיך הוה מטרא נחית. רב אדא בר אחווה פד הוה בעי ייחות מיטרא הוה שלח מסאניה, פד הוה שלח תריהון הוה עלמא טיף.

מפלתא תוויין תמו, והוה רב מיתב חד מן תלמידיה בכיתא עד דתוון מפנין ביתא, וכיון דתוה נפק מן ביתא, הוה בייתא רבע. ואית דאמרין רב אדא בר אחווה הוה. שלחו חכמים ואמרו לו, מה מעשים טובים יש בידך? אמר להו, מימי לא קדמני אדם לבית הכנסת, ולא הנחתי אדם בבית הכנסת ויצאתי לו, ולא הלכתי ארבע אמות בלא תורה, ולא הוצאתי דברי תורה במקום טוונף.

[דף י"ז ע"ב]

ולא הצעתי וישנתי שינת קבע, ולא צעדתי בין החבירים, ולא כינתי שם לחבירי, ולא שמחתי בתקלת חבירי, ולא באת קללת חבירי על מיטתי, ולא הילכתי בשוק אצל מי שהוא חייב לי. מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, לקיים מה שצאמר (תהלים יא) 'אתה לה' בתם לבכי בקרב ביתי'.

אי זו היא הלל הגדולה? ר' פרנך בשם ר' חנינה (שם קלו) 'הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו, הודו לאדוני האדונים כי לעולם חסדו'. אמר ר' יוחנן ובלבד (שם קלה) שעומדים בבית ה'. ולמה באילין תרתין פרשתא? ר' זעירא רבי אבהו בשם רבי שמואל בר נחמן, מפני שירידת גשמים כלולה בהן. על דעתיה דר' יוחנן ניהא, דכתיב (שם) 'מעלה נשיאים מקצה הארץ'. ובר' חנינה מה? בגין דכתיב (שם קלו) 'נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו'.

ר' בא ור' סימון תריהון אמרין הדא דידן, רבי יהושע בן לוי אמר הדא דידן, בר קפרא אמר הדא דידן. בר קפרא בדעתיה, דתנינן תמן מומיה של בת השלישית לא הגיעה לאחבתי כי ישמע ה', מפני שעמיה ממועטין. תני בר קפרא זו היא הלל הגדולה.

חד בר אבוי עבר קופי תיבותא, אמר לון ענון בתריי מה דאנא אמר. הדא אמרה לית הדא דידן. אמר ר' מנא הדא דידן, ניפא הוה רב, בגין פן אמר לון ענון בתריי מה דאנא אמר:

הדרן עלך פירק סדר תעניות האלו

הלכה א מתני' בשלשה פרקים הכתנים נושאים את כפיהן ארבעה פעמים ביום, בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילת שערים, בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורים:

גמרא את שמע מינה תלת. את שמע מינה שמתעניין במעמדות, ושמתפללים ארבע, ואין נשיאת כפים בלילה אלא ביום. וישא את כפיו ואל תפלה? מצאנו תפילה בלא נשיאת כפים, ולא מצאנו נשיאת כפים בלא תפילה.

תני, זו דברי ר' מאיר. ר' זעירה בשם ר' יוחנן, בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר. ר' יעקב בר אהא בשם רבי יוחנן,

[דף י"ח ע"א]

אף במקילת אסתר נהגו הכל כר' מאיר.

רבי זעירה ר' הויה ר' יהושע בן לוי בשם בר פדיה, מפני מה סמוך הכתוב פרשת נזיר לנשיאת כפים? ללמדך בשם שהנזיר אסור בגיון, כך נשיאת כפים אסורה בגיון. אי מה הנזיר אסור בתרצנים ובזוגין, אף נשיאת כפים אסורה בתרצנים ובזוגין?

ר' יונה אמר, איתפלגון יושוע בר גזורה ור' זעירה. חד ילף לה מן הנזיר, וחד ילף לה מן השירות. ולא ידעין מאן ילף לה מן הנזיר, ומאן ילף לה מן השירות. מאן דילף מן הנזיר, אי מה הנזיר אסור בתרצנים ובזוגים אף נשיאות כפים אסור בתרצנים ובזוגין. ומאן דילף מן השירות, אי מה השירות אסור בכעלי מוכיין אף נשיאות כפים אסור בכעלי מוכיין, והא תני אם היה דש בעירו מותר. כהדא, ר' נפתלי הוות אצבעתיה עקומה. אתא שאל לר' מנא, אמר ליה מכיון שאתה דש בעירך מותר.

רב הונא מעבר זלדקן. והא תני, אם היה דש בעירו מותר! אמר ר' מנא, ריגלא הוות, בגין שלא יהו אומריה, ראינו קמן נושא את כפיו. אמר ר' יוסה, זאת אומרת שאסור להסתכל בכתנים בשעה שהן מברכין. אמר ר' חניי, בלום אמרו אין מסתכלין, לא מפני הסייע דעת? משה! דאנא מסתפלגא ולא מסעדה דעתי.

מניין לנשיאות כפים? (במדבר ו) 'כה תכרכו את בני ישראל'. עד כאן בשחרית. במוסף? (ויקרא ט) 'וישא אהרן את ידיו אל העם'. המקרא הזה מסורס הוא, והלא לא צריך לומר אלא (שם) 'וירד מעשות

התפלות והעולה והשלמים, ואחר כך יושא אהרן את ידיו וגו'. אלא מלמד שבירידתו למזבח היה נושא את כפיו ומברך את העם.

(שם) 'ויברכם', בעמידה. יכול שלא בעמידה? תלמוד לומר (דברים כא) 'כי כם בחר ה' אלהיך לשירתו ולברך בשמו', מן שירות. מה שירות בעמידה, אף ברכה בעמידה. וכן הוא אומר (דברי הימים ב ל) 'ויקומו הכהנים הלויים ויברכו את העם וגו'. בדורו של חזקיה שהיו יגיעים בתורה הכתוב מדבר, אבל בדורות אחרים שהיו עובדים עבודה זרה מהו אומר (ישעיה א) 'זכרשכם פניכם אעלים עיני מכם'. 'ויברכם', ברכה סתומה, אבל לא שמענו אי זו היא, עד שבא הכתוב ופירשה (במדבר ו) 'וברכה ה' וישמרה, יאר ה' פניך אליה ויחנה, ישא ה' פניו אליה וישם לה שלום'.

ומניין לנעילה? אומר ר' לוי (ישעיה א) 'גם כי תרבו תפילה אינני שומע', מיכן שכל המרבה בתפילה נענה. מהלפה שיטתיה דר' לוי תפון אומר ר' אבא בריה דר' פפי, ר' יהושע דסיכני בשם ר' לוי (משלי יד) 'בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אף למחסור'. חנה על ידי שריבת בתפילתה, קיצרה בכומו של שמואל. שאמרה (שמואל א א) 'וישב שם עד עולם'.

[דף י"ח ע"ב]

והלא אין עולם של לוי אלא חמשים שנה, דכתיב (במדבר ח) 'זמנן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה', וחי דילון חמשים ותרתיים? אומר ר' יוסי בי ר' בון, ושנים שגמלתו. וכא הוא אומר הכין! כאן ביחוד כאן בצבור.

ר' חייא בשם ר' יוחנן ר' שמעון בן חלפותה בשם ר' מאיר, 'והיה כי הרבחה להתפלל'. מיכן שכל המרבה להתפלל נענה.

עד איתתי היא נעילה? רבנן דקיסרין אמרין, איתפלגון רב ור' יוחנן. רב אמר בנעילת שערי שמים, ר' יוחנן אמר בנעילת שערי היכל. אומר ר' יודן ענתונדריא, מתניתא מסייעא לרבי יוחנן. בשלשה פרקים הכהנים נושאים את כפיהם ארבעה פעמים ביום, בשחרית, במוסף, במנחה, בנעילת שערים. אית לה מימר נעילת שערי שמים ביום?

אהוה דאימיה דרב אדא, הוה צייר גולתיה דרב בצומא רבא. אומר ליה, כד תיחמי שימשא בריש דיקלי, את יהב לי גולתי דניצלי נעילת שערים. מהלפה שיטתיה דרב! תפון הוא אמר בנעילת שערי שמים, וכא הוא אמר בנעילת שערי היכל! אומר ר' מתניה, על ידי דהוה מאריך בצלותיה סגין, הוה מוגיע סמוך לנעילת שערי שמים.

נעילה מהו שתפסור את של ערב? ר' בא רב חונה בשם רב, נעילה פוטרת של ערב. אמר ר' בא לרב חונה ואיכן הוא מזכיר של אבדלה? אמר ר' יונה לר' בא ותיאף יהו שבע פוטרות שמונה עשרה? אמר ליה ולא כבר איתתבת? אמר ליה ובגני דאיתתבת תבטל? אמר ר' יוסה מה דקשי ר' בא קשי יאות. מה דקשי ר' יונה לא קשי יאות. קל היקילו עליו מפני תעניתו שיהו שבע פוטרות שמונה עשרה.

ר' בא בר ממל אמר לחברייא, מריי, מן בולבון שמעית שאין נעילה פוטרת של ערב. ר' סימון בשם ר' לוי, אין נעילה פוטרת של ערב. אמר ר' יוסי בי ר' בון ותני ר' הנייה בן, בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה, במוצאי שבת ובמוצאי יום הכיפורים ובמוצאי תענית ציבור.

ר' יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי, יום הכיפורים שחל להיות בשבת, אף על פי שאין נעילה בשבת, מזכיר של שבת בנעילה. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי, שבת שחלה להיות בחנוכה, אף על פי שאין מוסף בחנוכה, מזכיר של חנוכה במוסף. אוספון עלה ראש חדש שחל להיות בתענית, אף על פי שאין נעילה בראש חדש, מזכיר של ראש חדש בנעילה.

ראש חדש ותענית, איכן הוא מזכיר של ראש חדש? ר' זעורה אמר בהודייה, ר' בא בר ממל אמר בעבודה, ר' אבונה אומר ברכה רביעית. אמר ר' בא, מה מצאנו בכל מקום אומרה ברכה רביעית, אף באן ברכה רביעית.

[דף י"ט ע"א]

ונפק עובדא בהדא דר' בא.

במה קורין? ר' יוסי אומר, קורין ברכות וקללות. אמר לון ר' מנא, בגין מודעתין די תעניתא? רביעין על מעיהון, ולא ידעין די תעניתא? אמר ליה, להודיעה שקורין ברכות וקללות.

ר' יודן קפודקניא אמר קומי ר' יוסה בשם ר' יודה בר פזי, קורין בראש חדש. קם רבי יוסה עם ר' יודה בר פפי, אמר ליה אתה שמעת מן אבוב הדא מילתא? אמר ליה, אבא לא אמר בן אלא בעייני טב, על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא קורין בראש חדש, ושאר כל המקומות קורין ברכות וקללות.

ירמיה ספרא שאיל לרב ירמיה, ראש חדש שחל להיות בשבת במה קורין? אמר ליה קורין בראש חדש. אמר ר' חלבו קומי ר' אימי, מתניתא אמרה בן, לכל מפסקין, לראשי חדשים לחנוכה ולפורים.

יצחק סהורה שאל לר' יצחק, ראש חדש שחל להיות בהנוכה בפה קורין? אמר ליה קורין שלשה בראש חדש ואחד בהנוכה. ר' פנחס ר' סימון ר' אבא בר זמינא ממי פה בשם ר' אבודקמא דחיפה, קורין שלשה בהנוכה ואחד בראש חדש, להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש. בר שלמאי ספרא שאל לר' מנא, הגע עצמך שחל ראש חדש של הנוכה להיות בשבת, ולא שבגה קורין אינון? אית לה מימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ראש חדש? אמר ליה, והדא שאילתיה דספר!

רבי מפסד לאבדן אמוריה, אכריו קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קאים. ר' היה בר בא מפסיד לאמוריה, אכריו קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קאים. אמר ר' חנינה, משכני ר' ישמעאל בי רבי יוסי אצל פונדקי אחד, ואמר לי, באן נתפלל אבא של לילי שבת בערב שבת.

אמר ר' אימי, ר' יוחנן פליג. ולא הוה צריה מתפלגה. למה? שבין מוסיפין מחול על קודש. ועוד, דסקון תפרייא מן ערב לצפורין ואמרו, כבר שבת ר' חנינה בן דוסא בעירו. והינדא אמר? דאמר ר' חנינה, משכני רבי ישמעאל בי ר' יוסי אצל פונדקי אחד, ואמר לי, באן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת. ואפילו עלה לא הוה צריה מתפלגה, דרבי מפסד לאבדן אמוריה, אכריו קומיהון מאן דיצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים. ר' היה בר בא מפסד לאמוריה, אכריו קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קאים.

דבית ר' ינאי אמרו, עלה אדם למיטתו, אין מטריחין עליו שיירד. אמר רבי זעירה, כל זמן דהוינא עבד בן, הוינא מתפחד בלייא. לית לה אלא פתדא, דרבי מפסד לאבדן אמוריה, אכריו קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קאים. ר' היה בר בא מפסד לאמוריה, אכריו קומיהון מאן דמצלי יצלי דרמשא עד דיומא קאים.

אמר רבי יעקב בר אחא, ותניי תפון, תפילת הערב מהו? רבן גמליאל אמר חובה, רבי יהושע אומר רשות.

[דף י"ט ע"ב]

אמר רבי חנינא, אתיון אילין פלגוותא פהינין פלגוותא. מאן דאמר חובה, אין נעילה פומרת של ערב. מאן דאמר רשות, נעילה פומרת של ערב.

מעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע, תפילת הערב מה היא? אמר לו רשות, ובא ושאל את רבן גמליאל תפילת הערב מה היא? אמר לו חובה. אמר לו והלא רבי יהושע אמר לי רשות! אמר לו, למחר בשאינכם לבית תוועד עמוד ושאל את ההלכה הזאת. ועמד אותו התלמיד ושאל את רבן

גמליאל, תפילת הערב מה היא? אמר לו חוכה. אמר לו והא ר' יהושע אומר רשות! אמר לו רבן גמליאל לר' יהושע אתה הוא שאומר רשות? אמר לו, לאו. אמר לו עמוד על רגליך ויעידוד! והיה רבן גמליאל יושב ודורש, ור' יהושע עומד על רגליו עד שרינגנו בו כל העם.

אמרו לרבי הוצפית התורגמן, הפטר את העם! אמרו לרבי זינן תתן, אמור התחילו! (ואמרו) (ואמר) התחילו! ועמדו כל העם על רגליהם. אמרו לו וכי על מי לא עברה רעתך תמיד? (נחום ג) ! מיד הלכו ומינו את ר' אלעזר בן עזריה בשיבה, בן שש עשרה שנה היה, ונמלא כל ראשו שיבות. והיה ר' עקיבה יושב ומצטער, ואמר לא שהוא בן תורה יותר מפנני, אלא שהוא בן גדולים יותר מפנני. אשרי אדם שזכו לו אבותיו, אשרי אדם שיש לו יתד להיתלות בה. ומה היתה יתירתו של רבי אלעזר בן עזריה? שהוא עשירי לעזרא.

כמה ספקלים היו שם? ר' יעקב בר סוסי אמר, שמונים ספקלים של תלמידי חכמים היו שם, הויז מן העומדים מאחורי הגדר. אמר רבי יוסי בי ר' בון, שלש מאות ספקליון של תלמידי חכמים היו שם הויז מן העומדים מאחורי הגדר, פהיא דתנינן תמן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בשיבה.

תמן תנינן, זה מדרש דרש ר' אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם בכרם. וכי כרם היה שם? אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשויים שורות שורות בכרם.

מיד הלך לו רבן גמליאל אצל כל אחד ואחד בתוך ביתו לפייסו. אתה גבי ר' יהושע ואשכחיה דתורה עביד מהמיון. אמר ליה מן אילין אתה חיי? אמר ליה ועד פדון אתה בעי מידע? אי לו לדור שאת פרנסו. אמר לו, נעניתי לך.

שלהין גבי ר' לעזר בן עזריה חוד קצר, ואית דאמרי ר' עקיבה הנה. אמר ליה מי שהוא מזה, ינה. מי שאינו לא מזה ולא בן מזה, יאמר למזה בן מזה מימיה מימיה מערה ואפרה אפר מקלה? אמר להן, נתרציתם. אני ואתם נשכים לפתחו של רבן גמליאל. אף על פי בן לא הורידו אותו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין:

הלכה ב מתני' אילו הן הפעמודות. (במדבר כח) 'צו את בני ישראל את קרבני לחמי לאשי'. וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו? אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות, ועל כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלם של כהנים ושל לויים ושל ישראל. הגיע זמן המשמר, בהניו ולוייו עליו לירושלם, וישראל שבאותו המשמר מתכנסין בעריהן וקוראין במעשה בראשית:

גמרא לא צורכא, דילא, אילו הן הפעמדות, מתכנסין בעריהו וקורין במעשה פראשית! בא להתחיל מתחילת הפרשה.

אמר רבי יונה, אילו תמידיו, קרבנותיהו של כל ישראל אינון. אם יהיו כל ישראל עולין לירושלם, לית בתיב אלא (שמות לד) 'שלש פעמים בשנה יראה כל זכורד'?

[דף כ' ע"א]

אם יהו כל ישראל יושבין ובטילין, והא כתיב (דברים יא) 'ואספת דנגד', מי אוסף להם את הדגן? אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות, ועל כל משמר ומשמר היה עמוד בירושלם, של כהנים ושל לויים ושל ישראל.

תני, עשרים וארבעה אלה עמוד מירושלם, וחצי עמוד מיריחו. אף יריחו היתה יכולה להציא עמוד שלם, אלא בשביל לחלוק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד.

הכהנים לעבודה, והלויים לדוכן, וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהו של כל ישראל.

תני ר' שמעון, הכהנים ותלויים וישראל ושיר מעבדין את הקרבן. ר' אבון בשם ר' לעזר, מעמא דר' שמעון (דברי הימים ב כט) 'כל הקהל משתחווים, אלו ישראל. 'יהשיר משורר, אלו הלויים. 'וההצורות מהצצרים, אלו הכהנים. 'עד לכלות העולה, הכל מעבדין את הקרבן. ר' תנחומא בשם ר' לעזר שמע לה מן הדא (במדבר ח) 'ואתנה את הלויים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל, אלו הלויים. 'לעבוד את עבודת בני ישראל, אלו הכהנים. 'ולכפר על בני ישראל, זה השיר. 'ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש, אלו ישראל.

מניין שהשיר קרוי כפרה? חנינה אבוי דבר נטה בשם ר' בנייה, 'לכפר על בני ישראל' זה השיר. מניין שהשיר מעבב? ר' יעקב בר אחא ר' שמעון בלוחטה בשם רבי חנינה, 'לכפר על בני ישראל' זה השיר.

ר' יעקב בר אחא, ר' הויה בשם ר' יוחנן, שמונה משמרות כהונה העמיד משה, ד' משל אלעזר וארבע משל איתמר, עד שעמד דוד ושמואל הוואה והוסיפו עליהם עוד שמונה, ארבע משל אלעזר וארבע משל איתמר. וביקשו להוסיף עוד שמונה ולעשותן עשרים וארבעה ומצאו משל אלעזר ולא מצאו משל איתמר. הדא הוא דכתיב (דברי הימים א כד) 'וימצאו בני אלעזר רבים לראשי הגברים מבני איתמר' וגו'. ר' יעקב בר אחא, ר' חונה רבה דציפורין בשם ר' יוחנן, בית אב אהד (שם) 'בית

אָב אַחַד אַחוּז לְאַלְעָזָר, שְׁנֵיתוֹסָפ לֹא בְּתֵי אַבּוֹת אֲהָרִים. (שם) וְאַחוּז אַחוּז לְאַיְתָמָר, מִדָּה שֶׁתָּפַס תָּפַס.
ר' זְעוּרָה בְּשֵׁם רַב הוֹנָה (שם) לְחֹזֵיר שֶׁבָּעָה עֶשְׂרִי, שֶׁחֹזֵר הַמְּחֻזָּר לְאַלְעָזָר.

לְעִשׂוֹתָן עֲשָׂרִים וְשָׁלֹשׁ אֵין אֶתְּ יוֹכֵל, דְּכַתִּיב (שם ט) הִמָּה יִסַּד דָּוִד וְשִׁמְוֵאל הַרֹּאֵה בְּאִמּוֹנְתָם,
בְּאִמּוֹנְתָם. אִמּוֹנֹת גְּדוּלָּה הִתְּחָה שָׁם, שְׂאִין מִשְׁמֵר נֹטֵל וְשׁוֹנָה בְּשִׁדָּה אַחוּזָה עַד שִׁימּוּל חֲבִירוֹ. אָמַר
רַבִּי אֶבְהוֹ, חִישְׁבָּתִים שְׂאִין מִשְׁמֵר נֹטֵל וְשׁוֹנָה בְּשִׁדָּה אַחוּזָה עַד שִׁימּוּל חֲבִירוֹ.

אֲרַבַּע מִשְׁמֻרוֹת עָלָיו מִן הַגּוּלָּה, יִדְעִיהָ חָרִים פְּשָׁחוֹר וְאִמֹר. וְהִתְּנָה עִמָּהֶן הַנְּבִיאִים שֶׁבִּינֵיהֶן, שְׁאֲפִילוֹ
וְהוֹרִיב עוֹלָה מִן הַגּוּלָּה, שְׁלֹא יִדְחָה אֶת הַמִּשְׁמֵר שֶׁלְּפָנָיו, אֲלָא יִיעָשֶׂה טְפִילָּה לוֹ. וְעָמְדוּ הַנְּבִיאִים
שֶׁבִּינֵיהֶן וְעָשׂוּ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע גּוּרְלוֹת וְהִמְלִיזוּם בְּכָלֵי, וּבָא יִדְעִיהָ וְנֹטֵל הַמֵּשׁ וְהוּא – הָרִי שֵׁשׁ, וּבָא
חָרִים וְנֹטֵל הַמֵּשׁ וְהוּא – הָרִי שֵׁשׁ, וּבָא פְּשָׁחוֹר וְנֹטֵל הַמֵּשׁ וְהוּא – הָרִי שֵׁשׁ, וּבָא אִימֹר וְנֹטֵל הַמֵּשׁ
וְהוּא – הָרִי שֵׁשׁ. וְהִתְּנָה עִמָּהֶן הַנְּבִיאִים שֶׁבִּינֵיהֶן, שְׁאֲפִילוֹ וְהוֹרִיב עוֹלָה מִן הַגּוּלָּה, שְׁלֹא יִדְחָה אֶת
הַמִּשְׁמֵר שֶׁלְּפָנָיו אֲלָא יִיעָשֶׂה טְפִילָּה לוֹ. וְעָמְדוּ רֵאשֵׁי מִשְׁמֻרוֹת וְעָשׂוּ עֲצָמָן בְּתֵי אַבּוֹת.

וַיֵּשׁ מִשְׁמֵר שֶׁהָיָה בּוֹ הַמִּשְׁעָה שֶׁשָּׂה שֶׁבָּעָה שְׁמוֹנָה תִּשְׁעָה. מִשְׁמֵר שֶׁהָיָה בּוֹ הַמִּשְׁעָה, שֶׁלֹּשָׁה מְקַרְבִּין
שֶׁלֹּשָׁה יָמִים, וּשְׁנַיִם מְקַרְבִּין אַרְבַּעָה יָמִים. מִשְׁמֵר שֶׁהָיָה בּוֹ שֵׁשָׁה, הַמִּשְׁעָה מְקַרְבִּין הַמִּשְׁעָה יָמִים,
וְאַחַד מְקַרְבִּין שְׁנֵי יָמִים. מִשְׁמֵר שֶׁהָיָה בּוֹ שֶׁבָּעָה, כֹּל אַחַד וְאַחַד מְקַרְבִּין אֶת יוֹמוֹ. מִשְׁמֵר שֶׁהָיָה בּוֹ
שְׁמוֹנָה, שֵׁשָׁה מְקַרְבִּין שֵׁשָׁה יָמִים, וּשְׁנַיִם מְקַרְבִּין יוֹם אֶחָד. מִשְׁמֵר שֶׁהָיָה בּוֹ תִּשְׁעָה, הַמִּשְׁעָה מְקַרְבִּין
הַמִּשְׁעָה יָמִים, וְאַרְבַּעָה מְקַרְבִּין שְׁנֵי יָמִים.

[דף כ' ע"ב]

וַיֵּשׁ מִהֶן שֶׁקָּבְעוּ עֲצָמָן לְעוֹלָם. מִשְׁמֵר שֶׁהָיָה בְּשַׁבָּת, הָיָה בְּשַׁבָּת לְעוֹלָם. בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, הָיָה בְּמוֹצָאֵי
שַׁבָּת לְעוֹלָם. וַיֵּשׁ מִהֶן שֶׁהָיוּ (מְקַרְבִּין) וּמְקַרְבִּין לְעוֹלָם עַל כֹּל מִשְׁמֵר וּמִשְׁמֵר, וַיֵּשׁ מִהֶן שֶׁהָיוּ מְקַרְבִּין עַל
כֹּל שְׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ.

רַבִּי הוּדָה מְמַנֵּי תַרְיָן מִינְיוּנֵי, אֵין תּוֹזֵן כְּדֵי הָיוּ מִתְקַיְמִין, וְאֵין לֹא תּוֹזֵן מִסְתַּלְקִין. מִדְּמִיךְ פְּקִיד לְבָרִיהָ,
אָמַר לֹא תַעֲבִיד כֵּן אֲלָא מְנִי בּוֹלְהוֹן כְּתוּדָא, וּמְנִי לְרַבִּי (הָמָא בַר חֲנִינָה) [חֲנִינָה בַר חָמָא] בְּרֵאשָׁה.

וּלְמָה לֹא מְנִיתִיהָ הוּא? אָמַר רַבִּי דְרוֹסָא, בְּגִין דְּצוּוּחִין עֲלוּיֵי בְּצִיפּוֹרִין צִיפּוֹרֵאֵי. וּבְגִין צוּוּחָה עֲבָדִין?
אָמַר רַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי יוֹסֵה, עַל שֶׁהָשִׁיבוּ מֵעַם בְּרַבִּים. רַבִּי הוּדָה יִתִּיב מִתְּנִי (יְחֻזְקָא ל' ו') וְזָכְרוּ פְּלִיטִיהֶם
אוֹתֵי (שם ז') וְהָיוּ אֵל הַתְּרִים כִּינּוּיֵי הַגִּיָּאוֹת פּוֹלָם הוֹמִיוֹת. אָמַר לִיהָ הוֹמִיוֹת, אָמַר לִיהָ הֵן קְרִיתֵהּ?

אמר ליה קדם רב המנונא דכבל. אמר ליה פד תיחות לתמן אמור ליה דמנניתהו חבים. וידע דלא מיתמני ביומוי.

מן דדמוה, בעא בריה ממוניתיה, ולא קביל עליה ממונייא, אמר ליה אגא מקבל עלי ממונייא עד זמן דתמני רבי פס דרומא קמיי. והנה תמן חד סב, אמר, אין חנינה קדמיי, אגא תניין, אין רבי פס דרומא קדמיי, אגא תניין. וקביל עלוי ר' חנינה מיתמנייא תליתאי.

אמר רבי חנינה, זכית מארקה יומין. אין בגין הדא מילתא, לית אגא ידע. אין בגין דתניית סליק מן מיפריא לציפורין, והוינא גקים איקרמין מיעול משאל בשלמיה דר' שמעון בן חלפתא בעין תינת, לית אגא ידע.

שמואל ואילין דבית שילא הוון שאלין בשלמיה דנשייא בכל יום, והוון אילין דבית שילא עלין קדמיי ויתבין קדמיי. פלגון אגא לשמואל ואייתבוניה קדמיי. עאל רב לתמן ופלג ליה שמואל אגא ואותבוניה קדמיי. אמרין אילין דבית שילא אגא תנינין אגא, וקבל עלויי שמואל מיתב תליתאי.

שלשה ספרים מצאו בעזרה, ספר מעוני וספר ועטמי וספר היא. באחד מצאו כתוב מעון אלהי קדם, ובשנים פתיב (דברים לג) 'מעונה אלהי קדם, וקיימו שנים וביטלו אחד. באחד מצאו כתוב וישלח את ועטמי בני ישראל, ובשנים פתיב (שמות כד) 'וישלח את נערי בני ישראל, וקיימו שנים וביטלו אחד. באחד מצאו כתוב תשע היא, ובשנים פתיב אחת עשרה היא, וקיימו שנים וביטלו אחד.

אמר רבי לוי, מגילת יוחסין מצאו בירושלם, וכתוב בה הלל מן דדוד, בן יצח מן דאסף, בן ציצית הכסת מן דאבגר, בן קיביסין מן דאחאב, בן פלבא שבוע מן דכלב, רבי יציי מן דעלי, (מן) וכן יהוד מן ציפורין. רבי חייה רבה מבני שפטיה בן אבוטל, רבי יוסי בי רבי חלפתא מבני יונדב בן רכב, רבי נחמיה מן נחמיה התרשתא.

תני, סדר הסב, בזמן שהן שתי מיפות, הגדול שבהן עולה מיסב בראש העלוונה והשני לו למטה ממונו. בזמן שהן שלש מיפות, הגדול שבהן עולה ומיסב בראש האמצעית, והשני לו למעלה, והשלישי לו למטה הימנו, וכן מסדירין והולכין.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק,

[דף כ"א ע"א]

אבות, דרד הסב הן קבורין.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

יא. טומטום שקדש - קדושי קדושין. נתקדש - קדושי קדושין. חולץ וחולצין לאשתו. אם יש שם אחים - אין חולץ ואין מיבם, אבל מיבמין את אשתו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: לא חולץ וחולצין לאשתו, מיבם ולא מיבמין את אשתו, שמא יקרע וימצא סריס חמה.

ב. סריס חמה, ואנדורגינוס, ואח מאם, וגר, ועבד משהר - לא חולצין ולא מיבמין. כיצד? מתו והניחו נשים, ולהם אחים, באו אחים ועשו מאמר, נתנו גט וחלצו - לא עשו כלום. בעלו - פסלו מן הכהונה, וחיבין בקרבן. מתו אחים והניחו נשים, ולהם אחים, באו הם ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - לא עשו כלום, ואם בעלו - פסלו מן הכהונה וחיבין בקרבן.

ג. פצוע דכא, וכרות שפכה, וסריס אדם, וזקן - או חולצין או מיבמין. כיצד? מתו והניחו נשים, ולהם אחים, באו אחים ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - מה שעשו - עשוי. אם בעלו - קנו ופטרו את הצרות. מתו אחים והניחו נשים, ולהם אחים, באו הם ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - מה שעשו עשוי, אם בעלו - קנו ופטרו את הצרות, ואסורים לקים, שנאמר (דברים כג, ב): "לא יבא פצוע דכא וגו'".

ד. וזה וזה אינו זכאי בירושתה. רבי אליעזר אומר: הראשון זכאי בירושתה.

ה. האשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה: 'מת בעליך', והורוה בית דין להנשא, הלכה ונשאת אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - חייבת קרבן על כל ביאה וביאה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: קרבן אחד על הכל, מודים חכמים לרבי אליעזר, שאם נשאת לחמשה בני אדם, שחיבת קרבן על כל אחד ואחד. רבי שמעון אומר: אם עשו בית דין

הורתן כדון, איש באשה, נשאת על פי עדים כשגגת איש באשה.

ו. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, באתה ואמרה: 'מת בעלי', נשאת על פי עצמה, הלכה לה למדינת הים, באה ואמרה: 'מת בעלי', נשאת על פי עצמה, והרי בלן ממשכין ובאין - תצא מכלן ומתרת לראשון. ביאתה וחליצתה מאחין של הראשון - פוטרת צרותיה. מן השני ומן השלישי - אין פוטרת צרותיה, אם בא עליה שני לשם אישות לאחר מיתת הראשון - ביאתה או חליצתה מאחיו של שני - פוטרת צרותיה. מן השלישי מן הרביעי - אין פוטרת צרותיה.

ז. האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים, באו ואמרו לה: 'מת בנך ואחר כך מת בעליך, ונתיבמה, ואחר כך אמרו לה: חלופי הדברים, לא שהיתה ראויה להתיבם אלא להנשא. כל ולדות שילדה - הרי אלו ממזרים. אמרו לה: 'מת בעליך ואחר כך מת בנך', ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'חלופי הדברים, לא שהיתה ראויה לנשא אלא להתיבם', כל ולדות שילדה בחיי יבמה - הרי אלו ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבה. וחכמים אומרים: אין ממזר ביבמה. אמרו לה: 'מת בעליך, ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת' - הרי זו יוצאת בגט. כל ולדות שילדה בחיי בעלה - הרי אלו ממזרים, לאחר מיתת בעלה - פשרים. אמרו לה: 'מת בעליך, ונתקדשה, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת'; הרי זו יוצאה בגט וחליצה, וכל ולדות שילדה בחיי בעלה - ממזרים, לאחר מיתת בעלה - פשרים. אמרו לה: 'מת יבמיך', ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת', לא שהיתה ראויה להנשא אלא להתיבם - הרי זו יוצאה בגט, וכל ולדות שילדה בחיי יבמה - ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבה. וחכמים אומרים: אין ממזרים מיבמה.

יא. בן תשע שנים ויום אחד, שבא על יבמתו – פוסל על ידי אחין בדבר אחד, והאחין פוסלין על ידו בארבעה דברים. הוא פוסל על ידי אחין בכיאה, והאחין פוסלין על ידו: בכיאה, בגט, במאמר ובחליצה. וכשם שהוא אין פוסל על ידי אחין – במאמר, בגט, ובחליצה, כף האחין לא יפסלו זה על ידי זה – בכיאה, ובגט, ובמאמר, ובחליצה. כיצד? שני אחים בני תשע שנים ויום אחד, בא זה ועשה מאמר, ובא זה ועשה מאמר, בא זה ונתן גט, בא זה ונתן גט, בא זה וחליץ, בא זה וחליץ – לא עשה כלום. רבי מאיר אומר: חולצת מן הקטן, נפסלה מזו ומזה, בא זה ובעל, בא זה ובעל – נפסלה משניהם. רבי שמעון אומר: הראשון יקים והשני יוציא. אם ביאת הראשון ביאה – אין ביאת השני ביאה, שאין ביאה אחר ביאה, ואם ביאת הראשון ביאה – אין ביאת השני ביאה.

יב. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, וחזר ובא על צרתה – פוסל על ידי עצמו. רבי שמעון אומר: לא פסל, שאם ביאתו על הראשונה ביאה – אין ביאתו על השנייה ביאה, שאין ביאה אחר ביאה. אין ביאתו על הראשונה ביאה – אין ביאתו על השנייה ביאה. במה דברים אמורים? בכיאת בן תשע שנים ויום אחד, אבל חרש שוטה וקטן שבצעלו – קנו ופטרנו את הצרות.

יג. שוטה וקטן שנשא נשים ומתו, נשיהם פטורות מן החליצה. זה הכלל, כל ביאה שצריכה דעת – אינה ביאה, שאין צריכה דעת – הרי זו ביאה.

מסכת יבמות פרק שנים עשר

א. רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפתת אביו, שנאמר (ויקרא יח, ז): "ערות אשת אביך לא תגלה" וגו'. ולהלן הוא אומר (דברים כג, א): "לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו", ואומר (שם כב, ט): "ולו תהיה לאשה" וגו'. הגיורת שנתגיירו בנייה עמה – לא חולצין ולא

ת. מי שהלכה אשתו למדינת הים, באו ואמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, ואחר כך אמרו לו: 'קמת היתה ומתה' – הרי זה יקים, והולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר. רבי יוסי אומר: כל שפוסל על ידי אחרים – פוסל על ידי עצמו, וכל שאין פוסל על ידי אחרים – אין פוסל על ידי עצמו. אמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה למדינת הים, ואמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה לה למדינת הים, ואמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה לה למדינת הים, והרי כלן ממשמשות ובאות, הראשונה אשתו, ופוטרת צרתה, והשאר כלן אינן נשיו. ואם בא על השנייה לשם אישות, לאחר מיתת הראשונה – שניה אשתו, פוטרת צרותיה, והשאר כלן אין נשיו. אמרו לו: 'בתך מתה תחלה, ואחר כך מת אחיך', עמד ויבם את צרתה, ואחר כך אמרו לו: 'חלופ היו הדברים, לא שהיתה ראויה להתיבם'. כל ולדות שילדה – הרי אלו ממזרים. אמרו לו: 'אחיך מת תחלה, ואחר כך מתה בתך', הלכה צרתה, ונשאת לאחר, ואחר כך אמרו לו: 'חלופ היו הדברים, לא שהיתה ראויה להנשא אלא להתיבם'. כל ולדות שילדה בחיי יבמה – הרי אלו ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא, וחכמים אומרים: אין ממזרים ביבמה.

ט. חרש שנחליץ, וחרשת שחלצה, והחולצת מן השוטה, וכן שוטה שחלצה, וחולצת מן הקטן – תצא היא ושלישה עשר דברים בה; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא, וחכמים אומרים אין ממזרים ביבמה.

י. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ומת – חולצת ולא מתיבמת, שביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול. רבי שמעון אומר: או חולצת או מתיבמת, שאם ביאתו ביאה – תתיבם, שהיא אשתו של ראשון. אין ביאתו ביאה – תתיבם, שהיא אשתו של שני.

יוצאין לגרן ונוטלין חלק אחד, שאין נותנין לעבד אלא אם כן היה רבו עמו. רבי יוסי אומר: יכול לומר לו: 'אם ברשות רבי כהן אני - תן לי ברשות רבי! ואם לאו - תן לי ברשות עצמי'. הגדילו התערובות ושחררו זה את זה - אינן אוכלין בתרומה מקדשים קלים, שאין הזרים אוכלין מהן. רבי יהודה אומר: מוכר את התרומה ולוקח בדמיה חלין; שכל שאינו אוכל קדשי אחרים - אינו אוכל קדשי עצמו.

ה. מי שלא שָׁהתה אחר בעלה שלשה חדשים, ונשאת וילדה, ואין ידוע אם בחזקת הראשון הוא - הרי הוא בנו של ראשון. ואם בחזקת השני הוא - הרי הוא בנו של השני. ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון, הכה את זה וחרז והכה את זה, קלל את זה וחרז וקלל את זה - הרי זה פטור. הכה שניהם כאחד, קלל שניהם כאחד - ח"ב. רבי יהודה אומר: המכה את אביו ואת אחר כאחת - פטור. המקלל את אביו ואת אחר כאחת - ח"ב. היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני - הן לא חולצין ולא מיבמין, וכן הוא להן - לא חולץ ולא מיבם. היו לו אחין מן הראשון, ואחין מן השני שלא מאותה האם - הוא להן חולץ ומיבם, והן לו - אלו חולצין ואלו מיבמין.

ו. האשה שיצא עליה שם רע - ולדות כשרין, מפני שהן בחזקת הבעל. רבי יהודה אומר: שניהן מבית אב אחד - נוטלין חלק אחד.

ז. מצות חליצה בשלשה, שיהו יודעין לקרות כעין דינים. רבי יהודה אומר: בחמשה. אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: מעשה וחלצה לפני רבי ישמעאל ביחודי בלילה.

ח. חלצה בסנדל שנפחת¹ ומקבל את רב הרגל, במנעל שנפרס² וחופה את רב הרגל,

מיבמין, היתה הורתן שלא בקדשה ולדתן שלא בקדשה, ולא חולצין ולא מיבמין, ואין חייבין משום אשת אח. היתה הורתן שלא בקדשה ולדתן בקדשה - או חולצין או מיבמין, אבל חייבין משום אשת אח. היתה הורתן ולדתן בקדשה - הרי הם כישראל לכל דבר.

ב. חמש נשים שנתערבו ולדותיהן והגדילו התערובות, ונשאו נשים ומתו. מקצתן אחין ומקצתן אין אחין - האחין חולצין. שאין אחין - מיבמין. מקצתן כהנים ומקצתן אין כהנים. הכהנים - חולצין. ושאנים כהנים - מיבמין. מקצתן אחין ומקצתן כהנים - חולצין ולא מיבמין. ספק שהיא אמו ספק שהיא בתו, ספק שהיא אחותו - חולצין ולא מיבמין. זה הכלל, כל הספקות ביבמה - חולצין ולא מיבמין.

ג. כיצד חולץ אדם לאמו מספק? אמו ואשה אחרת, להן שני זכרים, וחרזו וילדו שני זכרים במחבא, וכא בנה של זו ונשא אמה של זה, ומת בלא בנים - זה חולץ לשתייהן וזה חולץ לשתייהן, נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק. כיצד חולץ אדם לאחותו מספק? אמו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות, חזרו וילדו שתי נקבות במחבא, וכא אחיהם שלא מאותה האם ונשאו ומתו בלא בנים - זה חולץ לשתייהן, וזה חולץ לשתייהן, נמצא, אדם זה חולץ לאחותו מספק. כיצד חולץ אדם לבתו מספק? אשתו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא, וכא אחיהם ונשאו, ומתו בלא בנים - חולץ לשתייהן, נמצא אדם זה חולץ לבתו מספק, וזה חולץ לבתו מספק.

ד. כהנת שנתערבו ולדה בולד שפחתה - אין אוכלין במורם מקדשי הקדשים, שאין עבדי כהנים אוכלין במורם מקדשי הקדשים. אבל אוכלין במורם מקדשים קלים, שעבדי כהנים אוכלין מהם, שניהם

² שנקרע קצת.

¹ מן הסנדל אבל עודנו מקבל את רב הרגל.

רַקְקָה וְלֹא חֲלֻצָה – לֹא עָשָׂה כָּלוּם, וְיִכּוּל לְחִזּוֹר.

י. חֲלֻצָה מְטַעַת – כְּשֶׁרָה. חֲלֹץ לָהּ, הוּא מִתְכַּנֵּן וְהִיא אֵינָה מִתְכַּנֶּנֶת. הִיא מִתְכַּנֶּנֶת וְהוּא אֵין מִתְכַּנֵּן – חֲלֻצָתָהּ פְּסוּלָה. חֲלֻצָה מְעִשִׂית, בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל – כְּשֶׁרָה. בְּבֵית דִּין שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים – פְּסוּלָה. בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָיוּ חוֹבְטִין אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים לוֹ: 'עָשָׂה מֵה שֶׁרַבִּי פְּלוֹנִי אוֹמֵר לְךָ'.

יא. חוֹלְצִין לְאִשָּׁה אֶף עַל פִּי שְׂאִין מְכִירִין אוֹתָהּ, מִמֵּאֲנִין לְאִשָּׁה אֶף עַל פִּי שְׂאִין מְכִירִין אוֹתָהּ, לְפִיכֵן הָאִשָּׁה שְׂאִמְרָה: 'חֲלֻצָתִי' – תְּבִיא רֵאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ. 'מֵאֲנִיתִי' – תְּבִיא רֵאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ.

יב. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ פוֹתְבִין שֹׁטֵר חֲלֻצָה: קְרֹבֶת לְקַדְמָנָא וְשֵׁרֶת סִינְיָה מְרַגְלִיָּה דִּימִינָא, וְרִקְתָּ קַדְמָנָא רִק דְּמַתְחִזִּיא, וְאִמְרָתָּ¹⁰ (דְּבָרִים כה, ט): "כִּכָּה יַעֲשֶׂה" וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: חֲלֻצָה מְעַכְבֶּת וְאֵין רַקִּיקָה מְעַכְבֶּת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הוּאִיל וְלֹא רָצָה לְהִקָּים לְאַחֵיו שֶׁם בְּיִשְׂרָאֵל, יָבֵא וְיִטֵּל לוֹ הַשֵּׁם תַּחַת הַשֵּׁם (דְּבָרִים כה, י): "וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל" וְגו'.

יג. מִצְוָה בְּדִינִים וְלֹא מִצְוָה בְּתַלְמִידִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִצְוָה עַל כָּל הָעוֹמְדִין לומר – "חֲלוּץ הַנֶּעֱל"; שְׁלֹשׁ פְּעָמִים! אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה וְהֵינּוּ יוֹשְׁבֵין לְפָנָי רַבִּי טַרְפוּן, וְאָמַר לָנוּ: 'עֲנוּ כָּלְכֶם – חֲלוּץ הַנֶּעֱל, חֲלוּץ הַנֶּעֱל, חֲלוּץ הַנֶּעֱל'.

בְּסַנְדֵּל שֶׁל שַׁעַם³, בְּסַנְדֵּל שֶׁל סִיב⁴, וּבִקְבֵי הַקִּטְטֵעַ⁵, בְּמוֹק⁶, וּבִסְמִיכַת הַרְגָּלִים⁷, בְּאִנְפּוּלְיָא שֶׁל עוֹר. וְהַחֲלוּצָת מִן הַגְּדוּל – בֵּין עוֹמֵד בֵּין יוֹשֵׁב, בֵּין מְטָה. וְהַחֲלוּצָת מִן הַסּוּמָא – חֲלֻצָתָהּ כְּשֶׁרָה. אָבֵל בְּמַנְעֵל הַנְּפֹרֶם, וְאֵינוֹ חוֹפֶה אֶת רַב הַרְגָּל, בְּסַנְדֵּל שֶׁנִּפְתַּח וְאֵינוֹ מְקַבֵּל רַב הַרְגָּל, וּבִסְמִיכוֹת הַיָּדִים, וּבְאִנְפּוּלְיָא שֶׁל בְּגָד⁸, וְחֲלוּצָת מִן הַקֶּטָן – חֲלֻצָתָהּ פְּסוּלָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵילוֹ רֵאִה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּסַנְדֵּל שֶׁל עֵץ, עַכְשָׁו הִיָּה אוֹמֵר עָלָיו: 'הָרִי הוּא כְּסַנְדֵּל לְכָל דְּבָר'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִצְּאִיתִי זֶקֶן אֶחָד מְנַצִּיבִין, נִמְתִּי לוֹ: 'כָּלוּם אַתָּה בְּקִי בְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירְהָ? אָמַר לִי: 'הֵן! וְעַל שֶׁלְחָנִי הִיָּה תְּדִיר'. אָמַרְתִּי לוֹ: 'רֵאִיתָ כְּשֶׁהוּא חוֹלֵץ מִיְמִיד⁹? גַּם לִי: 'הֵן! נִמְתִּי לוֹ: 'בְּמָה רֵאִיתוֹ, בְּמַנְעֵל אוֹ בְּסַנְדֵּל? גַּם לִי: 'וְכִי חוֹלְצִין בְּמַנְעֵל? אָמַרְתִּי לוֹ: 'אִם כֵּן, מַה רֵאִה רַבִּי מֵאִיר לומר: חֲלֻצָה בְּמַנְעֵל – חֲלֻצָתָהּ כְּשֶׁרָה? רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשּׁוּם: מוֹדָה הָיָה רַבִּי מֵאִיר, שְׁחוֹלְצִין בְּמַנְעֵל לְכַתְחֵלָה.

ט. קִטְנָה שֶׁחֲלֻצָה – תַּחֲלוֹץ מִשְׁתַּגְּדִיל. אִם לֹא חֲלֻצָה – חֲלֻצָתָהּ פְּסוּלָה; דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִם לֹא חֲלֻצָה – חֲלֻצָתָהּ כְּשֶׁרָה. נִשְׁמְטוּ לוֹ רִצּוּעוֹת מַנְעֵל וְסַנְדֵּל, אוֹ שֶׁנִּשְׁמַט רוֹב הַרְגָּל – חֲלֻצָתָהּ פְּסוּלָה. אִם רָצָה לְחִזּוֹר – לֹא יִחְזוֹר. חֲלֻצָה וְלֹא רַקְקָה, וְלֹא קְרָאָה – חֲלֻצָתָהּ כְּשֶׁרָה. אִם רָצָה לְהַחֲזִיר – לֹא יִחְזוֹר. רַקְקָה וְלֹא קְרָאָה וְלֹא חֲלֻצָה – חֲלֻצָתָהּ פְּסוּלָה. קְרָאָה אָבֵל לֹא

7 חֲתִיכוֹת הָעֵץ הַחֲקוּקוֹת בְּדִי לְהַשִּׁים בְּהֵן אֶת פְּאֵתֵי רַגְלָיו וְלִסְמְכוֹן – חֲלֻצָתוֹ כְּשֶׁרָה.
8 הֵינּוּ שֶׁנִּפְתַּח הַיָּתֵה שֶׁל בְּגָד אֶךְ הַיָּתֵה מְכַסֶּה וּמְחַפֶּה בְּשֵׁל עוֹר.
9 קְרָבָה לְפָנָיו, וְהַיָּתֵה נִעְלָו הַיּוֹמֵנִית מַעַל רַגְלוֹ.
10 וְרַקְקָה לְפָנָיו רַק שֶׁנִּרְאָה, וְאִמְרָה.

3 קְלִיפֵי עֵץ הַנִּקְרָא גִּפְאֵ.
4 עֶקֶר וְשֵׁרֶשׁ.
5 אָדָם שֶׁנִּשְׁמְטוּ רַגְלָיו, וְהוּא הוֹדֵךְ עַל יָדָיו, וּמִשִּׁים אֶת יָדָיו וּפְאֵתֵי רַגְלָיו בְּבֵתִים שֶׁל עוֹר, בְּחֲתִיכוֹת עֵץ חֲקוּקוֹת כְּמוֹ קָב.
6 נִעַל שֶׁל לְבַד, וְהוּא קֹשֶׁה וּמְגוֹן.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פְּרָק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

יג, א בראשונה היו כותבין שטרין מאון: לא שפיה ליה¹¹, ולא רעיה ליה¹², ולית היא צביא לאינתסבא ליה¹³. בית הלל אומרים: בבית דין ושלא בבית דין, ובלבד שיהו שלשה. רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אומרים: אפלו בשנים. כיצד מצות מאון? אומרת: 'אי אפשי בפלוני בעלי, אי אפשי בקדושין שקדשני אמא או אחי'. אפלו היא יושבת באפריון והלכה אצל מי שנתקדשה, ואמרה בפניו: 'אי אפשי בפלוני בעלי זה' - אין מאון גדול מזה! רבי יהודה אומר: אפלו נכנסה לטול חפץ מחנוני, ואמרה בפניו: 'אי אפשי בפלוני בעלי' - אין מאון גדול מזה! יתר על כן אמר רבי יהודה: אפלו אורחין מסבין, ואמרה בפניהם: 'אי אפשי בפלוני בעלי' - אין מאון גדול מזה! קטנה שקדשה את עצמה, והשיאה את עצמה בחיי אביה - אין קדושיה קדושין, ואין נשואיה נשואין.

ב. הממאנת באיש - אין לה כתבה. נתן לה גט - יש לה כתבה. רבי אלעזר אומר: אין מעשה הקטנה כלום. אין בעלה זכאי - לא במציאתה, ולא במעשה ידיה, ובהפרת נדריה, ויורשה, ומטמא לה. כללו של דבר: הרי היא כאשתו לכל דבר, אלא שיוצאה הימנו במאון. רבי יהושע אומר: בעלה זכאי במציאתה, ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה, ויורשה, ומטמא לה; כללו של דבר: הרי היא כאשתו לכל דבר, אלא שיוצאת ממנו במאון. אמר רבי ישמעאל: חזרתי על כל מדת חכמים, ולא מצאתי אדם שמדתו שוה בקטנות, חוץ מרבי אלעזר, ורואה אני את דברי רבי אלעזר מדברי רבי יהושע, שרבי אלעזר השווה את מדותיו, ורבי יהושע חלק.

ג. הממאנת באיש, והחזירה אליו ומת - או חולצת או מתבכמת. גרשה והחזירה לו - או חולצת או מתבכמת. רבי אלעזר אומר: חולצת ולא מתבכמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת. מודים חכמים לרבי אלעזר, בקטנה שהשיאה אביה, וגרשה, והחזירה אליו ומת - שחולצת ולא מתבכמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת, מפני שגרשה גרושין גמורים, ואין חזרתה חזרה גמורה. כמה דברים אמורים? בזמן שגרשה קטנה והחזירה קטנה, אבל גרשה קטנה והחזירה גדולה, או גרשה קטנה והחזירה קטנה, וגדלה תחתיו ומת, או חולצת או מתבכמת, משום רבי אלעזר אמרו: חולצת ולא מתבכמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת.

ד. זה הכלל: גט אחר מאון - אסורה לחזור לו, מאון אחר גט - מתרת לחזור לו. רבי שמעון בן גמליאל, ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה, ורבי יהושע בן קרחה אומרים: בין כך ובין כך, הואיל ויצאתה הימנו בגט - אסורה לחזור לו. מעשה באחת שנשאת יתומה, וגרשה, והחזירה אליו, ומאנה בו ונשאת לאחר, ומת. וכאו ושאלו את רבי יהודה בן בבא: מהו שתחזור לראשון? ואמר להן: בין כך ובין כך, הואיל ויצאתה הימנו בגט - אסורה לחזור לו.

ה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם מאנה - מאנה, אם לאו - תמתין עד שתגדיל ותחליץ, ותצא הלזו משום אחות אשה. שני אחין נשואין שתי יתומות, קטנה וחרשת, מת בעלה של קטנה - חרשת יוצאה בגט, וקטנה תמתין עד שתגדיל, ותחליץ. מת בעלה של חרשת - קטנה יוצאה בגט, וחרשת אסורה לעולם. ואם בא עליה - יוצאה בגט והותרה.

ו. מי שהיה נשוי שתי יתומות קטנות ומת. בא יבם על הראשונה, וחזר בא על השנייה

¹³ ואין היא רוצה להנשא לו.

¹¹ לא שקט לו.

¹² ולא רצון בו.

ואחד חרש נשואין שתי אחיות, אחת פקחת ואחת חרשת, פקחת לפקח וחרשת לחרש – אין כאן לא חליצה ולא יבום, אלא אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה. אם היו נכריות – יכנסו. אם רצה להוציאה – יוציא, ואם רצה לקיים – יקיים.

מסכת יבמות פרק ארבעה עשר

א. האשה שאמרה: גרשני בעלי, חלץ לי יבמי, נתיבמתי ליבמי, ומת' – הרי זו אינה נאמנת. כל אלו שאינן נאמנות להעידן – אף היא אינה נאמנת להעידן.

ב. עד אומר 'מת', ועד אומר 'לא מת'. אשה אומרת 'מת' ואשה אומרת 'לא מת' – הרי זו לא תנשא. רבי מנחם ברבי יוסי אומר: עד אומר 'מת' ועד אומר 'לא מת' ונשאת, ובא אחר ואמר 'לא מת' – הרי זו לא תצא, אכל בתחלה, עד אומר 'מת' ועד אומר 'לא מת', אשה אומרת 'מת' ואשה אומרת 'לא מת', אף על פי שנשאת – תצא, אחת אומרת 'מת' ושתיים אומרות 'לא מת' – הרי שתי נשים כאיש אחד. רבי נחמיה אומר: כל מקום שהכשירו חכמים עד אחד – הלך אחר רב דעות, ועשו שתי נשים לאשה אחת כשני אנשים לאיש אחד. שנים אומרים 'מת' ומאה אומרים 'לא מת' – הרי מאה כשני עדים.

ג. קדש אחת מחמש נשים, ואין ידוע איזו קדש, וכל אחת ואחת אומרת: 'אותי קדש'. לקח אחד מחמשה, ואין ידוע מאיזה מהם לקח, וכל אחד ואחד אומר: 'ממני לקח'. רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבה, על שקדש אחת מחמש נשים ואינו ידוע איזו מהן קדש – שמניח דמי כתבה ביניהם ומסתלק. על מה נחלקו? על שבעל. ולא נחלקו על שלקח מקח מחמשה בני אדם, ואין ידוע מאיזה מהם לקח – שמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק, על מה נחלקו? על שגזל; שרבי טרפון אומר: מניח גזלה ביניהם ומסתלק. ורבי עקיבא אומר עד שישלם גזלה לכל אחד

– נאסרו שתיהן עליו. וכן שתי חרשות, קטנה וחרשת, בא יבם על הקטנה, וחזר ובא על החרשת, או שבא אחיו על החרשת – נאסרו שתיהן עליו. חרשת יוצאה בגט, וקטנה יוצאה בגט וחליצה.

ז. פקחת וחרשת. בא יבם על פקחת וחזר ובא על חרשת, או שבא אחיו על חרשת – נאסרו שתיהן עליו. חרשת יוצאה בגט, פקחת יוצאה בגט וחליצה. גדולה וקטנה, בא יבם על הגדולה וחזר ובא על הקטנה, או שבא אחיו על הקטנה – נאסרו שתיהן עליו. קטנה יוצאה בגט, גדולה יוצאה בגט וחליצה. רבי אליעזר אומר: בכלן מלמדין את הקטנה שתמאן בו.

ח. יבמה שאמרה בתוך שלשים יום: 'לא נבעלתי', בין שאמר: 'בעלתי', בין שאמר: 'לא בעלתי' – כופין אותו שיחלץ לה. אחר שלשים יום – מבקשים הימנו שיחלץ לה. היא אומרת: 'נבעלתי', והוא אומר: 'לא בעלתי' – הרי זה יוצאה בגט. הוא אומר: 'בעלתי', והיא אומרת: 'לא נבעלתי', אף על פי שחזר ואמר: 'לא בעלתי' – הרי זו יוצאה בגט. רבי יהודה אומר: נדרה שלא תתיבם, אפלו בחיי בעלה – מבקשים הימנו שיחלץ לה.

ט. כיצד מוציא ברמיה? רמו ונתן לה גטה, פקחת לפקח ולו אח פקח, פקחת לחרש ולו אח פקח – או חולץ או מיבם. פקחת לפקח ולו אח חרש – כונס ואינו מוציא לעולם. פקחת לחרש, ולו אח חרש, חרשת לפקח ולו אח פקח, חרשת לפקח ולו אח חרש, חרשת לחרש ולו אח פקח, חרשת לחרש ולו אח חרש – כונס. אם רצה להוציא – יוציא. אם רצה לקיים – יקיים.

י. שני אחים חרשים נשואין שתי אחיות פקחות, או שתי אחיות חרשות, או שתי אחיות, אחת פקחת ואחת חרשת. וכן שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחין פקחין, או לשני אחין חרשין, או לשני אחין: אחד פקח ואחד חרש. וכן שני אחין: אחד פקח

ואַחַד. וּמוֹדָה רַבִּי טְרַפּוֹן, בְּאוֹמֵר לְשָׁנִים: גְּזַלְתִּי אֶת אֶחָד מֵכֶם מִנֶּה, וְאֵין יָדוּעַ אִיזְהוּ, אוֹ אֲבִיו שֶׁל אֶחָד מֵכֶם הִפְקִיד אֶצְלִי מִנֶּה, וְאֵין יָדוּעַ אִיזְהוּ – נוֹתֵן לְזֶה מִנֶּה וְלְזֶה מִנֶּה; שֶׁהוּדָה מִפִּי עֲצָמוּ.

ד. הָאִשָּׁה שֶׁהִלְכָה הִיא וּבִעֲלָה לְמַדִּינַת הַיָּם, וּבָאָה וְאָמְרָה: 'מֵת בְּעַלִּי' – הִיא מִתְרַת, וְצִרְתָּה אֶסוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הוּאֵיל וְהִתְרוּ לִיבְמִין – הִתְרוּ לְכָל אָדָם. הָאִשָּׁה שֶׁהִלְךָ בְּעֲלָה לְמַדִּינַת הַיָּם, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ: 'מֵת בְּעַלִּיךָ', וְהִיא לֹא אָח, וְיִבְמָה וְמֵת, וְאַחַר כֵּךְ בָּא בְּעֲלָה – אֶסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּצִרְתָּה. אֶסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּאִשְׁתּוֹ אַחִיו.

ה. הָאִשָּׁה שֶׁהִלְכָה הִיא וּבִעֲלָה לְמַדִּינַת הַיָּם, וּבָאָה וְאָמְרָה: 'מֵת בְּעַלִּי' – הִיא מִתְרַת וְצִרְתָּה אֶסוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הוּאֵיל וְהִתְרוּ לִיבְמִין – הִתְרוּ לְכָל אָדָם.

ו. שְׁתֵּי נָשִׁים, לִזוּ עֲדִים וּבָנִים, וְלִזוּ אֵין עֲדִים וּבָנִים – שְׁתֵּיהֶן מִתְרוֹת. נָפֵל לְבוֹר אֲרִיּוֹת – אֵין מְעִידִין עָלָיו. לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ – מְעִידִין עָלָיו. מְעִידִין עַל הַמַּגִּיד, וְאֵין מְעִידִין עַל צְלוּב. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִף עַל הַמַּגִּיד אֵין מְעִידִין, מִפְּנֵי שִׁכּוֹל לְכוֹת וּלְחִיּוֹת.

ז. נָפֵל לְגוֹב אֲרִיּוֹת – אֵין מְעִידִין. בּוֹר שֶׁמָּלֵא נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים – מְעִידִין עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: אֵין מְעִידִין עָלָיו, שֶׁמָּא חֶבֶר הוּא. נָפֵל לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ – מְעִידִין עָלָיו. לִינְיָה מְלֵאָה יֵין וְשִׁמֶן – מְעִידִין עָלָיו. מִשׁוּם רַבִּי אַחָא אָמְרוּ: שֶׁל שִׁמֶן – מְעִידִין עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְבַעֵיר, וְשֶׁל יֵין אֵין מְעִידִין עָלָיו – מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֵּה. אָמַר לוֹ: תְּחַלְתוּ מְכַבֵּה וְסוּפוּ מְבַעֵיר. אֱלִיעֶזֶר בֶּן מִהְבָּאי אוֹמֵר: מְעִידִין עַל הַשּׁוּמָא. מֵת פְּלוּנִי, אָבֵד פְּלוּנִי, נִהְרַג פְּלוּנִי, אֵין פְּלוּנִי

בְּעוֹלָם, אֵין מִמְּנוּ כְּלוּם, תִּנְשָׂא אִשְׁתּוֹ – אֵין מְעִידִין עָלָיו.

ח. נָפֵל לַמַּיִם, בֵּין שֵׁישׁ לָהֶם סוּף בֵּין שְׂאִין לָהֶם סוּף – אִשְׁתּוֹ אֶסוּרָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: מִיָּם שֵׁישׁ לָהֶם סוּף – אִשְׁתּוֹ מִתְרַת. מִיָּם שְׂאִין לָהֶם סוּף – אִשְׁתּוֹ אֶסוּרָה. שְׂמָא גַל טוֹרַד אוֹתוֹ וּמַעֲלָה אוֹתוֹ לִיבְשָׁה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: כִּשְׁהֵייתִי בְּאֵיִם, רְאִיתִי סְפִינָה שֶׁטָּבְעָה בַיָּם, וְהֵייתִי מְצַטְעֵר עַל תְּלַמִּיד חֻכְם שֶׁבְּתוֹכָהּ. וּכְשֶׁבָּאתִי לְמַדִּינַת קְפוּטְקִיָּא, וְרִאִיתִיו, בָּא וְיָשַׁב וְדָן לְפָנָי בְּהִלְכָהּ, נִמְתִּי לוֹ: 'בְּנִי! הִיאֲךָ עָלִית מִן הַיָּם?' נֵם לִי: 'טוֹרַדְנִי גַל לְחֶבְרוֹ, וְחֶבְרוֹ לְחֶבְרוֹ, עַד שֶׁהִגַּעְתִּי לִיבְשָׁה'. אָמַרְתִּי: 'כִּמָּה גְּדוּלִים דְּבָרֵי חֻכְמַיִם! שְׂאִמְרוּ: מִיָּם שֵׁישׁ לָהֶם סוּף – אִשְׁתּוֹ מִתְרַת, מִיָּם שְׂאִין לָהֶם סוּף – אִשְׁתּוֹ אֶסוּרָה'.

ט. אָמַר רַבִּי, מַעֲשֶׂה בְּשָׁנֵי בְּנֵי אָדָם מְכַמְרִים מְכַמְרוּיָן¹⁴ בִּירְדוֹן, וְנִכְנַס אֶחָד מֵהֶם לְמַחִילָה שֶׁל דָּגִים, וְשִׁקְעָה חֲמָה וְלֹא רָאָה פְּתַחָה שֶׁל מַחִילָה, וְשָׁהָה חֶבְרוֹ עָלָיו כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא נִפְשׁוֹ, וּבָא וְהוֹדִיעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. לְשַׁחֲרִית זִרְחָה חֲמָה, וְהִכִּיר פְּתַחָה שֶׁל מַחִילָה, וּבָא וּמִצָּא הַסֶּפֶד קָשׁוּר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁנָּפֵל לְבוֹר גְּדוֹל, וְעָלָה לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מְזַכְרִין מַעֲשֶׂה נָסִים.

י. אֶפְלוּ שְׁמַע קוֹל מְקוֹנְנַת שְׁמוֹכְרָתוֹ בֵּין הַמֵּתִים – אֵין עֲדוֹת גְּדוּלָה מְזוּ. שְׁמַע בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים: 'פְּלוּנִי בֶּן פְּלוּנִי מֵת' אוֹ 'נִהְרַג' – תִּנְשָׂא אִשְׁתּוֹ. שְׁמַע בְּקוֹנְטְרָסִין¹⁵ שֶׁל מְלָכִים, שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים: 'פְּלוּנִי בֶּן פְּלוּנִי מֵת', אוֹ 'נִהְרַג' – לֹא תִנְשָׂא אִשְׁתּוֹ¹⁶. מִשְׂאִיִם עַל פִּי בֵּת קוֹל. מַעֲשֶׂה שְׁעָמַד אֶחָד עַל רֹאשׁ הַהָר, וְאָמַר: 'אִישׁ פְּלוּנִי בֶּן פְּלוּנִי, נִשְׁכּוֹ נְחָשׁ וְמֵת! הִלְכוּ וּמִצָּאוּ שֶׁתִּפְּחוּ עֵינָיו, וְהִשְׂאִיו אֶת אִשְׁתּוֹ.

¹⁴ כִּי יֵשׁ בָּהֶם שְׁמוֹקְבָלִים שֶׁחַד וּמְנִיחִים אוֹתוֹ בְּחַיִּים.

¹⁴ פּוֹרְסִין מְצוּדוֹת לְצוּד דָּגִים.

¹⁵ הַמְּמַנִּים לְהַרְג אֶצֶל מְלָכֵי הַגּוֹיִם.

מ'שבחך אני אריה! אמר לי: יפה אמרת, כוננת לשמי, שפך קוראים אותי בעירי - יוחנן בן יוחנן אריה דמכפר שיחיא. לימים חלה ומת, אמר לו: כפך אמרת לי יוחנן בן יוחנן מכפר שיחיא. אמר ליה: לא, אלא כפך אמרתי לך. אמר לי: לאו רבי יוחנן בן יוחנן אריה דמכפר שיחיא, אלא יוחנן בן יוחנן אריה דמכפר שיחיא. בדק רבי טרפון לעדותו שלשה פעמים ונמצאת מכוננת, והשיא לפניי חכמים והשיאו את אשתו. ושוב מעשה בששים בני אדם שיירו לכרכום ביתר¹⁹, ולא עלה אחד מהם, וכא מעשה לפניי חכמים, והשיאו את נשיהם.

מִסֶּכֶת כְּתוּבוֹת פָּרָק רֵאשׁוֹן

א מפני מה אמרו: 'בתולה נשאת ליום הרביעי'? שאם היה לו טענת בתולים, היה משקים לבית דין. אם כן, תנשא באחד בשבת? אלא כדי שיתקן צרכיו כל ימות השבת, התקינו שיהא נושא אותה ברביעי, ומספנה והילך, נהגו העם לכנוס בשלישי, ולא מחו בידם חכמים. רצה לכנוס בשני - אין שומעין לו, אם מפני האנס - מתר. ומפרישין את החתן מן הפלה לילי שבת תחלה, מפני שהוא עושה חבורה. מפני מה אמרו: 'אלמנה נשאת בחמישי'? שאם נושא אותה באחד מכל ימות השבת - מניחה והולך למלאכתו. התקינו שיהא נושא אותה בחמישי, שיהא בטל שלשה ימים: חמישי, וערב שבת ושבת - שלשה ימי בטלה, נמצא שמח עמה שלשה ימים.

ב. גדול הבא על הקטנה, וקטן שבא על הגדולה, ומכח עץ - כתבתה מאתים. משום רבי יהודה בן אגרא אמרו: איזו קטנה ואיזה קטן? קטן פחות מכן תשע שנים ויום אחד,

ובעובד פוככים, אם היה מתפנן להעיד - אין עדותו עדות. אבא יודן איש צידון אומר: מעשה בישראל וכותי אחד, שהיו מהלכין בדרך, ובא כותי ואמר: 'חבל על אותו יהודי שהיה עמי בדרך, ומת בדרך, וקברוהו! והשיאו את אשתו. אמר רבי שמעון בן גמליאל: מעשה בקולר של בני אדם¹⁷ שהלכו לאנטוכיא¹⁸, ובחזירתן אמרו: 'נהרג ממנו איש פלוני יהודי', וכא מעשה לפניי חכמים והשיאו את אשתו. ושוב מעשה בששים בני אדם שיירו לכרכום ביתר¹⁹, ולא עלה אחד מהם, וכא מעשה לפניי חכמים, והשיאו את נשיהם.

יא. אין מעידין עליו, עד שיהיו מזכירין שמו ושם אביו, שמו ושם עירו. אבל אם אמר: 'אחד יצא מעיר פלוני' - מפשפשי²⁰ באותה העיר. אם לא יצא משם אלא הוא - תנשא אשתו. מעשה בשנים שהיו רצים אחר העובד פוככים, ונתלה אחד בזית, ופשחו²¹, ורדף את העובד פוככים. ואמר לו חברו: 'ישר כחך אריה! אמר לו: 'מניין אתה מכיר בי שאריה שמי? כפך אני נקרא בעירי - יוחנן בן יוחנן אריה דמכפר שיחיא. לימים חלה ומת, והשיא רבי טרפון את אשתו.

יב. אין בודקין עדי נשים בדרישה ובחקירה; דברי רבי עקיבא. רבי טרפון אומר: בודקין לעדי נשים בדרישה ובחקירה. מעשה באחד שבא לפני רבי טרפון להעיד עדות אשה. אמר לו: 'בני! היאך אתה יודע לאשה זו עדות זו? אמר לו: 'אני והוא היינו הולכים בדרך, ורדף אחרינו גיס, ונתלה ביחור תאנה ופשחו, והחזיר את הגיס לאחריו. אמרתי לו:

¹⁷ נתק את עץ הוות, כדי לרדף בו את העובד פוככים.

¹⁸ נתנו שתהיה מסיחה לפי תפוח כמו פונדקית.

¹⁹ נתנו שתהיה מסיחה לפי תפוח כמו פונדקית.

¹⁷ חבורת אנשים.

¹⁸ והיו ביניהם יהודים וגוים ביחד.

¹⁹ באשר העיר ביתר היתה במצור.

²⁰ בודקים ומחפשים.

בְּמָקוֹם שַׁחֲתָן וְכֹלָה יִשְׁנִין. וּבַגְּלִיל לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן. וְכֹל שְׁלֵא נִהַג כְּמִנְהַג זֶה – אֵינּוּ יְכוּל לְטַעַן טַעֲנַת בְּתוּלִין.

ז. כְּנֶסֶה רֵאשׁוֹן לְשֵׁם נִשְׁוֹאִין, וְיֵשׁ לָהּ עֲדִים שְׁלֵא נִסְתְּרָה, אוֹ אֶפְלוּ נִסְתְּרָה, וְיֵשׁ לָהּ עֲדִים שְׁלֵא נִתְיַחֲדָה עִמּוֹ כְּדִי בִיאָה – אֵין הַשְּׁנִי יְכוּל לְטַעַן טַעֲנַת בְּתוּלִין. לְפִיכָךְ, אֵין כְּתַבְתָּה אֲלֵא מִנְה. טַעֲנַת בְּתוּלִין כָּל שְׁלֵשִׁים יוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם נִסְתְּרָה מִיָּד, לֹא נִסְתְּרָה אֶפְלוּ לְאַחַר שְׁלֵשִׁים.

ח. הַמוֹצֵיא שֵׁם רַע וְנִמְצָאוּ עֲדָיו זוֹמְמִין – הוּא לּוֹקֵה וְנוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. וְהַזּוֹמְמִין מְקַדִּימִין לְבֵית הַסְּקִילָה. וְאִם הֵייתָ יְתוּמָה – הוּא לּוֹקֵה וְכַתְּבָתָה קִיָּמָת. וְנוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. וְהַזּוֹמְמִין מְקַדִּימִין לְבֵית הַסְּקִילָה, לֹא אָמַר לְעֲדִים שְׁיַעֲרֵדוּ, אֲלֵא שְׁהֵם בָּאוּ מֵאֲלֵיהֶן וְהֵעִידוּ – הוּא אֵין לּוֹקֵה וְאֵין נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, וְהַזּוֹמְמִין מְקַדִּימִין לְבֵית הַסְּקִילָה. זִנְתָה כְּשֶׁהָיָה נַעֲרָה, וּמִשְׁבַּגְּרָה הוֹצֵיא עֲלֶיהָ שֵׁם רַע – הוּא אֵין לּוֹקֵה, וְאֵין נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, וְהָיָה זוֹמְמִין מְקַדִּימִין לְבֵית הַסְּקִילָה.

ט. הֵייתָ מְעַבְרָת, וְאָמַרְוּ לָהּ: 'מָה טִיבוֹ שֶׁל עֶבֶר זֶה?' – 'מֵאִישׁ פְּלוֹנִי, כֹּהֵן הוּא! רִבֵּן גְּמִלְיָאֵל וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמְרִים: נֶאֱמַנְת; שְׂזוּ עֲדוֹת שֶׁהָאֵשָׁה כְּשֶׁרָה לָהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵינָה נֶאֱמַנְת. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֵי אַתֶּם מוֹדִים בְּשִׁבּוּיָהּ, וְיֵשׁ לָהּ עֲדִים שְׁנִשְׁבִּית, וְהָיָה אוֹמְרָת: 'טְהוֹרָה אֲנִי' שְׁאֵינָה נֶאֱמַנְת? אָמַרְוּ לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּשִׁבּוּיָהּ שְׁנִשְׁבִּית לְבִין הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, שְׁיֵשׁ לָהּ עֲדִים, תֵּאמַר כִּזּוּ שְׂאִין לָהּ עֲדִים? אָמַר לָהֶם: וְכִי מָה עֲדוֹת גְּדוֹלָה מִזֶּה, שֶׁהָרִי כְּרִסָּה בֵּין שְׁנֵיהֶם? אָמַרְוּ לוֹ: מִפְּנֵי שָׂרֵב כּוֹתִים פְּרוֹצִים בְּעִרְוֹת. אָמַר לָהֶם: אֵין אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס לְעִרְוֹת. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּעֲדוֹת אֵשָׁה בְּגוֹפָה, אֲבָל

קְטָנָה פְּחוּתָה מִבַּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים יוֹם אָחָד. הַרוֹצֵה לְעֲשׂוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁהַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים, כְּגוֹן בַּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן, וּבַת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל – עוֹשִׂין. הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּכַהֲנִיָּה, וְהַנּוֹתֵן בָּהּ תְּקַנָּה שֶׁהִתְקִינוּ בֵּית דִּין, בַּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל – נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז.

ג. פִּקֵּחַ שְׁנִשְׂא חֲרֻשָׁת, אוֹ שׁוֹטָה – כְּתַבְתָּן מֵאֲתִים, מִפְּנֵי שְׁרוֹצָה לְהַחֲזִיק לָהֶם אֶת הַנִּכְסִים. חֲרֻשׁ וְשׁוֹטָה שְׁנִשְׂאוּ פִקְחוֹת, אָף עַל פִּי שַׁחֲזוֹר חֲרֻשׁ וְנִתְפַּקַּח, שׁוֹטָה וְנִשְׁתַּפַּח – אֵין לָהֶם כְּתַבָּה. רְצוּ לְקַיִם – נוֹתְנִין כְּתַבָּה מִנְה. עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְעוֹבֵד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל, אָף עַל פִּי שַׁחֲזוֹר הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְנִתְגַּיֵּר, הָעוֹבֵד וְנִשְׁתַּחֲרַר – אֵין לָהֶן כְּתַבָּה. רְצוּ לְקַיִם – נוֹתְנִין כְּתַבָּה מִנְה. יִשְׂרָאֵל הַבָּא עַל הַשְּׁפָחָה וְעַל בַּת עוֹבֵד כּוֹכְבִים, אָף עַל פִּי שַׁחֲזוֹהַ הַשְּׁפָחָה וְנִשְׁתַּחֲרָרָה, בַּת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְנִתְגַּיֵּר – אֵין לָהֶם כְּתַבָּה. רְצָה לְקַיִם – נוֹתֵן כְּתַבָּה מִנְה.

ד. בּוֹגְרָת וְאֵילוֹנִית – כְּתַבְתָּן מֵאֲתִים. נִשְׂאָת בְּחֻזְקָת שֶׁהָיָה כְּשֶׁרָה, וְנִמְצָאָת אֵילוֹנִית – אֵין לָהּ כְּתַבָּה. רְצָה לְקַיִם – נוֹתֵן כְּתַבָּה מִנְה.

ה. הַבָּא עַל הַחֲרֻשָׁת, וְעַל הַשׁוֹטָה, וְעַל הַבּוֹגְרָת, וּמַכַּת עַץ – אֵין לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִין. סוּמָא וְאֵילוֹנִית – יֵשׁ לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִין. סוּמְכוּס אָמַר מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר: סוּמָא – אֵין לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִין.

ו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מִפְּשָׁפְשִׁין²³ אֶת הַחֲתָן וְאֶת הַכֹּלָה שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם כְּנִיסַתָּן לַחֲפָה, וּבַגְּלִיל לֹא נִהַגוּ כֵּן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיוּ מִיַּחֲדִים אֶת הַחֲתָן וְאֶת הַכֹּלָה שְׁעָה אַחַת קֹדֶם לַחֲפָה – כְּדִי שִׁיחָא לְבוֹ גַּס בָּהּ. וּבַגְּלִיל לֹא נִהַגוּ כֵּן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיוּ מִעֲמִידִין שְׁנֵי שׁוֹשְׁבֵינִין, אָחָד מִשָּׁל בֵּית חֲתָן, וְאָחָד מִשָּׁל בֵּית כֹּלָה. וְאָף עַל פִּי כֵן לֹא הָיוּ מִעֲמִידִין אֲלֵא לְנִשְׁוֹאִין, וּבַגְּלִיל לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיוּ שׁוֹשְׁבֵינִין יְשָׁנִין

²³ בּוֹדְקִים.

עדות אשה בבתה - דברי הכל שהולך שתוקי.

- כלן אף על פי שאין כתובין בשטר גובים מנכסים משעבדין.

מסקנת כתבות פרק שני

א. עדים שאמרו: 'מעדיין אנחנו בפלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה, עובד כוכבים נתין וממזר' - עד שלא נחקרה עדותן בבית דין, אמרו: 'בדאין אנו' - הרי אלו נאמנין. משנחקרה עדותן בבית דין, אמרו: 'בדאין אנו' - אין נאמנים. זהו כללו של דבר: עדים שהעידו לטמא, לטהר, לרחק ולקרוב, לאסור ולהתיר, לפטור ולחייב, עד שלא נחקר עדותן בבית דין אמרו: 'בדאין אנו' - הרי אלו נאמנין, משנחקרה עדותן בבית דין אמרו: 'בדאין אנו' - אין נאמנין.

ה. האשה שאמרה: 'אשת איש אני', וחזרה ואמרה: 'איני אשת איש' - נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. אמרה: 'נשפית וטהורה אני, ויש לי עדים שטהורה אני' - אין אומרינן נמתין עד שיבואו עדים ויתירוה, אלא מתירין אותה מיד, אם משהותרה באו עדים, ואמרו: נשפית היא - הרי זו לא תנשא, נשפית וטמאה היא, אף על פי שיש לה בנים - תצא. עד אומר: נשפית וטמאה היא, ועד אומר נשפית וטהורה היא. אשה אומרת: נשפית וטמאה היא, ואשה אומרת נשפית וטהורה היא - הרי זו לא תנשא, ואם נשאת - לא תצא.

ו. שתי נשים שנשבו, זאת אומרת: 'אני טמאה וחברתי טהורה', וזאת אומרת: 'אני טמאה וחברתי טהורה' - נאמנת. 'אני טהורה וחברתי טמאה' - אינה נאמנת. 'אני וחברתי טמאות' - נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה. 'אני וחברתי טהורות' - נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה.

ב. יפה כח שטר מכח עדים, ויפה כח עדים מכח שטר. יפה כח שטר - שהשטר מוציא אשה מבעלה, מה שאין כן בעדים. יפה כח עדים - שהעדים שאמרו: 'מת פלוני' תנשא אשתו. כתוב בשטר: 'מת פלוני' - לא תנשא אשתו. אם אמרו: מה שכתוב בשטר זה שמענו ושכחנו - תנשא אשתו. כתב אדם עדותו בשטר ומעיד עליה אפלו לאחר מאה שנים.

ז. וכן שני אנשים שנשבו, זה אומר: 'חברי כהן', וזה אומר: 'חברי כהן' - נותנין להן. אבל לחזקה אין נאמנין, עד שיהיו שלשה, כדי שיהיו שנים מעדיין על זה ושנים מעדיין על זה. רבי יהודה אומר: אף אין נותנין להן עד שיהיו שלשה, כדי שיהיו שנים מעדיין לזה, ושנים מעדיין לזה. מעלין לכהנה לזה וישארים על פי עד אחד, אבל אין משיאין אלא על פי שנים. רבי יהודה אומר: אף אינו נאמן להאכילו בתרומה, עד שיהיו שלשה, שנים מעדיין לזה ושנים מעדיין לזה.

ג. יפה כח שטר מכח כסף, ויפה כח כסף מכח שטר, שהשטר גובה מנכסים משעבדים, מה שאין כן בכסף. יפה כח כסף שהכסף פודה את הערכין ואת התרמין ואת ההקדשות ואת מעשר שני, מה שאין כן בשטר. יפה כח שטר וכסף מכח חזקה, וכח חזקה מכח שטר וכסף. יפה כח שטר וכסף, ששטר וכסף קונים עבד עברי, מה שאין כן בחזקה. יפה כח חזקה, שאם מכר עשר שדות, כיון שהחזיק באחד מהם - קונה את כלם. אבל לא נתן לו אלא דמי אחת מהן, או לא כתב לו אלא על אחת מהן - לא קנה אלא אותה שדה בלבד.

ח. אמר רבי אליעזר: אימתי? בזמן שיש עוררין, אבל בזמן שאין עוררין - מעלין לכהונה על פי עד אחד, איזהו ערער? אם אמרו: 'האיך קפץ פלוני לכהונה, שלא נשא כפיו מימיו, שלא נטל כפיו מימיו?' - אין זה ערער. 'שהוא בן גרושה או בן חלוצה,

ד. מאתים לבתולה ומנה לאלמנה, נזק וחצי נזק, תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה

עובד כוכבים, נתין וממזר' – הרי זה ערער. רבי העלה לכהונה על פי עד אחד, רבי יוסי העלה לכהונה על פי עד אחד.

ט. נפלה לעזה בעיר²⁴. רבי יוסי אומר: אין לעזה ראיה, אלא כל שיש לו ערער – יבא ויאמר. רבי שמעון בן גמליאל אומר משם רבי שמעון בן הסגן: מעלין לכהונה על פי עד אחד, ולא על פי עד אחד בלבד אמרו, אלא אפלו אשה, לא כשתבא אשה לבית דין, אלא לכשתאמר, ויתנו לו²⁵.

מסכת כתבות פרק שלישי

א. שתי חזקות לכהונה בארץ ישראל – נשיאות כפים וחלוק גרנות. ובסוריא ועד מקום ששלוחי ראש חדש מגיעים – נשיאות כפים אבל לא חלוק גרנות. ובבל בסוריא. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף אלכסנדריא של מצרים בראשונה, מפני שבית דין קבוע שם. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כשם שהתרימה חזקה לכהונה בחלוק גרנות, כך מעשר ראשון חזקה ללויה בחלוק גרנות, והמחלק בבית דין – אין לו חזקה לכהונה.

ב. הכל נאמנים להעידה, אפלו בנה אפלו בתה, חוץ ממנה ומבעלה, שאין אדם מעיד על ידי עצמו. אמר רבי יכריה בן הקצב: המעון הזה! לא וזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו עובדי כוכבים לירושלים ועד שיצאו, ואף על פי כן, יחד לה בית בחצרה, וכשהיא יוצאה – יוצאה בראש בניה,

²⁴ יצא לעזו בעיר שהוא פסול מן הכהונה, אבל אותו לעזו יצא רק בעיר, ולא החזק בבית דין.

²⁵ אם היא אומרת על איש שהוא חוץ לבית שהוא בלתי שומעים לה ויתנו לו את תרומתם.

²⁶ נזדקקים הויה, אם אחד מן האחים נשא אשה שאינה הוגנת לו, הנינו שיש לה פסול משפחה, באים בני המשפחה, ומביאים חכית מלאה פרות,

וכשהיא נכנסת – נכנסת בסוף בניה, והיתה נזונת מנכסיה. לא נתיחדה עמו אלא על פי בניה.

ג. נאמן אדם לומר: 'כך אמר לי אבא – משפחה זו טמאה ומשפחה זו טהורה, שאכלנו בקצצה של בת פלוני לפלוני²⁶, ושאמר לו רבו לפלוני: 'צא וטבול לתרומתך, ושהיינו מוליכין חלה ומתנות לפלוני כהן על ידי עצמו', אבל לא על ידי אחר, וכלן, אם היה כותי ונתגיר, עבד ונשתחרר – אין נאמנים. ואין נאמן לומר: 'דרך היה לפלוני במקום הזה' – 'מעמד ומספד היה לפלוני במקום הזה'. עובד כוכבים ונתגיר עבד ונשתחרר הרי אלו אין נאמנים לומר: 'זכור הייתי בפלוני שחיב לפלוני מנה', ו'דרך פלונית עוברת בשדה פלוני', מפני שהוא כממון. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: נאמנין.

ד. אמר רבי יוחנן בן ברוקה: נאמנת אשה או קטן לומר: 'מכאן יצא נחיל זה'. במה דברים אמורים? בזמן שהעידו על מעמדן, אבל אם יצאו וחרזו – אין נאמנין; שלא אמרו אלא מתוך הפחד ומתוך היראה. אחד אנשים ואחד נשים, אחד עבדים ואחד קטנים, נאמנין לומר: 'מקום זה טמא ומקום זה טהור'.

ה. רבי יהודה אומר: קטנה בת ישראל שנשבית, אפלו היא בת עשר שנים – הרי היא בקדשתה, וכתבתה מאתים, הפא על

ושזכרים אותה באמצע רחבה, ואומרים: אחינו בני ישראל! אחינו פלוני נשא אשה שאינה הוגנת לו, ומתיראים אנו שפוא יתערב ורעו בזרענו, בואו וקחו לכם דגמא, אות וסימן, ופרון לדורות שלא יתערב ורעו בזרענו. ובירושלמי קדושין איתא: 'והתינוקות מלקמים ואומרים: נקצין פלוני ממשפחתו'; ולכן נקראת 'קצצה'.

הַחֲרָשֶׁת, וְעַל הַשׁוֹטָה, וְעַל הַבּוֹגֵרֶת, וְעַל מַכַּת עֵץ – אֵינן לָהֶן קֶנֶס. סוּמָא וְאֵילוֹנִית – יֵשׁ לָהֶן קֶנֶס.

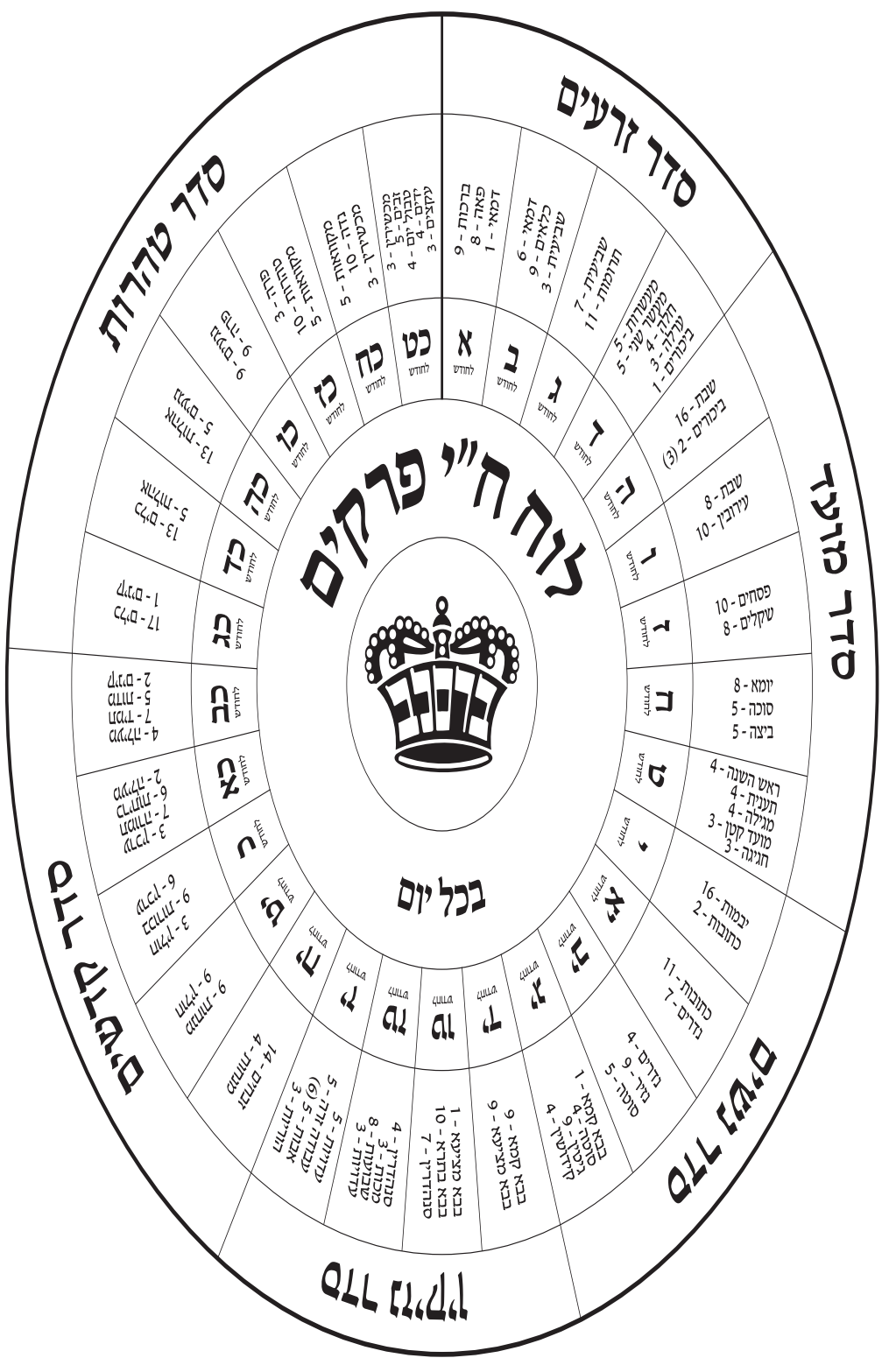
ו. רבי נחוניא בן הקנה אומר: הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אחיו, ועל אשת אחי אביו, ועל הנדה – אין להן קנס. וכן היה רבי נחוניא בן הקנה אומר: יום הכפורים הרי הוא כשבת לתשלומין.

ז. אחד האונס ואחד המפתה. מה בין אונס למפתה? אונס נותן את הצער, והמפתה אינו נותן את הצער. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי אליעזר: זה וזה אין נותנין הצער, מפני שסופה להצטער תחת בעלה. אמרו לו: אין דומה נבעלת ברצון, לנבעלת שלא ברצון.

ח. אף על פי שאמרו: 'אונס נותן מיד', לכשיוציא – אין נותן כלום. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: נותן כתבה מנה, אף על פי שאמרו: 'מפתה לכשיוציא נותן', אבל בשתה ופגמה – נותן מיד, מה בין נותן מיד לנותן לאחר זמן? נותן מיד, אם מתה – אביה יורשה, נותן לאחר זמן, אם מתה – בעלה יורשה.

ט. אחד האונס ואחד המוציא שם רע שגרשו – כופין אותו להחזיר, אם היו כהנים – לוקים ארבעים. אחד האונס ואחד המפתה, בין היא בין אביה יכולין לעכב, שנאמר (שמות כב, טז): "אם מאן ימאן אביה וגו'. ואומר (דברים כב, כט): "ולו תהיה לאשה"; ולו אתה כופה, ואי אתה כופה לה ליבם.

י. קטנה מבת יום אחד ועד שתביא שתי שערות – יש לה מכר ואין לה קנס. משתביא שתי שערות ועד שתבגר – יש לה קנס ואין לה מכר; דברי רבי מאיר, שהיה רבי מאיר אומר: כל מקום שיש קנס – אין מכר, וכל מקום שיש מכר – אין קנס. וחכמים אומרים: קטנה, מבת שלש שנים ויום אחד ועד שתבגר – יש לה קנס.

סדר זרעים

א - 9
 ב - 8
 ג - 7
 ד - 6
 ה - 5
 ו - 4
 ז - 3
 ח - 2
 ט - 1

סדר מופע

א - 16
 ב - 8
 ג - 10
 ד - 10
 ה - 8
 ו - 5
 ז - 5
 ח - 8
 ט - 4
 י - 4
 יא - 4
 יב - 4
 יג - 4
 יד - 4
 טו - 3
 טז - 3

סדר נשים

א - 1
 ב - 9
 ג - 9
 ד - 10
 ה - 7
 ו - 4
 ז - 1
 ח - 9
 ט - 9
 י - 10
 יא - 7
 יב - 4
 יג - 9
 יד - 10
 טו - 7
 טז - 4

סדר נזיקין

א - 5
 ב - 14
 ג - 5
 ד - 5
 ה - 5
 ו - 5
 ז - 5
 ח - 5
 ט - 5
 י - 5
 יא - 5
 יב - 5
 יג - 5
 יד - 5
 טו - 5
 טז - 5

סדר פקודים

א - 13
 ב - 13
 ג - 13
 ד - 13
 ה - 13
 ו - 13
 ז - 13
 ח - 13
 ט - 13
 י - 13
 יא - 13
 יב - 13
 יג - 13
 יד - 13
 טו - 13
 טז - 13

עזרה ח"י פרקים

בבליום

<p>23</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ג 3</p>	<p>עלות השחר _____ 6:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:41 בבלי: ערובין יז • ירושלמי: תענית יז • תוספתא: יבמות יא נ"ך: יונה ד - מיכה א • רמב"ם: עובדי כוכבים וחקותיהם ט</p>
<p>24</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ד 4</p>	<p>עלות השחר _____ 6:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:40 בבלי: ערובין טו • ירושלמי: תענית טו • תוספתא: יבמות יב נ"ך: מיכה ב-ג • רמב"ם: עובדי כוכבים וחקותיהם י</p>
<p>25</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ה 5</p>	<p>עלות השחר _____ 6:16 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:38 בבלי: ערובין טז • ירושלמי: תענית טז • תוספתא: יבמות יג נ"ך: מיכה ד-ה • רמב"ם: עובדי כוכבים וחקותיהם יא</p>
<p>26</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ו 6</p>	<p>עלות השחר _____ 6:17 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:37 בבלי: ערובין יז • ירושלמי: תענית יז • תוספתא: יבמות יד נ"ך: מיכה ז-ח • רמב"ם: עובדי כוכבים וחקותיהם יב</p>
<p>27</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ז 7</p>	<p>עלות השחר _____ 6:18 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:35 בבלי: ערובין יח • ירושלמי: תענית יח • תוספתא: כתובות א נ"ך: נחום א-ב • רמב"ם: תשובה א</p>
<p>28</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ח 8</p>	<p>עלות השחר _____ 6:19 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:34 בבלי: ערובין טי • ירושלמי: תענית טי • תוספתא: כתובות ב נ"ך: נחום ג - תבוקן א • רמב"ם: תשובה ב</p>
<p>29</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ט 9</p>	<p>כי תצא, פרק א-ב</p> <p>עלות השחר _____ 6:20 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:32 בבלי: ערובין כ • ירושלמי: תענית כ • תוספתא: כתובות ג נ"ך: תבוקן ב-ג • רמב"ם: תשובה ג</p>

Candle Lighting 7:16 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 8:44 זמן מוצש"ק

אלעם וואס אז צדיק הייסט דארף מען פאלגן, אויסער אזויב ער זאגט אז מען זאל נישט קומען צו אים אויף ראש השנה, דאס דארף מען אים נישט פאלגן.
(שיריות הר"ן סיפן ר"ד)